

ROMAAN

N^o 23/24

SISU:

H. Courth-Mahler: Armastuse okasid.

Vikto Zerkin: Ahtetu silmakirjake.

Edgar Allan Poe: Punase surma mask.

Avkadi Aweršhenko: Tsiivilisatsioon
ohwer.

August Strindberg: Häbitunne ja külm.

Miriam Michelson: Ameerika naiskelm.



KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

Ainuke puhtkirjanduslik ja tõsiselt rahwuslik ajakiri on

„ROMAAN“

Käesolewa kaksiknumbriga lõpetab „Romaan“ oma teise aastakäigu.

Oma nimekohaselt on awaldanud ajakiri „Romaan“ mõlemal aastal häid ja laiale rahwahulgale meeldiwaid romaane, jutustusi, nowelle ja luulet, üle wiiekümne mitmekesise rahwuse kirjanikude sulest.

Täna wu tahab „Romaan“ weelgi enam rõhku panna sisu mitmekülgsuse ja huwitawuse peale ja loodab seniselt suurt poolehoidu kõigilt kirjanduse sõpradelt.

„Romaan“ Nr. 1 ilmub peale 20. jaanuari, kuna kõik järgmised numbrid korralikult 2 korda kuus müügile lastakse.

„Romaani“ wäljaandmist jätkab uuesti asutatud kirjastus-osaühisus „Areng“, mis oma suurema kapitaliga kindlustab ajakirja korraliku edaspidise ilmumise.

Tellimisi „Romaani“ 1924. aastaks wõtawad wastu ilma iga lisamaksuta kõik wabariigi postkontorid, „Romaani“ abitalitused, agentuurid ja talitus, Müüriwahe täna w 16, uks B., Laenu Panga majas.

Tellimise hinnad:

1924. aasta peale	Mk. 750.—
poole „ „ „	400.—
weerand aasta „ „	225.—
ühe kuu peale „ „	80.—
Üksiknumber	Mk. 40.—

Kirjastus-osaühisus „ARENG“.

Rottmann

№ 23/24

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Armastuse okaste.

Saksa kirjniku H. Courths-Mahleri romaan.

(Lõpp.)

Mõõnu pärast erutatult piisid sed sõrmused sõrme ja vaatlesid uut ehed õnnest säravil silmil.

Rojanõuniku proua võttis sorquetti, ja kui ta fingituste väärastusest tõestunud oli, jäi ta tema rahule.

Sed kallistajid Teed ja väärtisid itka jälle, kui ilus see temast olla, et neid meeles on pidanud; sõrmused olla nende kallimad ehteasjad, ja nad saavad neist lugu pidama. Hans olla „kõre inimene“, kellele nad isiklikult oma tänu ütelda tahavad.

Kõik viha oli korraga kadunud. Rojanõuniku proua oli jälle armuline ja kui Tee lahkus, siis pigistati ja räägiti ta peaaegu furnuks.

Tee hingas vabalt, kui ta jälle üksi oli. Ja jälle sai tal selgeks, et tema ja ta sugulaste vahel midagi ühist ei ole. Nii mõõrad olid nad mõttes ja tundes, ja nagu räägiks nad hoopis teist keelt, kui tema.

Ta pidi selle peale mõtlema, mis temast oleks saanud, kui mitte Hans Ritter tol õhtul ei oleks kui pääsija ilmunud ja ta kätt palunud.

Kui julgelt ja varjatult elas ta oma mehe majas. Ja kui õrnalt muretšes ta mees tema rahu, terwise ja mõnuse eest.

Misparast? Misparast tegi ta seda? Mis võiks ta temale olla, mis oli ta temale? Tema maja elegantne repräsentant, ehteasi jelles, vähe rohkem kui majahoidja, kelle ta mees nüüd minema võis saata, ja kelle kohuseid ta vaevalt täita mõistaks. Mis veel?

Nii küsis ta rahutult. Ja palam soov ärta ta hinges, oma mehele rohkem olla, talle tarvilik ja igatsetud olla.

Katsteistkümmes peatükk.

Tee oli saanud proua Gallerile hoolas õpilane. Ta oli väga hoolikas wanalt daanilt mõne näbda hoolikul kõike, mis tarvis teada, kätte õppima. Ja ta oskas varsti majas kõige paremat korda pidada, sest ta oli ju itagi majas suurt majapidamist juhatanud.

Esimese suurema peo puhul omas majas pärast pulmi oli proua Galler veel kohal ja aitas Teed kõik kõige paremini korraldada. Kui Tee siis imetoredas valetis oma abikaasa kõrval mõõraid vastu võttis, tundis Hans Ritter ennast päris kuningana.

Abikaasade vahel valitses haruldane, kummaline, omalaadi wahetord. Iisna märkamatult oli Tee siidames sündinud mündatus. Mis ta kord Harry Forsti vastu tunnud, seisis tal nüüd kangel selja taga. Nagu pinnaw mälestus tõusis see mõnikord weel ta siidames esile, et ta kord oma siidame paremad tundes oli raajanud autule. Kui iisna teistjugune mees oli tema mees Harry Forstiga võrreldes!

Esiti argjelt ja waitjelt, siis itka tugewamini ja silmanähtavamalt hakkas ta siidames idanema uus, jügam armastus — armastus, mis sündinud lugupidamisest, tänulikkusest ja aukartusest ja kõige pealt ta olemuse sisust kinni hakkas. Mida enam ta aru saama hakkas Hansu iselaadist, mida enam ta teda tema hingeliste omaduste pärast inestats ja armastats, seda armastusväärilisemana paistis talle ka ta mehe wälimus. Tihti võis ta kaua Hansu energilisse, terawjoonelisse wätku waadata ja enelele ette kujutada, kuidas siis lood oleksid, kui tal õigus oleks seda karmi joont Hansu suu ja lõua ümbert pehmuseks muuta. Enesele seda õigust wõtta ta ei julenud — uskudes, et Hans teda ei armasta. Mõnikord tujatas ta

õndsalt ehmatades, kui Hansu pill ootamatast tema pillu tabas, kui Hans mõnel filmabilgul umastas, et ta ennast pidi maitsema. Siis oli Kee rahutu ja kists eneselt, kos siis võimalik ei oles Hansu armastusele sundida. Ta oli küllalt sebarõrd maine, et oma ilu maitsmusele wiis. nähtawalt juhustikult, et Hansu ta rahust üles äratada.

Ah, ta ei aimanud, kui mähe rahulik Hans ta ligikal oli ja kuidas ta teda ifka enam ja enam hakkas waldama.

Kui Hansu filmad niisuguse lühikese walmamota loitmise järele jälle rahulikult waatasid, siis waldas Keeb huur kurbus, sest ta uskus siis, et ta Hansu südamel midagi ei maffa. Ta peitis siis arqselst ife oma tunded ja näitas ennast waikena, tagasihoidlikuna — ifeqi tihti kurwana. Ja siis uskus Hans meel ifka, et minewik temast weel õigust nõuob. Siis hoibis Hans tuluselt oma rinnas weel hoolikomalt kui enne, et liig warakult nähtawale loitwad leegid ära ei hõwitaks, mida tema nii muresikult ja mitte ilal wõitwa kannatusesega üles ehitas.

Mii tihti kui Keeb võimalik oli, sõitis ta wõlga Emma waatama. See pidi temale ifka jälle juttu wõitma oma poja noorest east.

Et Hans ilal walu tegemist ei olnud teinud baamidega, jeda kuulis ta emalt.

„Tema on ju nende liigist“, oli ema ühel päewal ütelnud, „kos aimult fõrd armastawad, aga siis ka kõigest südamest ja igawest“.

Kee oli neid sõnu kuulanud wärisewal südamel.

Ah, kui temal fõrda lõheks tema südamel jeda juwet armastust ärotada! Armastatud olla mehe poolt kõigest hingest, niisuguse mehe poolt kui tema — milline õndsus wõis see olla!

Kui ta siis juuril, unistawail silmil istus ema kõrwal jalgingil — siis wärises pehme, õnnelik naeratus wana ema suu ümber, kes mõtles oma waii igatsuse peale, selle noore ilusa naise äärelit ja jõgamata omanik olla.

Mõnikord saatis Hans oma prouat ema juure. Siis wõisid nad rõõmsad olla kui lahjed. Kee läks siis mõnikord ife wõlga wäikesse kõihti koki seetma, kui Weblisch seal ei olnud. Hans wakkus ennast kookiawotajaks ja tahtis ka muudu aidata. Ta oli selle juures aga wäga osawujeta ja nad naersid mõlemad, nii et wäike maja rõffas. Ja ema, kes seni toas johanurgas pidi istuma, naeris kaasa.

Noorpaarile tegi see lõbu, kui nagu mägides wäikes majas lihtjas oluforras wõisid lõbu tunda.

„Ma usun, inuult oles ka maestes oludes tubli perenaine jaanud“, ütles Hans ühel päe-

mal, Keeb fõrafilmil wahtides. Kee oli oma siidibluuse warrukad üles teeranud ja wõttis plekkoosist suhkrutükke, neid suhkrutoosi panes. Alles natukes aja pärast watas noor proua.

„Kui sina mind oma naiseks ei oles wõtnud, olesin pidanud wististi palju lihtsama oluforraga leppima. Usun, jeda olen ifast pärinud; tema wõis ka täna kõige suuremas sukuses pidustada ja homme niijama heas tujuk mõnes külafõrtsis wõi waba taewa all elutjeda ja ennast toita leinast ja pudist wõi kõige lihtsamast fõrdist. Rahtlemata on see päritud, mis minus liigub.“

Ta pani lahtilõigatud koogi, mis emal müüd alataja waruks, taldekule, asetaks kõif olawasti tabletile ja wiis tuppä, kus ta lauafattis.

Hans läks talle järele, naerdes kookiannu tafafosalutades.

Siis talitati õnnelikult naerwat ema südamelusti järele, nokiti ja naerdi, filitati ning paitati siis uuesti.

Keeb olid toredad tunnid, mille põhias kõifuga fõleduslikud imed wuhkafid noortele inimestele, selle hingeb ifsteist offifid.

Kolmasteistkümnend peatükk.

Wahetajal oli ka Harry Korst oma noore prouaga pulmareisist tagasi tulnud.

Elleni monemad olid noorpaarile linna toredamasse linnaifka, just promenaadi ääre, terwe fõrda kõige muqawamast ja toredamast fõiseleada lastnud. Nad olesid kõige parema meelega näinud, et noorpaar oles nende oma maia teijele fõrrale elama asunud, aga Ellen ei olnud jeda tahtnud, nõhes, et see Harryle ei meelbinud. Ja tema tahtis ifka aimult jeda, mis Harryle meeldis; ta püüdis kõif ta fõowid juba filmadest ära lugeda.

Õtimest fõrda oma elus tundis Ellen oma rikkusest õqart rõõmu, sest et ta sellega nüüd oma armastatud mehe elu wõis ilustada.

Harry ja Ellen olid reisinud kuni Caironi ja seal suuremõõliselt elanud. Harry Korst oli kõifte nõlaga kõiqi uite meelalahutuste kallale tormanud, uimastada tahtes oma rinnas tunnet, mis teda ifka ifle igatfedes ja palawas ifas mõtlema aias Kee peale.

Tahtetult oli Ellen ennast lastnud wedada ifhest lõbuist teise, tahtetult oli ta jumaldatud mehele jõrgnenud.

Agä see oli õrnale noorele prouale olnud wäsitaw.

Ta tundis ennast wäga nõrga ja wästinud olemat ja oles Harryt palju parema meelega

joovinud ainult enesele, kui et teda teistega jagas. Ta märkas ka, et naieid ta ilusat meest ihkasi. Aga Harry ei näinud nende jaoks filmi olemat ja see tegi väikse waeße nooriku üliõndsaks. Ja nii läks ta temale ikka seltsiks, ehk see küll teda ülmäga wäsitas.

Tial ei kurtunud ta, wäga hästi teades, et Harry kõige wastu, mis haige oli, suurt põlastust tundis.

Nii jurus ta imestamiswäärt energiaga ikka jälle oma nõrkuse maha ja wõttis enese peale raskused, mis ta jõust laugelt üle käisid.

Forst ei märganud seda. Tema ei hoolinud üldse oma noorest prouast suurt, olgugi et see teda palawalt hoidis ja südamest armastas.

Harrys põles ainult igatsus ja iha Fee järele, kes talle aga kättejaamatu oli.

Kui Ellen ennast anduwalt ja õrnalt tema najale toetas, siis tõmbas Harry ta tihti meelitus piinas oma käte wahel, pigistatas filmad kinni ja katsus enesele petlikult ette kujutada, nagu oleks Fee see, kes ta rinnal wiibis. Ellen oli siis üliõnnelik, uskudes, et need õrnused temale olid.

Forst ei olnud uskunud, et Fee kaotamine temale nii suurt walu teeks. Niikaua kui Fee armastus weel tema pärast oli, oli ta uskunud, et temata mõis elada. Siis oli hiilgus ja rikkus temale ihaldawamana paistnud. Nüüd aga, mil tal igatsatud rikkus juba läks, Fee temalt aga oma armastuse tagasi wõtnud ja enese ühele teisele omaks andnud, nüüd paistis talle wõimatu olemat Fee'ta elada.

Veetima armuhabedusega mõtles ta Hans Ritteri peale, kes Fee'd mõis omada, kuna tema asjatult tema järele ihkas. Ikka jälle põles küsimus tema südames, kas Fee oma meest armastab, kas ta temalt tõesti kõig järele ära wõtnud, mida ta temale warem nii tagasihoidmatult annetanud — oma armastuse ja õrnuse.

Ellen ei aimanud midagi jellest, mis ta mehe hinges mõllas. Ta joowastas ennast oma õnne illusioonist ja ei aimanud, et mehe õrnused, mis nagu torm teda waldasid, teisele olid määratud.

Forst piilibis kõigest hingest, et Ellen ta hinge seisuhorrast midagi ei märkaks. Olid tal rahulikud tunnid, siis katsus ta oma südamesse tänulikkuse tunnet joetada Elleni wastu, kes ta oma rikkusega nüüd kõigist endistest nõuetest oli wabaстанud.

Ellenile jäi see õnneks teadmata, et teda ei armastatud. Aga ehk ta küll ennast wäga õnnelikuna tundis olemat, tegi ta kole suur wäsimus ja kibumus teda ometi rahutuks. Ta nägi wilets wälja ja tundis tihti peapööritust ja mi-

nestusekaldumusi. Siis läi ta süda korratult ja ta maadles hingamisraskusega.

Ta tõöstis ennast aga ikka sellega, et see mististi ainult teatud närwilikkus on, nagu see noori prouasid tihti waenab. Igatahes ei lausunud ta Harryle jellest midagi.

Aga wiimaks oli ta ometi rõõmus, kui Harry priiaeg lõppes ja nad pidid koju minema. Muidugi oli ta ka piisut kurb, et ta ilusam aeg nüüd lõppes, sest linnas rõõwis teenistus Harry talt jällegi terweks päewaks.

Nüüd olid nad oma uude kodu asunud.

Fee oli Elleni ja Forsti tagasihoidliku teate saanud lojanõuniku tütardest, ja pidi nüüd järele mõtlema, misjulguseks ta läbikäimine Forsti abielupaariga tulewikus mõits kujuneda. Üksteisest täitsa eemale hoida oli wõimatu, jelleks oli neil palju ühiseid juhteid. Pealegi oli Hans kaubandunite Wollmeriga äriühiselt õige ligidas ühenduses, nii et tema wäimehest kui ka tütredest kuidagi mööda ei wõinud pääseda, eriti weel, et Elleni ja Fee wahel sõbralikud juhted walitsesid.

Lõbus see Feele ei olnud, alati jälle Forstiga kokku saada ja kolmandate juuresolekul temaga rääkida. Jah, ei saanud jellestki mööda, et waja oli wastastikku külastäike teha. Fee oleks selle üle kõige parema meelega oma mehega rääkinud ja temaga awalikult nõu pidanud, kuidas seda läbikäimist wõimalikult õredaks saaks teha.

Aga Fee ei julenud, teatud argtus südames, juttu Forsti peale juhtida.

Hans Ritter teadis juba, et Forstid olid tagasi jõudnud. Ka tema mõtles läbikäimise küsimuse üle järele. Weel enam aga humilis teda küsimus, kas Fee Forstile suutis rahulikult wõtta astuda wõi eritaks see teda uuesti. Nii ei julenud temagi seda teemat puudutada.

Fee aga oli otsustanud wäpawale seisukohale asuda.

Kaua ei olnud seda tarwiski.

See oli mõni päew pärast Elleni kojusõudmist, kui Fee külastäigu ajal oma wäikeses saalis istus ja raamatut lehitses, mis ta enesele ostnud. Siis teatati talle proua Ellen Forsti tulekut.

Fee wõttis ta oma saalis wastu. Kui Ellen ilmus, ehmatas Fee silgawas südames. Nähes seda kahwatut, wiletsat wäikest wäsinud filmadega.

Noored prouad termitasid üksteist elawalt. Kuid nende wahel oli suur wähe. Fee oma õitsewas, noorusbristes ilus, järemaail filmil ja kergeil liigutusil — ja tema kõrmal peen, ettepoole kaldum, jõuetu Ellen oma kahwatand näoga ja wäsinud filmadega!

Mõlemad kandisid toredaid, heledaid tema-

defleite, peaeagu samaš wärwis, ja ometi, kui lahkiminewalt!

Süda täis põlawat kaastunnet, tõmbas Fee noore proua oma kõrwale diiwanile.

„Kuidas su käsi käib, Ellen? Oled ja terve“, küsis ta südamlisult.

Elleni wärwitud näosje tõusis nõrk puna ja kerge naeratus mängis ta suu ümber.

„Ah, ja arwab, et pišut kahwatanud olen?“

„Seda küll, Ellen. Kas pišik reis sind wäga wäsitaz?“

Jälle naeratas Ellen — pišut wäsinult, pišut kohmetult.

„Pole wiga, Fee. Minu wanemadki ehana-tajid ešiti mind nähes. Muidugi kutsusid ka koke aršti. Mamma on alati õige kartlik. No-jah — ja eriti polnudki ju sugugi waja.“

„See on rõõmustaw, Ellen. Siis on see muidugi ainult rešiwäsimus. Teie olite ju kaua ära.“

„Jah, kolm kuud. Ah, Fee, kolm toredat kuud, mil ma ütlemata õnnelik olin! Aga nüüd — jah, tead ja, Fee, nüüd on see ilus ja muretu aeg minu jaoks mööda.“

Fee ehmatas.

Kas Elleni silmad olid juba lahti läinud?

„Mis ja sellega arwab, Ellen?“ küsis ta rahutult.

Ellen hingeldas ja naeratas jälle pišut kohmetult.

„Noh — jeda wõib küll ka ise arwata, Fee. Žouluks — ei ole me enam kahekesi, minu Harry ja mina — siis on meil ka laps.“

Fee meel muutus kummaliselt rahutuks. Ta wõttis Elleni käest kinni.

„Sina — sina — ema — ah Ellen, wäike Ellen, kui išeäralik see on.“

Ellen noogutas pead ja nad silmitesid üks-teist niiskel silmil.

„Jah, Fee — nii išeäralik ja imelik. Hoo-pis teiseks muutub siis minu elu. Siitamaani elajin ainult išeenesele, nii, kuidas see mulle meeldis. Kõik keerles tõbus minu ümber. Ja nüüd — nüüd pean warsti juba tundma õp-pima — emamuresid.“

„Aga ka emarõõmu, Ellen“, ütles Fee peh-mesti.

Ta pidi aga kartlikult waatama Elleni kah-watanud, kitsake näole. Noor proua näitas tema arust ošewat nii õnn ja nii nõrk.

Elleni silmad särasid pehmes hiilguses.

„Jah, Fee — jah — emarõõmu. Soowik-jin poega, kes igas suhtes oleks isa sarnane.“

Fee aga mõtles omas jüdames:

„Sa waene laps!“

Ellen palus nüüd Feed wäga südamlisult ja tungiwalt, et ta teda õige tihti tuleks waa-tama.

„Mõttele ometi, Fee, arst nõuab juba nüüd, et ma õige ettewaatlik oleksin, sest ma ei ole ju eriti tugewi. Ta ütleb, minu keha ei kuulu-wat nüüd enam üksi mulle, ta olla ka minu lap-se pärast, kellele ma enese pidada terve hoid-ma. Waata, juba enne, kui laps weel pole silmigi lahti teinud, on tema pärast muresid. Ja ema on uskumata kartlik. Mina pidada oma nõrga kehaehituse pärast palju maas la-mama. Kõige parema meelega näeksid nad kõik, et päew otša diiwanil lamaksin. Aga see on nii hirmus igaw. Harry on loomulikult wäga õnnelik — ta otse kahwatas ärewuse pä-rast, kui talle jeda ütlesin. Nüüd on ta mamma hirmust ka oša jaanud ja käib ümber kahwata-nud näol. Ah Fee, minule paistab see ikka weel ošewat nagu ime, et Harry mind nii ar-mastab. Ma ei ole ju sugugi ilus. Tead, die-ti oleksin ma ilusam olnud, kui me paar aas-tat oleksime ainult kahekesi jäänud. On juba lapsed seal, siis on asi teine. Aga see ei pida-nud olema ja sellega tuleb leppida. Ja ešs ole tõši, sina tuled mind õige tihti waatama, sest et ma nüüd enam tihti wälja ei tule. Sina oled mulle mu sõbrannadest ju kõige armasam.“

Wärbi ja Lora Schläter lubawad mind ka tihti waatama tulla; jain nendega enništ kok-ku. Aga need lobijewad liig palju ja mina olen nüüd nii närwilik. Ja siis — nad ei ole ju ka mehel, nagu sina, ja sellepärast ei wõi ma nendega nii awalikult rääkida kui sinuga. Mii siis, ešs ole tõši, ja tuled tihti?“

Fee lubas jeda wiivitades. Ta ei wõinud ju „ei“ ütelda, sest et tal nõrgast noorest prouast kahju oli. Tal oli, nagu oleks ta pidanud Elleni pärast nutma.

Weel wäis ta ošewat õnnelik, weel oli tal teadmus, et teda armastati. Kui talt see ära wõeti — mis jäi tal siis weel üle?

Warsti jelle järele lahkus Ellen, weel mit-mekesiseid asju wälja lobijedes, mida kuniise-mad ijeloomud oleksid oma teada pidanud.

Fee waatas talle läbi akna järele tõšiseil, mõtlemail silmil.

Kui Ellen oma mehese, kui see teenistujest tuli, jutustas, et ta Fee juures käinud, kahwa-tas see ja kargas istmelt püsti. Ellen lamas diiwanil ja Harry oli tema kõrwal istunud.

Kui Ellen talle ohmatades näkku waatas, wõttis Harry ennast waewaga kofku.

„Sa ära nii tihti wäljas käi, Ellen“, üt-les ta.

Ellen naeratas.

„Ah Harry, nii hull ju asi ei ole. Teie liial-date, ema ja sina, ja muretsete minu eest liig palju. Tahaksite mind heameelega puuwilla-desse mäsšida. Noh, ära pahanda, Harry, olen ju küll pišut wäsinud ja rammetu, tundsin

jeda juba reijil. Aga siis ma weel ei teadnud, mis selle põhjus oli. Kartsin ainult, et haigeks jään. Aga nüüd on kõik seletatav ja ma olen ka õige ettevaatlik. Tee küüsi minult ka kohe, kas ma terve olen."

Harry pööras pea kõrwale.

"Mii? Ja mis sina temale wastajid?" küüsi ta silmanähtavalt fergesti.

"Ütle sin muidugi tött, Harry. Tee on ju minu sõbranna ja ka abielus. Tema oli väga armas ja arusaaja. Pealegi näeb ta terve wälja. On weel ilusamaks läinud."

Forst waatas aknast wälja. Ta filmad hakkajid tumedalt hõõgama. Tal oli, nagu näeks ta Teed täies ilus ja priiskuses oma ees. Ja pigistas hambad kokku.

"Istu ometi minu juure, Harry", palus Ellen.

Harry istus diiwani kõrwal seiswale toolile.

"Tee tuleb mind tihti watama, Harry, palusin teda sellepärast", jutustas Ellen edasi.

Harry ohtas tahtmatult. Ta kehaliikmed olid nagu hakwatud.

Siis waatas alla oma noorele naisele, kelle tõhetu keha pitjidesse kadus. Tal oli taht kahju; ta olets tahtnud temast andeks paluda, et ta teda ei wõinud armastada ja misjulgust piima ta tundis. Aga ta mõtles selle peale, mis arst temale ja Elleni wanematele ütelnud — et Elleni jüdametegewus nõrk olla ja et kõige wähem ärewus talle hädaohklikuks wõib jaada.

Sellepärast rahu — rahu!

Harry tuletas enesele jeda meele ja tegi wõimalikuks, et abifaajaga kütkese aega juttu ajas ja tema wastu nõutud õrnust avaldas.

Siis lahkus ta õhtitud wõhjusteks tema juurest.

Tumedail jilmil sammus ta oma toredatest eluruumidest läbi. Heledasti naeris päike kalliste eesriiete wahelt tustpi ja joonistas nende muustrid parkettpõrandale.

Ümberingi walitjes igal pool hiilgus ja rõõmus.

Töötoas seisis tal rahakapp, nagu jeda ainult rikkad mehed tarwitawad. Kõik oli tema oma, mida ta oli piilidnud — aga õnnelik — ei — õnnelik ta ometi ei olnud. Õnnelik oleks ta wõinud olla ainult kuldjuukselise Teega. Kui tee tema seltsis siin rikkuses oleks elanud — jah, tee, tee oleks siis õnn olnud!

"Tee, Tee! Miks pidi waesul meid lahutama? Miks ei wõinud ma sind oma kõrwal muutuwas elus hõita? Tee — ma armastan ometi ainult sind — ainult sind", sõjistas ta oma ette.

Ja ta põlewad filmad wahtisid tarretult ja igatjedes kaugele.

Neljasteistkümmes peatükk.

Tee oli oma mehele ainult lähidast jutustanud, et Ellen Forst teda waatamas läinud. Ritter märkas küll, et ta naine kummaliselt tõsises helemuses oli ja et tee helemus wististi Ellen Forsti külasõiguga ühenduses seisis. Aga ta waitis selle üle.

Mõned päewad oli Tee külasõigu wastamisega wiivitanud. Aga siis ütles ta endale, et ta Ellenit kauemini ei wõi wodata lasta, ja otjustas sinna minna.

Meelega walis ta kõige warajama külasõiguaja, lootes, et Forst siis weel teenistuses on. Ta ei tahtnud temaga kokku jaada.

Kartlikult astus ta noorepaari eluruumidesse. Alles kuuldes, et ainult noor proua kodus olla, läks ta jüda fergemaks.

Teener oli teda teatanud ja lastis ta siisse.

Ellen pikutas diiwani ja ootas teda rõõm-
jasti.

"Ah, kui hea tee sinu poolt on. Tule, Tee, istu minu juure ja wabanda, et ma üles ei tõuse, aga ja tead ju, et ma ei tohi."

Tee silitas naeratades nooreproua õrna, läbipaistwat fätt.

"Sa ei tarmitse ennaft wabandada, Ellen. Kuidas tunned ennaft olevat täna?"

"Ah, ikka ühejuguine, wäsinud ja roidunud, aga muudu rahulolewalt. Rahulik pikutamine on mulle tõesti hea, aga kole igaw. Olen rõõmus, et tulid, minu mees peab alati teenistuses olema. Mamma wiibib küll juurema oja päewast siin, aga tema on nii kartlik ja ma tohin waewalt mõne sõna ütelda."

"Arwatawasti sellepärast, et sulle täielikku rahu waja on. Ja sellepärast ei jalli minagi täna, et ja palju räägid. Jutustan sulle parem ise midagi."

"Ah, armas Tee, luba mind natufenegi juttu wasta. Mul on otse tarwidus selle järele. Sa tead ju, juba pensioonis kutsuti mind lobisejaks. Waitimine on mulle otse karistuseks."

Mii jutustasid nad pisut aega, kuni proua kaubandusnõunik Volkmer tuli.

Ta teretas Teed väga siidamlikult, aga ta näo mureline ilme teatas Teele, et ta mõtted ainult Elleni juures wiibisid.

Ellen tegi ema mure üle nalja ja kutsus Teed endale appi, sest et teda kartuse pärast otse türanniseeritawat.

Tee tuli naljaka kutsule wastu, andis aga emale õiguse ja ütles, et Ellen tõesti enam wäljasõitude peale argu mõtelgu.

„Ei aita nüüd enam midagi, Ellen, waid ja pead oma toaga leppima“, ütles ta.

„Uga siis luba wahemalt, et mind õige tihti waatama tule!“

„See küll, nii tihti kui jaan“, wastas Fee, jest et Elleni ema talle paluwalt märtu andis.

Siis jattis Fee jumalaga, alataja kartes, et Forst wõiks koju tulla. Sta proua Voltmer tõupis üles.

„Ma jaadan Teid, armas proua Ritter“.

„Do, kas sina ka juba tahad ära minna, ema?“

„Jah, laps, tulen pärast lõunat jälle, kui Harry teenistus on. Nüüd wõib ta iga silmapilk koju tulla“.

Kui Fee jeda kuulis, hakkas ta ruttu minema tegema. Uga ta ei pidanud oma saatuse käest pääsema. Veel enne kui ta toast sai lahutada, astus Harry Forst tuppa. Ta oli waljas teemikult kuulnud, et Fee ta proua juures olla. Ilma palitut seljast wõtmata ruttas ta tuppa ja seisjis nüüd rahwatult Fee ees, kes nüüd kofkupuutumise eest enam ei saanud kõrwale põigata.

Ta leidis aga kohe rahulikku tooni, wastas wormilikult tema kiire, närwilise teretuse peale ja wahetas temaga mõned wiisakad kõnekäändud, aga ei waadanud talle sellejuures silma. Forst juutis waewalt enese üle walitsebada, jest Fee paistis tema meeletult olewat veel ilusam ja ihalduswääriljem kui ial enne, aga ta jüda tundis hirmust piina, et Fee filmad temast nii jahedalt ja liikumarult mööda waatafid.

Kohe sellejärele lahkus Fee Elleni ema seltsis.

Trepil jäi wana proua Fee kõrwale raskesti ohates seisma.

„Ah, mu armas proua Ritter, kui Te teaksite, kui raske mul jüda on. Meie kõik oleme Elleni pärast juures mures, minu mees ja waim mees ka — aga kõige raskemini kannatab ometi emajüda“.

„Kas ei ole Teie kartus wahest mitte liialdatud, armas armuline proua? Seda peawad ju kõik noored prouad läbi tegema“, ütles Fee trööstiwalt ja osawõtkikult, ehk küll temagi Elleni pärast muret tundis.

Wana daam ohkas sügawasti, pani käe Fee käewarrale ja waatas kartlikult ringi.

„Jumal paratu on Elleni seisukord waga tõsine“, ütles ta ja teatas, mis arst ütelnud.

Fee ehmatas.

„Oh, siis muidugi — siis saan Teie murest aru. Uga loodetawasti läheb kõik hästi“.

Waene ema kiwatas silmi.

„Oh, mu Jumal, meie ei oleks pidanud Elleni jugugi lastma mehele minna. Uga ta oleks

ta kibunenud, kui me ei oleks lubanud temal oma mehega õnnelik olla. Nüüd on ta ometi mõned nädalad tumeestamata õrme maitšnud. Ja, kes teab, ehk aitab teda armas Jumal. Kui Ellen aga Jumala pärast rahulik oleks. Et ole tõsi, armas proua Ritter, Teie tulete minu tüdart õige tihti waatama. Meil on päris häda teda kodus hoida.“

Fee lubas jeda.

Wäga tõsijest ja rõhutatult jõudis ta koju.

Ta jutustas oma mehele, et ta Ellen Forsti juures kinnud ja see waga haige olla. Ta ütles ka, Ellen ja selle ema palunud teda tungiwalt noort prouat õige tihti waatama tulla.

Ritter silmitses teda terawasti ja uuriwalt. Fee näitas tema arust olewat nii tõsine ja kahwatu, nagu teda niisugusena enam ammu ei olnud näinud. Ta arwas jeda tulewat Forstiga kofkupuutumisest, millest Fee temale oli teatanud.

„See ei ole julle wististi mitte waga armas, kui jeda lubadust pead täitma“, ütles ta tükkise aja pärast.

„Ei, tõesti mitte, aga ma pean ometi wahetewahel sinna minema.“

„Ja selles juhtub siis kofkupuutumisi, mis sind rahutuks teewad“, tähendas Ritter tõsijest.

Fee silitas juukseid ja otsaesist ning wahtis oma ette.

„Meed on mulle küll wastumeelt ja neist tahaksin mööda jaada“, ütles ta ohates.

Ritter silmitses teda rahutalt ja mõtles:

„Ta pole veel eneseft jagu saanud. Enne kui ta sellele mehele ei wõi rahulikult ja külmalt wastu astuda, pole mul midagi loota“.

Fee aga oli Forstiga oma südames juba ammu walmis. Mis teda neil kofkupuutumistel piinas, oli ainult mõte Elleni peale. Sest ta oli Forsti filmist selgesti lugenud palawat, hirmustawat pilku. See pilk otse haawas teda. Uga kõige pealt ütles ta Feele, et kui wähe Ellen oma mehele maksis, kes taft isegi nüüd, raske haiguje ajal, wahematti ei hoolinud.

Ta kartis, et Forst talle veel kord nii wõiks wastu astuda, kui pulmapäewal.

Miks ta teda nüüd, pärast jeda kui ta tema nii häbitwäärilijest oli ära annud, weel nii palawal, põlewal pilgul silmitses, sellest ei saanud ta aru. Et ta teda tõesti ei olnud armastanud, jeda oli ta ülespidamine ju küllalt selgesti näidanud. Nii siis: mis tahtis ta temast siis nüüd weel? Kas oli see armufadebyis, mis temas armastuse uesti oli äratanud? Wõi oli see midagi muud?

Ta tundis loomusunnil, et Forst temaga tahtis kofku jaada, ja sellepärast oleks ta teinud heameelega eemale hoidnud.

Tal polnud aimugi, kui raskets ta mehe jada läks, kui teda nägi nii tõhijena ja rahutuna.

Nii mööbustid jälle mõned nädalad.

Hans Rittersi ja Fee vahel oli jälle kestnud nagu lahutamatu müür, sest et nad üksteise nästastikku armastust ei teadnud ja enmast valitjedes üksteisele külmust ja tagasihoidlikust mõttasid.

Viimasteistkümnes peatükk.

Oli tulnud juuni. Fee nägi, et Ellen, kui ta teda vaatamas käis, iga külaskäiguga enam nõrtes.

Fee oli korda läinud Harry Forstist peaaegu alati lõwale hoida. Ta nõudis alati Ellenilt, millal ta mees teenistuses wiibib.

"Tead, Ellen, mina tahan sind alati ainult siis vaatamata tulla, kui tean, et üksi olemine. On ju ema mõni mees sinu juures, siis pole sulle ju mind enam wajagi", oli ta ütelnud.

Ellen oli siis omas lapselikuses oma mehele ühel päewal jutustanud, et ta alati Feele pidawat ette ütlemata, mil teda, Harryt, kodus ei ole. Ja siis mandõwreeris Forst nii osawasti, et ta koju tulles Fee cest leidis.

Et Forsti eluborter Rittersi majast kaugel ei olnud, tuli Fee Elleni juure enamasti jala. Siis tarmitjes ta ainult läbi promenaadi puistiku ja weel tükkise tänawat minna, et koha jälle koju jõuda.

Fee oli wiimajel ajal märganud, et Forst itka aegjaini koju tuli, kui ta proua teda ootas. Ja ta oli küllalt terawmeelne märkama, et ta jeda tema pärast tegi.

Sellepärast lahkus ta Ellenist itka pool tundi enne kui see oma meest tagasi ootas. Ja ta ostaski nii wiisi Forstiga kokkupuutumast hoiduda.

Ühel päewal oli ta aga mõni minut hiljaks jäänud ja kui ta majast wälja astus, seisis Forst ta ees.

Fee tahtis temast lühidalt teretades mööbuda, aga Forst astus talle eite, enmast rahulitust sundides, et Fee mitte ehmatada, ja ütles täitsa wormilikult:

"Teie olite minu abikaasa juures, armuline proua? Kuidas oli Elleni terwisega lugu?"

Selle küsimuse peale pidi Fee talle wastama ja Fee uskus, et ta juba isegi on aruajamisele jõudnud, et temaga ainult weel sel wormilikul toonil tohib rääkida.

Ja ta ütles wiisakalt:

"Minu wiimast külaskäigust jaadit et tema muudatust märgata."

"See on Teie poolt juur armastuswärlitkus, et minu abilaajat nii tihti laite waatamas", ütles Forst weel itka jama rahulitult, kuna ainult ta jlmad tumedasti liirgajid.

"Ellen on minu jõbranna, jellepärast on jee ijeenejst mõistetat", wastas Fee tõrjuwalt ja halkas tiiremini kaima.

Kuna aga Forst jellepärast tema lõwale jät, põõras ta oma tõhje, tõrjuwa näo tema poole ja ütles jarjult:

"Ma ei taha Teid kauem sinni pidada, herra leitnant. Ellen ootab Teid wististi."

Forst waatas talle tusajelt otja.

"Ellen ootab mind alles poole tunni pärast. Nii mõin Teid jaata. Aga Teie wõite täitsa aujats jääda ja mulle ütelda, et minu jelts Teile tülikas ja wastumeelt on. Tean, et minust meelega lõwale hoiate."

Fee läks rahutuks. Forsti walus toon tegi ta rahutuks, ja eimejst korda küjis ta eneselt, kas ta tema üle wabest mitte liig ränka tohut ei mõista ja kas parem ei oleks temaga rahu teha.

"Meil ei ole teine-teisele tüll wist enam midagi ütelda, herra leitnant", ütles ta tagasihoidlikumalt.

"Dmeti", wulijes näiid leitnandi rinnast, "minul on Teile lõpmata palju ütelda."

Nad olid passulehelisje promenaadi teele põõrnud, kus inimesi ei olnud. Sel ajal oli puistikus alati wähe inimesi. Ja passud põõsajad ei lastnud neid kaugese jilma paista.

Forsti wilkjataw kirj iegi Fee uuesti rahutuks. Ta waatas talle juuril jahedail filmil otja.

"Sgatahes pole Teil minule midagi ütelda, mida mina Teilt joomitjin kuulda. Palun lõpetage jutt. Tahan üksi edaji minna."

Forst wigas.

"Teie olete wali — nii wali, kui jeda mõiwad olla ainult naisjed!"

Uhesti ajas Fee pea püsti.

"Wabest ostawad jeda ka mehed wäga hästi", hüüdis Fee libedasti, koha ütletohtu peale mõtelles, mida ta tunda jaanud: oma wastu ja Elleni wastu.

"Ei, naisjed ostawad weel waljumad olla."

"Selle üle ei makja waielda", ütles Fee tüllma pilguga. "Jumalaga, herra leitnant!"

Forst jirutas talle käe.

"Minult kahe küsimuse peale wastate mulle, ma palun Teid. Siis ei tüllita ma Teid enam."

Fee jät ühe nõkuga seisma.

"Siis küjige — et lõpule jõuaksime."

Forst. jilmitses teda põlewail filmil.

"Ütelge mulle otjekoheselt, kas armastate oma meest?"

Tume puna tõusis Jee näole.

„Selle küsimuse peale ma ei vasta! Arwan, et Jee on — häbematus“, ütles ta värijewal häälel.

Jorst koksus.

„Jee — Teie wihtate mind?“ küsis ta ärewalt.

Jee ajas enda sirgeks ja silmitses teda põlglikult.

„Misjaoks nii suuri tundmusi Teie-sugusele mehele, herra leitnant? Ei wihata seal, kus ainult põlatakse“, ütles ta lõikawalt.

Jälle oigas Jorst ja ta nägu läks krimpju.

„Jee — Jee — kui sa teaksid, mis ma olen kannatanud ja weel kannatan! Kui sa teaksid, kuidas ma kahetsen, et sinust loobusin, sul ei oleks julgust mulle nii karedaid sõnu ütelda! Sa oled ju tundliku südamega naine. Jee, ma kannatan nimetumalt — ja armastan sind weel ikka, jaan sind igawesti armastama!“

Jee seisis nagu halwatult metsikut walu kuuldes, mis Jorsti sõnadest kajas. Ühtlasi oli ta wihane, et Jorst talle niisuguseid sõnu julges ütelda.

„Minge minu juurest ära — kohe, ma ei taha Teie sõnu kuulda, keelan Teid minu wastu niisugust tooni tarwitamast. Laske mind mööda“, ütles ta meeletult.

Jorst oli talle jälle ette astunud. Ümber ringi walitfes waikus, kedagi polnud näha. Midagi nagu hirmu tõusis selle firglikult äritatud mehe wastu ta rinda. Wiha, põlastus ja ühtlasi põlastaw kaastunne läitsid teda.

„Jee — halastage“, palus Jorst kähisewalt, „ütelge mulle wähemalt, et Te mind ei põlga, waid et mulle andeks annate“.

„Mül ei ole Teile enam midagi ütelda, jätke mu üksi“ hüüdis noor proua waljusti, wiha ja hirmu pärast meeletu.

Jorst kahmas ta käe järele.

„Üksainus hea sõna, Jee, üksainus hea sõna“, palus ta.

Jee tahtis kätt lahti kiskuda.

„Kuid Jorst hoidis jellest kõwasti kinni.“

„Laske minu käsi lahti — tahan üksi edasi minna — olete hulluks läinud?“ hüüdis Jee uuesti.

Sel filmapilgul murdis enesele üks mees läbi pöösfaste teed. Tema oli Jee hüüet wististi kuulnud ja üle muruplatsti jooksnud.

Tajane hüüe tuli Jee suust — tema ja Jorsti kõrwal seisis ta — abikaasa.

Minna pilguga oli ta aru saanud, mis siin oli. Ta filmad leekisid wihaselt Jorsti wiltu-ristud näole ja soon ta otsaesisel tursus kõrgele.

Jorst oli Jee käe Ritterit nähes jõuetult lahti lastnud.

Ritter astus just ta juurde.

„Kas Te ei kuulnud, herra-leitnant? Minu abikaasa tänab Teid sautmise eest“, ütles ta lõikawalt.

Jorst taganes tahtmatult.

Ritter läks talle järele.

Nii seisis nad tükkese maad nagu halwatu- ses seiswast Jeeft eemal. Ja poolwaljusti, et Jee ei kuuleks, ütles Ritter ähwardawal pilgul:

„Dean, kui wiletsat oja Teie minu abikaasa elus olete etendanud, herra leitnant Jorst! Juba faks korda olen märganud, et Teie minu abikaasat tülitate. Mina olen küll duelli wasta- tane — aga kui ma Teid weel kolmas kord leian minu abikaasa teelt ilma tema tahtmata, siis tarwitan oma õigust põhjalikult! Kui ma jeda juba nüüd ei tee, siis loobun jellest Teie waege proua pärast, kelle elu ma ärewuise läbi ei taha kaalule panna!“

Siis pööras ta ruttu kõrwale, astus abikaasa juurde, wõttis selle käe oma käewarrelle ja taatis ta teele.

„See oli ometi hea, et mulle mõte tuli sulle wastu tulla“, ütles ta rahulikult, et Jee jälle rahumeks.

Ta tundis, et Jee wärises, ja teadis, et ta wäga erutatud oli, kuigi ta selle õiget põhjust ei aimanud.

See ei olnud esimene kord, et Hans Ritter, rind täis jalguseta muret, Jeele wastu tuli, kui Jee Elleni juures oli käinud.

Selle peale ei olnud Jee ennist, kui ta Jorstiga kokku põrkas, mõteludski. Kui Hans siis äkki tema ees seisis, ohmatas ta wäga. Mis oli Hans ta jutust Jorstiga kuulnud? Oli ta kõik kuulnud — siis oli selle kookupõrke taga- järjeks wistiski kahewõitlus.

See sai talle kohe selgeks.

Kui ta nüüd nägi, et ta mees Jorstiga paar sanumu eemale läks ja temaga tasakesti rääkis, siis sai Jee talle otse teadmuseks. Ta süda kõmbus kokku nimetumaks hirmus. Kui sõjamehe tütrele oli Jee temale kindel, et kahewõitlusest mööda ei jaadud. Ta teadis, kui fergetsti mehes kahewõitlusele lähewad, kihti palju tühisemate asjade pärast.

Süda oli ta rinnas raske kui kivi. Ta wist- kas Jorsti sel filmapilgul, kui selle uue, püü- tu walu algatajat. Sest ta kartis oma mehe elu eest, keda ta armastas, palawamini ja sü- gawamini, kui ta Jorsti ial oli armastanud.

Ta jalad ei tahtnud enam sõna kuulda. Ta ainult waemaga aitas ta ennaft mehe käe kõr- wal koju. Minuski sõna ei tulnud ta huultelt.

Minult kõrvast filmiühes ta Hansu vägu, mis külm ja liikumata oli.

Nii läksid nad pikkamisi koju.

Kuuesteistkümmes peatükk.

Harry Forst oli veel weidi aega liikumatult seisnud oma kohal ja abielupaarile hiilgujeta silmil järele waadanud.

See põlgas teda — armastas küll wist oma meest — see teadis, mis See ja tema wahel ol-
nud — nii siis oli See temale kõik pihitud. Ja nüüd läksid nad — käskäes — ja tema seis-
sis siin põlatuna ja hukkamõistetuna. Minult
Elleni haiguse pärast oli Ritter skandaalist loo-
bunud, et Elleni elu mitte hädaohtu jaata!

Elleni elu? Oli see hädaohtu?

Jah. „Mitte wahematki ärritust“, oli arst ütelnud.

Ah, mis oli talle nüüd Ellen? Ta rinnas mõllas torni, mis kõik segamini paiskas.

See põlgas teda — wihkamijeks oli ta te-
male liig wilets. See tunne paistis Feele tema
tarmis olewat liig suur. Ja ometi armastas ta
teda — Forst Feeb — ustawamalt kui Fee
teda, sest tema, Forst, oli ainult oma käe teisele
annud, — Fee aga oli Ritterile andunud kõige
jüdamega. Tema, Forst, oli nüüd pidanud seis-
ma Ritteri ees nagu koolipois ja noomitust
kuulma!

Ta pidi veel rõõmustama, et Ritter skan-
daalist oli loobunud — Elleni pärast. Ta kiris-
tas hambaid ja läks pikkamisi koju.

Aga tal oli mõimatu nüüd Elleni juurde
minna ja temaga rääkida. Hirmsas meeleolus
läks ta oma tuppa ja langes istmele. Pead toe-
le nojatades, wahtis ta tumedalt oma ette.

Ellen oli ta kujukulekut kuulnud ja ootas
kärjikut, millal ta tema juurde ilmuks. Siiti
uskus ta, et Harry teised riided selga paneb.
Kui aga pool tundi möödus, ilma et ta tuli,
ei suutnud ta kauemini enam kaamatada.

Ilma et oleks mõtelnud oma seisukorda,
kargas ta diivanilt üles. Sellejuures jäi ta
pikk, woldikas piisikleit kujukile kinni ja Ellen
luffus põrandale.

Wiwu aega oli ta maas ega jõudnud enam
illes tõusta. Ta oli ehmatanud ja ta jüda
põhjus kiiresti ja korratult. Ka jüda läks tal
ikka halwaks. Siis aga tõusis ta waewaga piis-
ti ja katsus oma ehmatust naeruga metsa pele-
tada.

„Ah, seda ei tohi ma Harryle üteldagi, et
luffusin; tema pahandas minu kärjutuse üle“,
arwas ta.

Seistes veel wiwu aega ja surudes käed
oma ägedalt põhsumale jüdamele, lahkus ta
toast, et mehe tuppa minna. Ta pidi uesti

paar korda seisma jääma; ta pea käis ringi,
nagu oleks tal põrand jalgade alt ära tõm-
matud.

Ta wõitis aga oma jõuetuse wahwast ja
astus naeratades oma mehe tuppa. Ta leidis
Harry ikka veel tugitoolist istumast, nagu kä-
te wahelt.

„Harry, Jumala pärast — mis sul on?
Miks ei tule ja minu juure?“ küsis ta ehma-
tades.

Forst tuhjatas ja tõstis pea üles, Ellenile
taretult otja waadates. Nagu wakkikus tõusis
ta jüdamesse, nähes naise haiget, aukuwajunud
nägu.

„Isjand Jumal, kas ma siis tund aegagi
ei saa ikki olla?“ hüüdis Forst metsikult ja nii-
jugul toeril, millist Ellen veel polnud
kuulnud.

Ellen filmiühes teda kohkudes ja wärisedes.

„Harry!“ ahastas ta meeleheitlikult.

Forst kargas toolist püsti ja tegi meeleheit-
liku liigutuse.

„Kuulen — jah — ja tulen kohe — mine
oma tuppa — ja ei tohi üles tõusta — tulen
wiibimata — mul on peawalu“, kogeldas Forst
ruttu.

Ellen filmiühes teda täis ahastust ja läks
siis toast wälja lüdiwail põlwil — wäljas pi-
di ta seina nojale toetama. Ta jüda oli nii
kurb ja nii paha. Ta filmades seisis abitu, ahäs-
taw ilme. Tal oli, nagu oleks kellegi külm käsi
kahmanud ta jüdamest kinni ja nagu oleks ta
seda nüüd pigistanud — kõwasti ja halasta-
matult.

Nii warus ta oma tuppa tagasi ja wajus
elutult diivanile. Ta tahtis karjuda, nagu oleks
see talle kergendust toonud, aga ainult jõuetu
wirin tuli ta rinnast. Külmawärin käis ta ke-
hasi läbi, siis purtskajid pisarad ta filmist ja
tõn talle pisut kergendust.

Ta nuttis ja nuttis ja wärises ikka jälle
nuukjades kofku.

Nii leidis teda Harry, kes wahetajal emast
wägijä toibutanud ja wihmaks, Elleni seisukorra
peale mõteldes, tema juure tuli.

Ta ehmatas, kui Ellenit nii meeletult nägi
nutwat, ja kummardas murelikult tema kohale.
Siis märkas ta, et noor proua terweist kehast
lõdijes.

„Aga, Ellen, Ellen! Jumala eest, jää ra-
hule! Sa ei tohi enmast ärritada! Miks sa
ometi nutad, hõle laps?“ ütles Harry kohkudes.

„Ah, Harry, sina ei armasta mind enam!
Sa olid minu wastu nii isearalik — nii wahi
ja wihane. Kas sa mind enam ei armasta?“

Harry pures hambad kofku. Siis peitis ta
täis libedaid etteheiteid oma pea naise julle,
kellele ta nii hirmsat ülekohut oli teinud.

„Misjuguine jöle ja rumal küsimus, Ellen! Kuidas võid sa seda nii südamesse võtta, kui ma kord teenistujest tujaselt koju tulen. Ja siis tõuseb kohe kergemeelselt üles ja jookseb minu juure! Kas ma siis ei pea pahandama? Ja misjuguises olefus ma sinu siit leian? Aremuses, piisajõul. Olen mures sinu pärast olse meele-
letu.“

Ta rääkis tött.

Ellen silitas ta juukseid.

„Ah, kui ja mind ainult armastad, Harry, siis on kõik jälle hea“, ütles ta õnnelikult.

Uga ta keha lõdijes veel ifka.

Harry kattis ta waibaga kinni.

„Misjuguist muret ja mulle teed, jöle, wäike naine. Kas ja siis ei tea, et arst sulle kõige wä-
hemagi aremuse on ära feelanud?“

Ellen naeratas lohutatult ja waprasti, nuukjatas veel kord nagu laps pärast pikka nuttu ja surus siis oma põse Harry käele.

„Ah, ära kardad, Harry. Mis kahju see wäike aremus mulle siis teeb? Teie olete minu wastu kõik liig kartlikud.“

Harry tõi talle klaasi wett ja andis talle ühe pulbri, mis arst iseäralikkudeks kordadeks ette kirjutanud.

„Nii, selle wõtad nüüd, ja siis heldad jälle pikalt ning jääd nii. Katsju wähe magada — mis?“

Ellen wõttis sõnakuulelikult pulbri.

„Uga sina pead minu juure jääma, Harry“, palus ta.

Harry pööbras pea kõrmale, et Ellen ta walust nagu ei näeks.

„Laps, mul on veel waja töötada. Pärast lõunajõõki jään sinu juure niikauaks kui tahad. Uga seni pead sa rahulik olema ja — magama. Jään ma sinu juure, siis ei maga ja ometi.“

„Ometi, seda luban ma; ma pigistan filmad kohe kinni — ainult siia jää, palun ma!“

Harry hoidis ohje tagasi ja wähtis tarretult afnast wälja.

„Seda ei jõua ma wälja kannatada — kogu elu see wale — ei jõua“, mõtles ta meeleheitlikult.

Ja ta mätsul olewad meeled karjusid igatsehes Jee järele, keda ta ei wõinud unustada.

„Harry!“ hüüdis Ellen jälle paludes.

Harry pööbras ümber ja kummardas ta kohale. Suudles naise filmi.

„Nüüd maga — ma jään su juure. Uga ära räägi enam sõnagi!“

Siis wajus ta tugitoolile, mis Elleni diiwani ette oli afetatud.

Ellen wõttis ta käest kinni ja pööbras küljele, sõnakuulelikult filmi fulgudes.

Wiimukene aega oli kõik wait. Uga Elleni hingetõmbused olid wärijewad ja presjitud.

Murelikult wastas Frost ifka ja ifka jälle naise wahatahwatule kitjale näole, mille filmad julutud. Ta nägi, et Ellen ei maganud. Silmamunad liikusid laugude all. Kõjutaw oli seda näha. Ja ifka ja ifka jälle käis wärin ta kehast läbi. Nii mõõbusid minutid, milles Forst tõi muu unustas peale oma naise.

Siis kähwas Ellen äkki ahastades püsti ja wajus wirijedes jälle tagasi.

„Jumala eest, mis sul on, Ellen?“ küsis Frost ehmatades.

„Ah, Harry — mul — mul on — nii paha — walud — Harry — kutsu arsti!“

Forst kargas üles ja helistas.

Ilmus Elleni toatiidruk.

„Telefoneerige kohe arstile ja proua kaubandusnõunikule, et nad ruttu tuleksid“, kästis ta ruttu.

Siis wajus ta Elleni kõrmale põlwikli.

„Ellen — minu waene Ellen — mina olen süüdlane — mina! Sa ärritasid ennast minu pärast, mu waene, waene laps — mina olen süüdi“, oigas ta ja wähtis meeleheitlikult naise walust wiltustud näkku.

Ellen katsus naeratada — naeratus, mis Forstile südamesse lõikas ja talle ilmutas Elleni armastuse suurust.

„Mitte fina, mu Harry — ära heida enesele midagi ette — mina ise olen süüdi — mina ise! Ma ei ütelnud sulle, et kukkusin — juba enne sinu juure tulekut — kargasin diiwani liig karsitult üles — ja kukkusin. Mu jüda läks kohe halwaks ja pea hakkas ümber käima. Uga sinule ei tahtnud ma seda ütelda. Uga nüüd — nüüd pead seda teadma. — Sina ei tohi enesele etteheiteid teha — mu armas Harry — mina ise olen süüdi — mina ise“, lõpetas ta, aegajalt wärijedes.

Harry peitis näo patjadesse.

„Ellen, minu waene Ellen, on sul suur walu?“

Ellen kobas ta pead.

„Ei — ei — kui fina — aga minu — jures“ oled — hoia mind — hoia mind —“.

Wirijedes surus ta enda Harry rinnale. See silitas ta palgeid. Suured hiqipisarad olid noorel naisel otja ees.

Kui arst tuli, hakkas Harry kergemini hingama.

„Mis on sündinud?“ küsis tulija kohe.

„Kukkusin, herra doktor!“ hüüdis Ellen maewaga, enne kui Harry sai wastata.

Arst kummardas murelikult haige kohale, ilma näol, millest wõimatu aru saada.

Samal minutil jõudis Elleni ema kohale, kes wõimalikult oli rutanud.

Seitsmesteistkümmes peatükk.

Kirjeldamata helemuses oli Fee oma mehe sellis pärašt kōkufōrtamist promenaadipueistikus koju tulnud. Ainukestki sõna ei olnud ta suušt saanud.

Hans Ritter lahkus kohe.

„Mul on enne sõnnist weel äriasju ajada“, ütles ta rahulikult ja silmitšes oma naise nägu murelikult. Fee näis selle kōkufōrtumise juures väga ärritatud olemat, sest et ta weel praegugi üsna kohmetu oli. Enneštawad lootused, mis Ritter tunnud, paistid ometi weel warajased olemat. Silmanähtawalt tundis Fee süda Forstiga ikka weel kaasa, kuigi ta tema järšult oli tagasi lükanud.

„Mis wõis talle Forst ütelda, et ta nii nimetumalt ärritatud oli? Et ta Forst kōnglikult oli ärritatud olnud, seda oli ta näinud.“

Küšida ta Feelt ei tahtnud. Aga ta kawatšes Forsti wastu lähemal kōkufuamisel weel walidam olla, nii, et see üksford Fee ometi juba rahule žättis.

Ta tahtis Feele kõige pealt aega anda toibumiseks, sellepärašt ütles ta, et tal weel äriasju on ajada, ja lahkus ruttu.

Ta läts oma tuppa, kus ta jõuetult tugitoolile wajas. Ilma et kübarat ja kindaid oleks ära wõtnud, istus ta nii wiitwu aega.

„Ta läheb sekundante otsima“, mõtles Fee ja wärišes hirmu pärašt.

Siis kargas ta püsti ja jookšis rahutult edašt tagasi.

„Oh mu Jumal — see ei wõi, ei tohi olla! Mis olen ma teinud, et sa mind nii waljusti tahad karistada? Rahewõitlus — minu pärašt! Hans peab oma elu kaalule panema minu pärašt, — kõige selle järele, mis ta mulle kõik juba on teinud! Kas wõib see sinu tahtmine olla, šja taewas? Mis wõin ma ometi teha, et seda takistada? Hans! Hans! Šina ei tohi surra — ei tohi! Ma armastan sind, Hans — armastan sind — jumalšan sind — ša ei tohi surra!“

Ta langes diiwani ette põlwi ja peitis oma pea selle patjadesse — niisugust ahaštust ja meeleheidet tundis ta.

Mees tüki aja pärašt tõusis ta ja wõttis kübara peašt ning kindad käešt. Šelketa tõttis ta pilk kaugele!

„Mis ma ometi teen?“ mõtles ta ikka jälle meeleheitlikult.

Aga mingisugust pääseteed ta ei leidnud. Ta mõtles Hansu ema peale — Elleni peale — ja külmalõdinad jookšid ta kehast läbi. Šui ta emalt poja wõimis? Wõi Ellenilt mehe? Praeguses seisukorras jureks Ellen wištisti šel-

le kätte. Kuidas kahewõitlus ka lõppeš, ääretu wileštus oli ta karšlane.

Ša kõige selle walu eest tuli tal Forsti tänada! Ta wihtas teda selle eest, pidi wihtama. Kõik paha tuli tema poolt.

Šui ta Hansu kaotas — ah, šiiš ei tahtnud ta enam elada, šiiš oli kõik ta eluolu häwitatud. Ta armastas Hansu palawalt. Šika šuga-wamale ja kindlamini oli see alles nii aralt ärganud armastus ta šiidamesse tunginud. Hansu juurmeel, ta aus, mehine olemuš, tema kõigešt karmušešt hoolimata šrn tunne oli Fee eštli imeštama pannud, šiiš aga temas šugawa, tugewa armastuše äratanud.

Kartlikult oli ta šeda armastušt Hansu eest warjanud. Tal oli weendumus, et Hans teda ei armastanud, ja ta ei tahtnud šiiš teda ka oma armastušega küüdata. Ta uskus, et šelšimehelik ükssteiše kōrwal elamine Hansu šoowidele wastas. Ah, tema, Fee, ei olnud šellega enam ammugi rahul. Ta igatšes tema poolt armastušt, ja püüdis šeda armastušt šalamahki kõigi wäikeste šōarištade abil, mis naisele looduse poolt on antud.

Šui Hans kord talle lühidalt, walitšemata pilguga oli otša waadanud, šiiš oli Fees ärganud arg lootus, et Hans ometi ka paiawamaid tundeid oma rinnas warjab. Ša kui ta enesele šiiš ette kujutas, milline see lugu oleks, kui mees teda šidamešt armastaks, šiiš wärišes ta aimamata õnnešoo-wastušeš. Šee pidi olema midagi imetaoliku, midagi suurepärašt — armastatud olla selle mehe poolt!

Ša nüüd wõeti ta temalt wõib olla jälle enne, kui ta igatšus, tema armastuše omanik olla, oli käide läinud? Kade šatus tahtis kõik ta lootused puruštada, tahtis teda õnnetušt teha — ja wileštaks, milline ta weel ial polnud olnud? Kuid wäike ja nõrk oli šee ahaštus, mis ta Forsti kaotuse puhul kunnud, praeguse ahaštuse kōrwal, mida ta nüüd oma rinnas tundis?

Nuukšudes langes ta diiwani ja mõtleš ning mõtleš, mis ta peaks tegema, et Hans elama jääks.

Kas läts ta wahest tema ema juure ja teatas temale oma hinge palawat hirmu?

Aga ei — kui oli tulemas duell, nagu ta kartis, šiiš ei saanud emagi šeal midagi teha.

Wõi pidi ta Elleni juure minema ja temale teatama, mis neid ašwardas?

Ši, ei — ka šee ei aidanud — ja Elleni tappis juba hirm ja ärewuš.

Ah, kui ta ometi leiaks tee, mis talle wõimaluše annaks oma armastatud ja kallist meešt pääšta!

Nii wiibis ta palawas walus, kuni wäljas oma mehe häält kuulis. Šee kõlas rahulikult ja šelgešti.

See kargas püsti ja kuulatas, känd südamel.
 „Tema see on — tema see on! Ah, mu Zuma, jäta ta mulle — jäta ta mulle! Võib olla, et piiman ennast jõledate luulepiltidega. Hans on ju nii rahulik. Wiimaks ei tulegi kahewõitlust. Sieti pole ju ka midagi juhtunud. Kui Hans ei kuulnud, mis Forst mulle ütles — siis polegi asi wähest nii hull kui ma arwan. Hans on ju nii rahulik ja jabe. Ah, wäga wõimalik, et ilmaaegu kardan. Aga ei — mis oli tal Forstiga tajakesti rääkida? See wõis ju ainult wäljatutse olla“.

Ah — kui ta jeda ometi kindlasti oleks teadnud!

Wahiwate kätega silitas ta juukseid ja koraldas oma kleiti. Ümber riietuda ta nüüd ei tahtnud.

Ennast waewalt ohjas hoides, aga palaw hirm südamel, astus ta jõögitoas oma mehe ette.

Murelikult silmities see teda. Ta nägi wälja kahwatanud ja wilts ning ta silmad olid nagu kustumud.

Ritter mõtles omas meeles, kas kõige parem ei oleks talle igajugust läbikäimist Elleniga ära teelda. Mõnesugune põhjus oli selleks ometi leida. Ta tahtis jelle üle weel järele mõtelda ja lähemal päewil, kui See jälle rahulikumats saanud, temaga sellest rääkida. Igatahes pidi see tema mure olema, Seed tulewikus Forsti täilitamise eest mõjuwamalt kaitsta. See oli kuulmata tegu Forsti poolt, et ifka jälle See ligidale hiilis. Kui ta oli See kord ju külmalt armastades maha jätnud, siis pidi ta nüüdi oma tunnete üle walitseja ostama!

Et See tema ja Forsti wahel kahewõitlust kartis ja ainult sellepärast hirmul oli ning kahwatanud wälja nägi, ei tulnud Ritterile meelde, sest muidu oleks ta teda kohe wõinud rahustada. Hans Ritter oli äge duelli wastane, jeda pidades narriks jandiks, kusjuures pime juhuse õiguse ja ülekohtu üle atjuse mõistis. Ta leidis jelle olewat meeletu, kui mees oma õigust teades, enda weel wastajale kuuli sihtlauaks tegi. Ilma kõige hädawatilikuma sundujeta ei oleks ta mitte alistunud duelli wägivaldale.

Wahiwalt kui muidu jõid nad. Ritter märkas selgesti, et See ainult mõne pala suult alla kugistas.

Temagi isu kadus.

Kohe laualt tõustes läks ta oma töötuppa, ilma et, nagu muidu, enne weel naisega oleks juttu weelnud.

See käis majas rahutult ringi. Ifka jälle läks ta abikaasa töötööst mööda.

Ta uskus, et Hans ainult sellepärast oma

tuppa oli läinud, et testamenti teha langemise puhuks.

Wahetewahel oli tal, nagu ei fundaks ta teadmatust enam ära kanda, nagu peaks ta minema Hansu juure ja talle kõik oma hirmud teada andma.

Zuhuslikult lastsid endid pärast lõunat Ritterile teatada kaks herrat, kel temaga äriliselt oli tegemist.

See muidugi andis jellele külaskäigule teise mõtte. Oma ahastuses tegi ta sedagi, et kõrwaltuppa pugest ja omi mehe töötoa ukse taga kuulas. Ta tahtis iga hinna eest selgusele jõuda, sest ta meeled olid otse pööraselt ärritatud.

Selle ärilise kokkusaamise puhul räägiti ühe maaala ostmisest, kuhu taheti juwilaid peale ehitada. See maaala seisis just linna ees metsa ääres ja oli sefs otstarbeks wäga sünnis. Hans Ritter pidi ahitama seltsi, kes jeda maaala jedawiisi hakkas kasutama. Tema ife oli jelle kawatusse algataja ning oli jelle jaoks esimene suurema kapitali lubanud. Kuna teati, et Ritteril alati hea õnn oli, siis leidus warsti rahamehi, kes asjast tahtsid osa wõtta. Need kaks wöörast seifid jelle asjaga ühenduses ja rääkisid Ritteriga kokku, et järgmisel hommil maa-ala waatama lähewad.

See wõis ainult mõnda sõna kuulda. Ta kuulis, et kõnel oli kõfine toon. Alles kui jutt lõppes, kuulis ta ukse ligidal oma mehe selget, rahulikku häält ja sai ka sõnadest aru:

„Nii siis, mu herrad, jelle juure jääme. Hommilul kell 8 jaame metsa ääres. Kõku. Ma ei tarwitse teile küll wistiski enam üteldagi, et juu peatjite. Tingimised on teile nüüd ju selged“.

Keest käis jäätülm ehmatas läbi.

Nii siis ometi kõsi — kõsi? Duell oli ometi? Hommilul kell 8, siis lahtus ta temast — wõib olla igalwesti!

Ta tuikus teise tuppa ja wajus murtult toolile. Siis kuulis ta, kuidas herrad jumalaga jätsid ja lahkusid, ja ta mees tuppa tagasi läks.

„Hommilul kell 8 — hommilul kell 8“.

Nii kajas see tema kõrwus.

Hirmjaid pilte nägi ta oma ees. Nägi Hansu kahwatult ja tarretult maes — elutu näoga — teraw joon juu ja lõua ümber nagu kiviist keeratud — nii kindel ja kare. Ja ta silmad olid kinni — need selged, targad, wõimukad silmad, kus ta mõnikord oli näinud järsku wälku nagu õnnist töötust. Tal oli, nagu lõhkets ta süda nimetumas walus.

Ellen Forsti peale ega Tema wahu peale, kui Harry Forst kahewõitluses langes, ei mõtelnudki ta enam. Kartus Hansu eest tegi ta

omafajupüüdiaks. Mis oli temal asja Elleniga — mis Forstiga? Minult Hansust oli nüüd jutt, tema mehest, keda ta armastas ja jätta ei võinud, ilma ise hukkumata.

Kuidas ta Forsti vihkas, sest et seegi uus kannatus jälle temalt tuli! Efti oli ta tema kiilmalt eemale liikunud, siis teda kiilitanud ja haaranud oma oleku läbi ja nüüd — nüüd võttis ta temalt veel mehe, keda ta jüda sügawa, piha armastusega oli armastama hakanud.

„Ah, kui nimetumalt ta kannatas, kartes, et Hans kaob!“

Kui kaua ta niiviisi oli istunud, ei teadnud ta. Aga ta ehmatas äkki, kui üks lahti läks ja Hans tuppa astus.

Nahmatades kiljatas ta tasakefi.

„Mis ja tahad?“ hüüdis ta wärisedes, ilma et ema mõtteid oleks juutnud korraldada.

Hans astus tema juure ja silmitas teda rahutult.

„Näib, et sa täna ennelõunat väga raskesti oled saanud ärritatud, See. Veel nüüdki oled rahutu. Mul on sellest väga kahju, et ma sind ei wõi aidata. Aga ma töotan üht — leitnant Forst ei pea sinu rahu mitte enam rikkuma“, ütles ta poolwaljusti.

See waatas talle filma ahastawa ja haige pilguga. Ta huuled wärisesid, kui ta ütles:

„Ah — midagi ei ole ju jündinud, Hans — ei midagi — ainult — ainult mina olin — pisut järsk — sest et — sest et — ma Forstiga heameelega ei taha rääkida, sest et ma temaga nelja filma alla ei taha jääda. Sellepärast saaksin ta järjult tagasi — Ei olnud tõesti midagi muud“.

Nüüd seletas Ritter See rahutust ja ärevust teisiti. See wist uskus, et tema teda ei usalda? Ah, kui teda ainult See mõte rahutuks tegi, siis polnud asi temale veel sugugi nii lootusetu kui ta seni arwanud.

Lahesti silitas ta See pead.

„Ole rahulik, See. Tean, et sind ettebeite wariqi ei taha. Sina olid selle kohtamise juures hiiutu, seda ma tean. Ja nüüd katju wiimaks ometi rahulikult jääda. Minu sõna selle peale — Forst ei astu enam risti sinu teele. Ja Ellen Forsti juure ja esialgul enam ei lähe. Nüüd jätan ju üffi; jää rahulikult, palun ma sind. Sa näed väga rahutu ja wilets wälja“.

„Kuhu ja lähed?“ hüüdis See aralt, kui Ritter minna tahtis.

„Lähem wälja ema waatama — ei ole enam minu päewa siina saanud.“

See pigistas käed kokku.

„Ta tahab ära jumalaga jätta“, mõtles ta ja oli walu pärast otse suremas.

„Ema waatama?“ küsis ta toonitult.

„Sah, See. Paluksin sind enesega iibes, aga parem on, sa jääd efiti rahulikult“.

See pigistas filmad kinni. Ah, ta ei oleks võinud rahulikult istuda oma mehe ja selle ema wahel oma waluga ja teadmiseega, et Hans ema Jumalaga jättis...“

„Ei, ei — ta — tahaksin jääda koju. — Terwita ema — ja ütle talle — homme — jah, homme tulen ma tema juure — homme!“

Ritter jättis Jumalaga.

„Ja nüüd rahu, See — rahu!“ ütles ta taha ja sooja, pehme häälega, mida See nii wäga armastas.

Kui Ritter lahkus, hakkas See jälle rahutult läbi koju maja jalutama. Tsegi oma mehe töötuppa, kuhu ta niuidu üal ei läinud, läks ta. Tasakefi, nagu siltades, kobas ta üle kirjutuslaua ja wajus siis ägedasti nuuskuma hakates laua ees seiswale tugitoolile.

Täki aega istus ta seal kaetud näol. Siis tõstis ta filmad ja lasis pilgu üle plate libijeda. Just tema ees seisis tähenduste blokk. Ja kõige pealmisel lehel siis, kritfeldatud Ritteri käest:

„Kell kahetja — metja ääres niidul“.

Nagu surmani haawatult oigas ta. Ja nägi Ritterit waimus meisaäärvel niidul läbilastud rinnal — kahwatanud ja tarretanud.

„Hans, Hans!“ hüüdis ta kõige sügawamas hingepiinas.

Siis kargas ta püsti ja rändas jälle rahutult ringi, ifka veel järele mõteldes, kuidas jeda hirmsat asja saaks tulemast takistada. Kui ta Forsti juure läks ja teda palus, ta mehe peale halastada?

Ah, sellest ei oleks wähematki kasu. Soidis ta wastast, siis läks ta ise surma. Wa kõige kallimeelsem intinene arwab oma elu kõige kallimaks — mis siis veel rääkida sellest inimesest! See oleks ainult kasutu enesealandamine, kui ta Forsti juure läks!

Ja Hans he?

Kui ta temale ütles, et kõik teab; kui ta teda palus jeda kahewõitlust olematuks teha, kui ta teda põlmili maas palus!

Ah, ta teadis ju, mis siis oli. Ritter salgas siis kõik maha, rahustas teda mõne waga walega, ja oli siis järgmisel hommikul ometi wõitlusplatsil surma ootamas!

Hommikul kell kahetja!

Need sõnad puurijid ta pealuusse waluja selgufega.

Ah, et ta oli naine — kaitsetu naine, kes midagi muud ei võinud teha, kui ainult kannatada!

Kuidas ta Forsti vihkas! Praeguses hele-

muses oleks ta valmis olnud temale isegi sõjariistus vastu astuma. Ja Hansu päästmiseks oleks ta valmis olnud teda isegi maha lastma.

Siis tundis ta jälle iseene ees õudu ja märises ise oma ärritatud mõtete ees.

Nii möödusid tunnid tinarakstelt ja ometi kiiresti, otse hirmsa kiirusega.

Hans Ritter jõudis jälle koju ja tõi ema poolt terwitusi kaasa.

Siis istusid nad üksteise vastas õhtulaval ja Ritter filmitses Fee filmi, mis nii kutsunult maailma vaatlesid.

„Tal on midagi rasket südame peal“, mõtles ta rõhutult ja rahutult. „Kui ma ometi selgusele jõuaksin, mis temas õieti sünnib. Ta kannatab kahlemata mõne raske hingelise põrutuse all“.

Uga ometi arvas ta kõige paremaks teda rahule jätta, kui ta jälle rahulikumaks on saanud.

Laua juures istudes tuli tener ja teatas:

„Herra kaubandusnõunik Volkmer laskeb paluda, kas armuline herra teda jutule ei võtaks. Olla lühike, aga tungiv asi. Saatsin herra kaubandusnõuniku vastuvõttesaaki“.

Hans Ritter tõusis kohe üles, ilma et tähele oleks pannud, kuidas Fee nagu halvatuna toolile wajus.

„Wahanda, Fee — ma loodan, see on ainult liihite ekstsus“, ütles ta rahulikult ja läks wälja.

Fee istus nagu oleks ta kiwifujuts muutumunud.

Mis asi ajas Volkmeri siia? Sel ebaharilikul tunnil? Kas oli ta kuulnud, et Hansu ja ta wäimehe wahel duell oli tulemas? Kas tuli ta jeda takistama — wahemehe osa mängima — kartes, et ärewus Elleni tapab?

Ah, kui Volkmar teaks — siis — siis — oli wahest lootust — siis ehk lähets see hirmus asi weel mööda.

Kui ta teaks, ah, kui ta teaks!

Nagu halvatult istus ta ja ootas.

Wiimaks tuli Hans tagasi. Ta nägi wälja wäga tõsine, wäga kahwatanud ja rahutu ning waatas Feeist mööda, nagu kartes tema pilku.

„Mis — mis tahtis — kaubandusnõunik sinust?“ küsis Fee häaletult, ja põnewalt wiibisid ta pilgud Ritteri näol.

Ritter waatas oma taldrekule ja ta näol tuikajid sooned, nagu wõitleks ta ärritusega.

„Si midagi tähtsat — ainult äriasjad — ta palus mind homme hommikul tema eest üht äriasja ära diendada, sest et ta ise selleks — on takistatud“.

Fee kobas oma otsaejst.

„Ja sina — sina wõtad selle oma peale?“

küsis ta, ja tal oli, nagu kuuleks ta ise oma häält kaugelt, kaugelt.

„Jah,“ vastas Ritter endamisi. „Hommikul pead sa üksi einet wõtma; mina sõidan juba enne kella kahesjat äriasjus wälja“.

Fee wajus südames kõssi.

Nii siis polnud enam wähematki lootust — õnnetus liqines puudumata! Kui Volkmer oli tahtnud lepitada, siis oli lepitus luhunud. Asi jäi selleks, et Hans hommikul kell 8 pidi Forstle vastu astuma.

Ja temale ei lausunud sellest sõnagi. Tema ei tohtinud sellest midagi teada. Nagu ikka — niisugusel puhul. Naine tohtis jeda hirmsat asja alles siis kuulda, kui enam midagi ei saanud muuta. Siis tohtis ta jeda teada — ja siis pidi ta wait olema, kui wiletus temale lastus, kui mehed üksteise olid ära tapnud — siis, jah, alles siis oli tal õigus kannatada — karikat tühjendada — põhjani.

Hans Ritterit enmast waewas kindlasti mingisugune rahutu mõte, sest ta oli tähelepainematum kui muidu. Uga et ta Feele arwas rahu waja olewat, siis ei jäänud ta täna tema feltsi kawaks. Warsti pärast õhtusöökt ütles ta, et wäsinud on, ja soomis Feele head ööd.

Ta silitas weel kord Fee juukseid.

„Maga hästi wälja, Fee. Mina kannan hoolt, et sind hommikul ei äratata. Mina sõon warakult üksi einet, sest et mul, nagu juba tähendajin, äriasju on ajada. Head ööd — homme on sul loodetawasti jälle selged filmad“.

Nende sõnadega lahkus ta waast.

Fee wahitis talle järele. Tal oli, nagu peaks ta walus karjatama. Nii läks ta tema juurest wõib olla surma! Kas ta temale siis midagi ei olnud, et teda teisiti jumalaga ei jätnud. Surma läks ta — rahulikult ja külmalt — tema eest — tema pärast — aga lahkumine temast ei pannud ta südant ometi kõwenini põksuma.

Ja ta oleks tahtnud talle järele jooksta, oleks tahtnud kinni wõtta ta põlwe ümbert ja talle ütelda:

„Ära lahku minust nii — lasse mind enesega ühes surra — kui see peab olema — kuid ära jätta mind üksi!“

Walutawate kehaliigetega ja wankuwal sammul läks ta oma magamistuppa. Ta põlwad filmad wahitiid tarretult wälja öösje.

„Isa taewas — halasta minu peale — jätta ta mulle — jätta ta mulle!“ palwetas ta ja wajus afna ette põlwili.

Kahesjasteistkümnes peatükk.

Fee ei olnud sel öösel wõdisse läinudki. Ta oli enesele tüdrukul lastnud pehme hommitukleidi selga panna ja siis tüdruku magama

saanud. Siis oli ta kord rahutult edasi ja tagasi jalutanud mõni tüki aega jälle väsinult diivanil lamanud. Kuni kella üheteistkümnene oli ta abitaasa toast ifka veel tulekuma näinud. Siis kuulis ta teda tajateji trepist üles tulewat. Ta oli elektri oma taas ära kustutanud. Hans ei tohtinud teada, et ta walwas.

Hingetult kuulas ta, kuni Hans usse oma taga finni pani.

Wäsinud ja roidunud furmani ja ometi mitte magamiswõimuline, nägi ta uut päewa äratwat. Päewa, mis talle hirmsa jündmuse pidi tooma. Alhalt, kaine selgusega ligines ta, kaswas ja kaswas. Siis puistab tõusew päike oma punast kullast walguit maha maailma peale. Wäljas aias siristajid linnud. Nende õrnad hääled kuuldusid kõledana, wäljakannatamatuna. Lõdisedes pani Tee afna finni, nagu oletas ta sellega suutnud ära lämmatada äratawa elu.

Bea walutas tal. Ta lahtistas oma rased juuksepalnikud, mis nagu kuldmaod walge hommikulkeidi peale alla kufusid.

Külma tundes mässis ta enda rätikusse ja wajus wäsinult tugitoolile. Kõrwal laual tiksus uur. Minutinäitaja edenes ja edenes. Kell mis — kell kuus — nüüd ärkas maja. Teenijad algasid oma päewalööb.

Kell seitse — — —

Tee kuulatas ja — kohkus.

Üksna selgesti kuulis ta, et Hansu toa ukse lahti ja jälle finni läks — taha ja ettewaatlikult. Ja siis kuulis ta Hansu elawat jalaastumist. Tema toa ees peatas ta filmapilgu, mistiski kuulatas, kas Tee weel magab. Siis läksid ta sammud edasi — trepist alla.

Määratu lämmataw hirm roomas Tee südamesse. Wärisedes nõjatas ta ukse juures. Ja siis sai talle äkki üks asi selgeks — ta ei mõinud Hansu jumalaga jätmata minema lasta — ei mõinud!

Ennast wägisi püüsti ajades, awas ta ukse, ilma jelle peale mõtlemata, et ta juuksed tal lahti olid. Wäljas koridoris läks ta mehe tecner praegu riietega mööda, mida ta mistiski oli puhastanud.

„Kus on minu mees?“ küsis ta hääletult.

Teener oli proua äkilise ilnumise läbi pisut kohmetanud. Ta wahtis talle kohmetanult otja.

„Armuline herra — on oma töötoas. Soowib seal einet wõtta, sest et ta kohe tahab wälja sõita“, wastas ta ruttu.

Tee ruttas temast mööda, trepist alla. Meidi saba ripendas ta järel ja ta juuksepalnikud rippusid selja peal.

„Jumalufene — need on ehtsad“, mõtles teener, kes talle kohmetanult järele wahtis.

Nii ei olnud armulist prouat weel ilal majas nähtud — ta tuli alati täitsa riides alles oma toast wälja.

Tee ei mõetlnudki selle peale, et tal hommikulit seljas oli. Tema mõtles ainult üht, et ta Hansu weel pidi nägema ja temaga rääkima, enne kui ta lahtus.

Nii ruttas ta kuni oma mehe töötoa ette. Ukse juure jäi ta filmapilguks seisma ja tõmbas jügewasti hinge. Wärisedes wajutas ta siis käerauale ja astus ruttu tuppa, oma taga uft karmesti finni pannes.

Sõuetult nõjatas ta seal uksepostile ja nägi oma meest enese ees — nagu udus.

Hans istus juba täielikult riides olles kirjutuslaua ees. Tee tulekul ei waadanud ta tagasi, arwates, et tulija teener on. Uga kui ta selja taga kõik nii imelikult waitjeks jäi, pööras ta ümber ja — nägi Teed.

Poolwaljusti kariatades kargas Ritter üles ja silmitses teda leekiwail filmil. Nii liigutawalt ja kahwatult ja abitult nõjatas Tee ukse juures ja teine juuksepalnik oli olal lahti läinud. Pijut segaselt ja forratult rõnglesid kuldjuuksed ümber kahwatanud näo, kust pruunid sõstrafilnad põlewalt wälja wahtisid.

Wägisi ennast wallates — astus Hans lähemale. Ta nägi, et tee midagi ebaharilikku oli, mis teda tema juure tõi.

„Sa oled juba ülewal, Tee? Mis asi ajab sind minu juure? Ma ütlesin sulle ju, et täna hommikul warakult pean wälja minema!“

Tee silmitses teda nii walusa, meeletultliku pilguga, et tee Hansu südamest ehmatas. Ja ta filmist moogas äkki nii palaw, muretsew õrnus, et Tee wärisema hakkas.

„Tee — Jumala pärast — mis sul on?“ küsis ta, maewalt ennast weel wallates.

Nüüd sirutas Tee äkki käed tema poole wälja — waarus tolle wastu ja wajus tema najal sõuetult põlwi, weel enne kui Hans seda sai keelba. Ta wõttis oma mehe põlwele ümber finni ja hüüdis kõige suuremas hingepiinas:

„Ära mine minu juurest ära, Hans — ära nii — ära — ma ei jaks seda kanda!“

Nagu nõks käis Ritteri kehast läbi — ta nägu kahwatas. Tee sõnades oli ilme, wäljendub, mis talle äkki näitas, mis Tee südames tema wastu elas.

Ta ei osanud neid sõnu seletada, tundis ainult, et Teed midagi suurt pööratas ja kõik pitjatib ta siamaani finni olnud südamest lahti murdis.

Pöörutatult kumardas ta Tee kohale ja tõstis ta hellasti üles.

„Tee — Tee — mis sul on, Tee?“

See võttis ta piha ümbert kinni ja hoidis teda framplikult.

„Sa ei tohi surma minna, Hans — mitte ilma minuta — mina tahan sinu jeltšis surra! Ma tean ju — ja lähed Forstiga kahewõitlusele — ja kuulsid eile, et ta julges mulle eile oma armastusest rääkida — ja siis kutsusid ja ta wälja. Sa täna hommikul — kell kahetšja — peab see sündima — ja tahad nüüd minna — et temaga mõidelda. Ma tean, et see nii on — ära raputa pead — nina ei lasse ennast rahuldada waga walega. Eile — mõlemad herrad — on sinuga kõik läbi rääkinud — ma kuulasin hirmuga ja kuulsin, et nendega täna hommikul metsa ääres niidul kokku saad. Sa seal ju tähendusloki sejab see ka. Ära salga, Hans! — Siis sõitsid ema juure ja jätsid jumalaga — ah, Hans, sinu waene ema! — Ja Volkmer tuli küll eile õhtul kätt tege ma, kas hirmjat asja ei saaks tulemast takistada — aga see ei läinud tal korda. Kui ja mulle ütlesid — eile õhtul — et täna hommikul wära pead wälja minema — siis teadsin, et ka Volkmer asja ei juutnud muuta. Ma walwasin kogu öö ja palwetasin ja maadlesin täis meeleheitmisest. Ja nüüd tahad ja minna — ära minuist — ilma jumalaga jätmata! Ah, Hans, kas ma sulle siis midagi ei ole? Ära jäta mind üksi — ma ei taha ja ei wõi elada ilma sinuta!“

Nii puhkesid ta juust sõnad kirglikus ärewuses ja ta käed wõtsid Hansu õlade ümbert nii kõwasti kinni, nagu oleks ta tahtnud teda wägijä tagasi hoida.

Ritteri hinges aga möllas maru, mis isegi jellelt rahulikult mehelt ahwardas kõik enesewalitsemise kaotada, ja ta näole ilmus nii imeilik loitmine ning läikimine, et See wärisedes ja lödijedes, täis õndsust ja walu, armastatud mehe näole pidi waatama.

Altselt kahmas ta See ümbert kinni ja pigistas ta wärisewa keha kõwasti oma rinnale.

„See — See! Ütle mulle — kas sa mind armastad?“ küsis ta hõiskamisega hääles, mis Seed õnnelikult wäristas. Ritter ei juutnud sel filmapilgul millegist muust aru saada, ei midagi muud mõista, kui seda, et See wärisedes ta käte wahel puhkas ja et ta palaw hirmu temale laulis armastuse ümblaulu ja töötas ta palawama igatsuse täideminekut.

Poolminestanult waatas See talle nüüd silma, mis nüüd loitsid ja leetijid palawas, waldawas armastuses.

„Ma armastan sind — jumalban sind!“ josisas See, kõike muud nende wõimukate filmade kiirte all unustades.

Ta huuled hõõguisid Ritterile igatsedes wastu. Ritter surus omad huuled nendele

— palawasti ja kiindlasti — juudluses, mis sellele paarile kõik selle ilma õndsusest enesest peitus.

Ja kui nende huuled wiimaks lahkusid — waatasid nad üksteisele silma — nagu unes — ja ometi kogu klapat elu enesesse imedes.

„Minu naine“, ütles Ritter tasakeji ja ütlemata õrnasti, „minu naine, mu magus, ilus naine — wiimaks — wiimaks ometi oled ja minu! Kuidas ma sind armastan, mu ilus, ilus See! Nüüd pean ma sinust kinni ja ei lasse sind enam lahti! Kuidas olen ma igatsenud seda tundi, mil ja minu omaks saatsid!“

See silmitses teda nagu uenäos — usumatuult — õnnelikult ja ometi täis kartust. Siis pigistas ta enda õnnelikult Hansu rinnale, teades, et teda armastati palawasti, kirglikult.

„Hans! Hans!“

Kõik ta tunded koondusid jellesse sõnasse, ja oma põske wärisedes Hansu põsele wajutas, küsis ta õnnelikult:

„On see tõsi — kas ei näe ma und, Hans, Hans — sina armastad mind?“

Hans juudles teda uuesti, palawalt ja iidamlikult.

„Kas sa seda ei tunne, See? Kas ei kuule sa, kui palawasti minu süda sinu südamega naljakult tujub? Kas sa ei tunnud, milline maru mu rinnas mäsšas, kuidas ma ennast pidin rahule sündima, et sind mitte ehmatada? Ma olen sinu armastuse eest wõidelnud — nagu ülima wäranduse eest, mida elu mulle wõib pakkuda. Ja ma uskusin wiibimat oma eesmärgist alles kaugele! Küll lootsin mõnikord, et warsti sihtle saan — kui ja mulle oma imeilusate silmadega wahetewahel nii lahkesti ja armsasti otša waatasid. Aga eile näis mulle, nagu oleksin eesmärgist alles kaugele, kaugele eemal. Ma nägin sinu ärewust pärast Forstiga kokkusaamist ja uskusin, et sa teda ikka veel täitsa pole unustada juutnud.“

See ehmatas omast õnnelikust unistusest ja võttis täis palawat hirmu Hansu kaela ümbert kinni.

„Oh Hans — Hans — see oli ju ainult kartus sinu pärast — hirmus kartus! Ja nüüd — nüüd peaksin sinu jätkma — oh Jumal — nüüd, mil ju alles leidisin — nüüd, mil elu alles elamisewääril on! Oh mu armas mees — mu armas mees — ära mine minu juurest ära!“

Jälle wajus See, kartusest wallatuult, kokku, jõuetult, põrulatud uuesti ärganud hirmust.

Ritter tõstis ta oma tugewatele kätele ja kandis ta nagu lapse diiwantle, sealgi teda weel kinni hoides ja ta kohale kumardades.

„Loibu ometi, mu waene laps. Nüüd oled

ja oma kartuses, jõledas hirmus etsinud? Mis-
juguheid jõlemaid asju ja mõtled? Nii kerge-
meelselt ei lähe mina kahewõitlusele. Olen kahe-
wõitluste wästane, sest nende juures on ohwri
omastel itka kõige enam kannatada. Ei, mu
wäene Fee, siis ei usaldaks ma enam oma
jõudu, teisel teel enesele õigust muretsema, kui
niisugust pimesõlumängu algan. Ja kas arwad,
et ma sinust siis oleksin rahulikult lahkunud?
Ei, mu magus jüda, kord oleksin sulle ometi pi-
danud ütlemä, mis ja mulle oled — sest filmapil-
gust jaadid, mil sinu juust armastusjõnu kuulsin,
wõib olla weel waremgi. Need armastusjõnad
olid tooford ühele teisele määratud, aga minu
tahtsin sind sundida neid kord ka mulle ütlemä.
Ja niikaugle olen ma nüüd jõudnud, mu ma-
gus naine. Nii, kuidas ja mulle eniist seda
ütlesid — nii täis palawat, sügawat armastust
— nii ihkasin ma seda tundidel, mil enesega
pidin wõitlema, et sulle oma tundeid mitte liig
warakult teada anda. Ja nüüd ole rahul, mu
armas jüda. Ma ei mõtlegi Forstiga kahewõit-
lusele minna“.

Fee ärewus kadus palawates piirates,
mida Hans armurikkalt kuivatas. Aga weel
polnud kõik kartus Fee rinnast kadunud, weel
olid ta filmad täis rahutust.

„Aga ja rääkisid ju Forstiga neljafilma
all!“

Ritteri kulmud läksid kippa.

„Ütlesin talle, et ma teda kolmatkorda
enam sinu teel ei taha näha“.

Fee kahtles weel itka, mõtles itka weel wa-
ga wale peale.

„Aga herrad eile õhtul — ja — et ja täna
hommikul tahad lahkuda —“

Hans juudles palawlikult Fee tuikawaid
huuli ja aralt uuriwad filmi. Siis ütles ta
naeratahes:

„Nende jeltsis pidin täna hommikul metsja
ääres üht niidufogu waatama, kuhu me taha-
me juwilaid hakata ehitama. Nüüd aga usun,
et need herrad peawad seda ilma minuta tege-
ma. Sest ma ei wõi ju oma armsast naisest
nüüd mitte lahkuda — see hakkaks jälle ei tea
mida kõik kartma. Jäta — oh, Fee — minu ju-
malik Fee — õnnistatud olgu sinu kartus, mis
sind mu käte wahela ajas! Kes teab, kui kaua
uhke kuningatütar mind weel oleks lahkunud
oodata! Ja nüüd — nüüd pole mul äri eega
— nüüd ei kisu mind keegi sinu kõrvalt mine-
ma. Pean kindlale weendumusele jõudma, et
sinu see magus naine minu käte wahel tõesti
ka mulle kuulub igawesti. See ainusford tahab
Hans Ritter täiesti kergemeelne olla ja äri äri
Ma lasta. Pea mind kinni, armsam, pea mind
kinni!“

Seda ei lahkunud Fee omale kaks korda ütel-

da. Ta pigistas enda õnnelikult tema käte wa-
hele. Ja ta põsed õitjesid ja hõõgasid ja ta
filmades loitis õnnis tuluks.

Siis muustas Hans Ritter fogu maailma
— ainult mitte oma äriasju.

Kell lõi kahetja — see tuletas talle kohuseid
meele.

„Nüüd pean ju filmapilgust ikki jätma,
armas. Saadan teenri autoga metsja ääre tea-
tama, et herrad mind ilmaaegu ei tarwitaks
oodata“.

Ruttu läks ta wälja — aga tuli kohe jälle
tagasi Fee kõrvale. Ja ta wõttis Fee juukse-
palmiku oma kaela ümber ning ütles:

„Nii, kuningatütar Kuldjuuks — nüüd olen
ma wangis“.

Fee waatas talle kaajakiswuna, õrna kel-
musega otsa.

„Tahad ja tingimata kuningatütre mees
olla, sina kõrgeletungija? Sinu muinasjutu-
raamatust ei näinud ju wäljawalitu aga mitte
sugugi iseäralik ilus wälja“.

Hans juudles ta käsi jüdamilikult; siis nae-
ris ta lustilikult.

„Aga tal olid kuldjuuksed — just kui sinul.
Ja kõrgeletungija ei lepi isegi kuningatütreaga,
tema tahab saada noort kuningannat — oma
jüdamele — kuningannat, kel juuksed kui kuld,
filmad kui päike, ja naha nii pehme ja walge
kui dielumi. Tema juu peab mulle aga kõik
eederimõnund töötama“.

Ja ta surus oma huuled uuesti palawalt ja
õrnalt Fee huultele.

Fee waatas talle särawalt filma.

„Hans! Hans!“ hõistas ta jälle — ja Hans
ei olnud ual teadnud, et jellesse liihitehesse ni-
messe osati koondada nii palju õndsust.

Nüüd mõõdus aeg lennates. Aga nad ei
närganud seda, nad tundsid ainult üht: et nad
olid iksteisele leidnud armastuses, et elu kuld-
wärawad neile olid lahti läinud ja nad waa-
data wõisid päikejepaisjetele maale.

Alles tilki ja pärast tuli Feele kaubandus-
nõunikku eileõhtune külastat meele.

„Mis tema sinult tahtis, Hans? Sa olid
pärast tema lahkumist minu arust nii kahwata-
nud ja erutatud“.

Ritter jäi tõijets ja silitas Fee juukseid.

„Ta oli mulle midagi paha teatanud, Fee.
Midagi, mida ma sulle ju ärewuses teatada ei
tahtnud. Aga nüüd wõin seda sulle küll ju
ütelda. Volkmer pidi täna hommikul ka metsja
ääre wälja tulema, sest et ta seft äriist tahab
osa wõtta. Ta palus mind oma aset täita wõi
nõupidamist edasi liikata, uskudes, et tal wõi-
mata on täna jellest osa wõtta. Ta oli eile teel
tütre juure — arst oli talle telefoneerinud —
Ellen Forsti on karmis lõigata — ta on eile

kukkunud ja enmast wigastanud. Volkmer oli väga murelik —

See kahvatas ja hakkas värisema.

„Ah waene, waene Ellen!“

„Jah, see waene laps — ta on abielu jaoks küll liig õrn — oma haige südamega. Aga selle peale ei pea ja müüd mõtlema, mu armas naine. See tund on meie oma — meie õnne oma. Minult selle peale mõtle. Sul on nii pahad tunnid selja taga — need peavad sul ununema minu abil.“

Ja jälle juudles ta Feed ja Fee jõi ta juudlusi kui eluallika wett.

Ritter ei lastnud Feed sel hommikul oma kõrwalt. Neil oli üksteisele nii palju ütelda ja teha. Aga kui lõunapäike juba aknast sisse hakkas paistma, kargas noor proua üles ja waatas kohmetult, aga ometi õnnelikult naerdes oma peale.

„Müüd on lõuna, Hans — ja kuidas kooserdan ma weel ringi? Mis mõtleb minu tüdruk, kui talle müüd selle friisuuriga näo ette lähen?“

Hans mõttis ta juuksepalmikutest kinni.

„Bean mina siud friiserima?“ nõtkis ta.

Fee tõstis käed tõrjudes üles.

„Mo sest jaoks küll tore töö!“

Hans päästis ta palmikud lahti ja kui Fee juuksed müüd kui kuldmantel ta ümber lehvitsid, peitis ta oma näo nendesse. Fee aitas waltatult kaasa ja siis kaelustasid nad üksteist põksuwal põuel. Siis wabastas Fee Hansu sellest wangistusest ja palmitses juuksed jälle kofku.

„Mii — müüd oled sa mõistlik, mu meeletu Hans — ja mina tahan seda ka olla. Müüd rüetun ja kannan majapidamise eest hoolt — tänia peab meile pidusööki tehtama. Ja oma kõige ilusama kleidi panen ma selga, et mu armas mees minu üle head meelt tunneks. Nlus tahan ma temale olla — nii ilus — et ta minust ial enam ei loobu.“

Õhifates langes ta Hansu käte wahale — juudles teda — ja kiskus enda siis lahti. Ja weel enne, kui Hans teda pidada sai, oli ta juba toast läinud.

Hans seisus hiilgawal filmil tejet tuba ja sirutas käed nõurikkalt wälja.

„Minu — minu!“ hüüdis ta kõige sügawama rõõmuga.

Fee jooksis oma tupp ja oli rõõmus, et ükski teenija teda ei näinud. Ruttu seadis ta oma juuksed korda, enne kui tüdrukut helistas.

See pidi ruttama ja ometi ei olnud Fee ial nii walija olnud kui täna.

Kur ta siis õige kella ajal sõõgituppa astus, kus ta mees teda juba ootas, nägi ta hiilgawilust wälja. Midagi polnud ta näol enam mär-

gata õõsistest hingewõitlustest. Snn oli kõik nende jäljed ta näolt kustutanud.

Särades õnnest ja ometi juure pühalikkujega jaotis Hans oma ilusa proua laua juure. Õnnelik ülemeelikus paistis sellejuures nende silmist ja ikka jälle pidi Fee oma meest silmitsjema. Kuhu olid sealt jäänud kõik karedad jooned? Kuhu oli kadunud ta külmaltwaatawad rahulikud filmad?

Fee pani äkki wallatult oma põse tema kaele ja puudutas jeda tugewat, närwikat mehekätt õrnasti huultega.

Hans tahtis tõrjuda.

Aga Fee hoidis selle kõwasti oma huultel.

„Luba“, palus ta pehmesti; „tema on minu mu õnnele jaatnud, see armas, tugew käsi.“

Pidulikule jöwmaajale noorpaar suurt au ei teinud; neil oli tähtsamasti teha.

Aga elutöde astus selgi tunnil käskiwalt nende juurde. Weel kui nad laua juures istusid, kutsuti Hans tungiwal nõudel telefoni juure.

Kaubandusnõunik Volkmer oli seal ja teatas talle põrutatult, et ta tütar, pärast õnnelikult lõpmud lõikust, äkitselt olla südamenõrkusesse jurnud.

„Minu abikaaja minestab minestuse järele ja mu wäimees on kui meeletu. Ei ma oleks arwanud, et ta meie Ellenit nii südamest on armastanud“, ütles wana herra murtult.

Ta ei aimanud, et Harry Forst sellepärast nagu meeletu oli, et ta enmast Elleni surmas süüdistas.

Harry Forst oli tõesti hinge põhjani põrutatud oma noore proua surmast, kelle suur, sügaw armastus talle alles müüd õieti teadwusesse tõusis wiimastel tundidel, mil Ellen talle isegi kõige raskemal ajal alati wastu püüdis naeratada, et teda teiste ees wabandada ja süüft puhtaks pesta.

Harry Forst oleks pidanud olema jultunud mees, kui see teda sügawasse südamesse ei oleks põrutanud.

Hans Ritter läks oma abikaasa juure tagasi. Ettewaatlikult teatas ta temale, et Ellen jurnud.

Fee nõjatas nuukjudes tema rinnale.

„Ah Hans — see waene, waene Ellen — mulle näib see olemat nagu ülekohus, et ma õnnelik olen.“

Ritter pigistas teda oma rinnale.

„Seda ei tohi sa ütelda ega mõelda, Fee. Jga inimene peab rõõmustama tänulikult meel oma õnne üle ja jeda mitte tumeštada lastma teiste walust, mida ta ei saa wähenkada. Daje Ellen puhkab rahus — kes tead, wabest on see nii hea. Restwalt ei oleks ta ometi õnnelikuks jaatnud ja õnnelikuks jäänud — tema õnn

seisjs ju ainult usus oma õnnesse. Ma ei usu, et ta peetumusest oma mehe üle oleks ilma jäänud“.

Fee jurus oma põje tema põjele.

„Ah, kui hea on minu saatus minu vastu olnud. Kui õnnetuks oleksin ma saanud Forsti kõrval“.

Hans waatas talle loitvalt otja.

„Oled ja wahetuslega rahul?“

Kirglikult wõttis Fee ta kaela ümbert kinni, waatas talle filmi ja ütles tasakesti ja warijewa häälega:

„Sina õpetasid mind tundma elu kõige kõrgemat wäärtust — sina iiksi — alles sinu armastuses leidsin ma kõige kõrgema õnne. Ma armastan sind — armastan sind südamest, mu armastus, kallist mees“.

Jänuselt ja palawalt põlesid nende huuled üksteise peal.

* * *

Järgmisel päewal sõitsid nad üheskoos wälja Hans Ritteri ema juure.

Wana proua waatas neile, nagu ikka, rõõmsasti naeratades wastu.

Hans ja Fee leetsid jälle wäljas wäikeses köögis üheskoos kohwi. Aga see kestis täna wäga kaua, sest et nad sellejuures tuhat wõlatusi tegid.

Proua Anna Ritter jäi mitu korda imestades kuulama sooja, õrna naeru iseäralikku kõla, mis wäljast kostis, ja raputas pead.

Kui noorpaar wiimaks kohwiga tuppa tuli, ütles ta naeratades:

„Teil näib ju täna eriti hea tuju olemat, teil kahel!“

Ülемеelikult waatas Hans temale näkku.

„Jah, ema — ja kohe pead sinagi hea tuju saama ja nagemä, mida sa alati oled ikka igatsenud“, hüüdis ta särades.

Siis wõttis ta tema filmade ees Fee oma käte wahetele ja suudles teda ikka ja ikka, kuni Fee päris hingetult wahet palus.

Naerdes waatas Hans üles, ilma et Fee oleks lahti lastnud.

„Mii, ema — kuidas sulle see meeldib? Kas olen oma kallimat nüüd küllalt siidamlikult suudelnud? Wõdi ei ole sellest veel küllalt — siis teen seda weel kord“.

Proua Ritte wõttis noorpaari ümbert kinni ja ta filmad särasid niiskelt.

„Nüüd lasse oma Fee kord hinge tõmmata. Aga pärast tahaksin seda weel kord näha, see meeldib mulle juurepärawalt“, ütles ta pool naerdes, pool liigutatult.

„Mii tihtri kui tahad, ema! Selle peale olen alati walmis — ja Fee ka“, ütles Hans ja

suudles Fee weel kord ruttu, sest et Fee teda tahtis noomida.

„Sina — ära nii julge ole“, ahwardas Fee särastatult, „muidu ei saa ja enam ainustki muju“.

„Minjaga ma ei lepigi“.

Fee waatas ema peale.

„Kuule ometi, ema, seda üleannetut“.

Wana proua naeris.

„Olen sulle ju alati ütelnud, Fee — see pois ei peatu kellegi ees — teeb ikka, mis tahab — wõtab iegi niisuguse kuningatiitre, kui sina oled, omale“.

Fee waatas Hansule särastatult otja.

„Jah, ema — kes suudaks temale wastu panna, sellele kõrgelõugetijale — mina lenda tema seltsis üles päiteje poole“.

Ta wiskus Hansu käte wahetele ja see pigistas teda palawalt.

„Siis lennake — te mõlemad — ja olge iga õnnesilmapiiguga kokkuhoidlikud. Elu on nii lühike“, ütles wana proua pühaklikult.

Hans ja Fee waatasid üksteisele otja.

Kaks päewa hiljem maeti Ellen Forst maha. Ditjewate lillede alla kadus ta õrn keha.

* * *

Ka Fee ja Hans olid matusel. Õnne küsusest olid nad tulnud warakult lahkunud wiimast korda lilledega terwitama. Nad nägid, kui murtult Harry Forst oma abikaasa wiimise wõrdi ees seisjs. Ja oma õnnekindluses oli Fee kerge talle andeks anda. Abikaasa käekõrwal astus ta tema juure ja andis talle kätt. Forsti nägu tuskus — ta huuled puudutasid Fee kätt.

„Tänan“, ütles ta tasakesti.

Ka Hans Ritter andis talle kätt. Silmapilgu wiitwitas Forst seda wastu wõtmast, siis wõttis ta sellest kõwasti kinni. Mehed filmitsesid üksteist sõnalaujumata. Ja Forst pidi mõtlema:

„Fee on wäärikõwema walinud — sina ei olnud Fee armastust wäärt — ei tema, ega ka oma waeje, wäikse Elleni armastust!“

Ta pea wajus norusse ja ta filmad wahitsid kurwalt roosidesse, mis ta naist katsid.

* * *

Warsti peale seda läks Forst reisile. Ta abikaasa wanemad nõudsid seda, et ta mõtteid kõrwale pöörda. Elleni wiimne soov oli olnud, et Harry ta wanematele pojaks jääks, ja see soov oli neile käsuks. Mii oli Ellen weel surreski Harry peale õnnistust walanud, ja see headus jäi talle unustamatuks.

Fee õnneliku elu peale ei heitnud Forst enam wahju. Fee oli õnnelik ja jäi selleks surmani oma truud mehe kõrwal, teda ta jumaldas.

Ubielu filmakirjaks.

Strovaati kirjanik Winko Zoritsk.

Persia kaubalinna Tabrise bazaarides woogas suur rahvahulk; peaaegu erandita olid kõik mehed. Tabris on Aherbeidshani maafonna pealinn ja seisab Tuga-Kaukasia piiril. Kaubatee Tifliisi wiib Tabrist läbi ja kauba väärtus, mis siit omal ajal weeti, oli miljonid suur. Kaubats olid enamasti waidad, siid ja tubak. Wõõraid kaupmehi wõtawad Tabrises oma ulu alla 180 karawanfaraid.

Persialased, tatarlased, juudid, mustlased, neegerid ja afghaanlased tungisid läbisegamini ja nihkusid üksteisest mööda. Sest kogu linna elu ja olu koondub peaaesjalikult bazaaridesse.

Seda waikestamad olid kõrwaltanawad, mille pahemal ja waremäl pool ainult hallid sawiseinad seisawad, ainult siin-seäl tunedatest õuewärawatest lahutatud.

Keegi taetud näoga naine jammus ühte niisugust tanawat mööda ruttu edasi. Seljas oli tal must naisemantel, tshadiir, ja ta nägu oli hoolikalt taetud looriga, nii et ta wälja nägi nagu rändaw kott.

Ühe õuewärawa ette jäi ta seisma ja koputas üsna kaua, kuni wiimaks üks neeger, haaremi waht, wärawa pifut awas ja küsis, kes wäljas on.

„Lase mu sisse, Ibrahim — mina olen see — Zobeida. Mul on waja haanumiga (prouaga) rääkida.“

Neeger lastis Zobeida sisse.

„Kus on haanum?“ küsis tülja.

„Ta on endurumis (haaremis). Aga ma ei tea, kas ta ehitamist soowib?“

„Mul on tähtjas teade“, ütles Zobeida, „õieti wäga tähtjas teade, nii et haanum seda wõimalikult kiiresti peab kuulma.“

„Ma teatan su tulekut“, wastas Ibrahim ja kadus majja.

Kes Persia majade sisetust ei tunne, oleks wõinud arvata, et mõnesse muinasjutusse tuhat-ühes öös on sattunud, kui ta mustalt tänuwalt wileksa sawimüüri kaudu õue astus. Asjatundmata ei wõinud sealt ilal niisugust ilu ja uhkust oodata. Suured püüd, õitsewad killed, purtskaew, piiratud toredast mosaiilpõrandast, täitsid õue, mis ühtlasi rohumaaks oli. Umbewingi seisid majad ja wärawad wastu oli kogu alumine kord klaasist, mille läbi jistehingijad koha wõidi näha. Nende klaasruutude taga olid eesriided, seal wiibis kogu päewa majaproua, Hafija Hanum, lahutatud naine. Kõik selles majas näitas suurt rikkust. Hafija

isa oli üks rikkamateist kaupmeestest olnud, teigi Wene- ja Türgimaaga suurt äri ja oli palju raha teeninud. Hafija oli ta ainus tütar, ja isa pani ta, kui tütar wiisteistkümmend aastat wana oli, Ali Efendile, linna wolitseimeistrile, mehele. Jah, Hafija isa tahtis kõrgel jõuda, tahtis tütrele anda hiilgawa koha, ja ei ta helnud, et wäga tubli Ali, olguigi et ta waele päewilise poeg oli, kord weijuriks, kui mitte koguni suurweijuriks tõuseb. Seal, kus Islam walitseb, ei mängi fastiwaim ja jeltskondlikes waated mingisugust osa. Endine ori wõtab enesele sultani tütre, ja kes tubli mees on, wõib riigis kõige kõrgemad amemetid saada, olguigi ta kõige alamast sooft.

Kolm aastat nautis Hafija isa õnne, teades, et tütar linna kõige kõrgemal ametnikul mehel oli, siis ta suri.

Naise seisukord Persias on hoopis teine kui Türgimaal. Persialased on shiitid, türklased semiidid. Persia naine pole ilal nii õigusteta kui Türgi haaremis, ja sellepärast wõiwad Persia naised tarbeforral ka kinga keerutada ja meest lõjas hoida. Küll tahib ka persialane neli seaduslikku naist wõtta, kuid lepiß neil põhinstel harilikult ühega, sest see üks ei jalli enamasti, et tema kõrwal weel teisi leidub. Aga Ali Efendi oli tõusik. Tahtis ka ühe Teherani mõjurikka mehe tütarit koshida, et selle läbi kojaringkonnale lähemale saada. Sellele pani Hafija wastu, ja kui Ali Efendi Teheranist naise ometi koju läi, tegi Hafija oma mehe kui ka selle teise naise elu põrguks.

Naine ei saa ka persialaste juures lahutust nõuda, meest lahutuslele juidida, aga ta wõib mehega sellegipärast nii ümber käia, et see lahutuse lubab. Hafija loobus parem ühest osast oma waradusest ja wiis Ali wiimaks nii kaugele, et ta temale tunnistaõate juuresolekul kolm korda hüüdis: „Sa oled ära liikatud!“ Seega oli abienu tema ja Hafija wahel katkestatud.

Lahutatud Hafija, Hafija hanum, läks tagasi oma isa majja ja elas seal üffikut, aga ometi kõigest rikkusest hoolimata wõõmutut elu.

Aga Ali ei olnud ka teise naisega õnne. Naise isa kukutati warsti peale seda ja põgenes wenelaste juure, ja Ali oli wõgeneja inetu tütar naisena kaelas.

Juba kaks aastat oli Hafija lahutusest jaidid möödnud. Dotawal Zobeidal oli küllalt aega neid mälestusi meele tuletada, sest Ibra-

him jäi kauaks ära. Viimaks ometi tuli ta ja juhatas Zobeida alumisel korral klaasruutude taga peituvasse ruumi.

Siin istus lahutatud Hafija diivanil ja suitsetas kallist weipipi. See waewalt weel kahelümneaastane naine oli alles wäga ilus; oma ümmarguse ja ometi paenduva kehakujuga wastas ta Persia ilu ideaalile, ja et ta haritud naine oli, jeda näitas see, et ta seljas oli euroopalik kleit. See oli õnneldud kallist siidist, kuid karjuwates wärwides, mis waewalt üksteise kõrwal oleksid kohtunud olla. Kuid see kleit tõstis ometi Hafija iselaadilist ilu. On ju Aškerbeidšhani maakond eriti kuulus iluwate naiste poolest.

Nähtawasti olid haaremi naisteenijad Hafija ees parajasti tantsumud, kui Zobeida tuli, ja teda oli tantju lõpmi lastud oodata.

Zobeida oli üks niijugustest naistest, kes haaremist haaremisse rändawad, et seal tühje jutte laiali laotada, uudiseid kuulda, mida ta edasi wõis wiia, kõiksugu sõnumid ja suhteid, ka sõjeseostusid toimetada, ja, kus waja, ka armastusintrigüid sobitada ja edendada.

Zobeida oli juba wanem naisterahwas, aga ta teraw ja targalt waataw silmapaar tõendas, et lesti Zobeida küllalt intelligent oli selleks, et oma iselaadi oja Zabrise endurumides, kirhu ta pääsis, täiesti äita.

„Mis ja mulle tood, Zobeida?“ küsis Hafija.

„Toon sulle õnne maja, Hafija Hanum, ja lootwin sulle Jumala õnnistust. Mul on sulle midagi teatada, mida sina üksi wõid kuulda. See on wäga tähtis. Sellepärast saada leenijad kõik wälja“.

Hafija andis teenijatele märku ruumist lahkumiseks, ja ütles siis Zobeidale:

„Mis on sul mulle jutustada? Kas peaks see tõesti nii tähtis olema?“

Tahhitiin sulle ainult ütelda, et Ali Gfendi eile on Zabrise haakimiks (kuberneri) jäänud. Tema on müüd esimene ametnik linnas; kellegil teisel ei ole õigust teda käsutada. Ta tekitab teel, mis wõimur tipule wiib. Zuba mõne aasta pärast saab ta weisiriks ja arwatawasti warsti jelle järele juurweisiriks. Basaarides on täna palju ärewust. Linna kaupmehed teewad korjanduse, et talle ta ametisse astumise puhul kallist kingitust annetada. Määgitakse, et nad talle 50.000 krooni kullas annetawad. Zuba mõne aasta pärast on ta rikkas mees.“

„Ja mis on minul sellega tegemist?“ küsis Hafija Hanum kõrgilt.

Zobeida ei wastanud otsekõhe, waid jattas:

„Siilguis, rikkus, au ja lugupidamine on

müüdselt peale Ali Hakimi oja. Aga ta südamet igatsus pole rahuldatud. Ta ei jassa unustada ilust naist, kes koed ta kõrwal wiibis ja temast lahkus. Siida ja meel igatsewad tal kirglikes armastuses sind, Hafija Hanum. Rõõm, mis tal on ja saab olema, paneb ta sinu jalga-de ette ja palub sind jälle tema seltsi elama tulla“.

Hafija näol ei muutunud wähengi mustel. Ta jäi wait.

„Ali Hakim annab sulle molla ees töotuse, et ta sinu kõrwale ial kedagi teist naist ei wõta. Sinu warandus jääb kõik sinule, tema ei taha sellest midagi omale. Ka jeda tõendab ta molla ees. Sina pead olema tema ja ta maja käskija, ja isegi kui ja lapsi ei saa, ei taha ta sind ära tõugata. Ta tahab molla ees püha wannet wanduda, et ta ennast sinust ei lahuta. On sul teised kingimised, Hafija Hanum, siis ütke; Ali Hakim on walmis neid kõik täitma. Ta lootwib ainult, et sa jälle tema naiseks saaksid.“

Hafija Hanum suitsetas hoolega weipipi, järele mõeldes ja, nagu müüd kiire suitsetamine näitas, juuguqi mitte ükskõikset ettepaneku wastu.

Ali Hakimil on ju naine — see, kelle pärast ma enda tema eest lastsin lahutada“, ütles ta wiimaks.

„Zuba weerand aasta eest jaotis ta selle minema. Ta andis talle rikkaliku kaasawara ja lahkumise on juba jälle mehele käinud.“

Laulwal toonil, mis koraani salmide ettelugemisel ette kirjutatud, ütles Hafija Hanum koraani teise jao 230. salmi:

„Ja kui mees naise maha jätab, siis ei wõi ta teda enam armastada, enne kui ta wahetjal teise mehe naine on olnud. Lahkub see mees naisest, siis ei tee nad enam pattu, kui jälle üksteise juure tagasi tulewad usus, et Allah käsku juudawad täita“.

„Dean“, ütles Zobeida. „Püha seadus kirjutab ette, et mees ja naine, kes lahutatud, ainult siis wõiwad jälle abiellu astuda, kui nad wahetjal jälle abielus on olnud ja siis lahutatud. Ali Hakim on walmis üht oma naisteeniijat omast endurumist wõtma ja ennast temast samal päewal lahutama, ja kui see sulle sobib, saadab ta sulle ühe kindla mehe, kes sinu filmapiiguks naiseks wõtab, wagu seda seadus shiitide usu järele lubab. See mees laulatatakse sinuga, ja mõni minut hiljem liikkab ta sinu ära. Ara unusta, Hafija Hanum, Ali Hakim on praegu wägew mees. Kellegil pole Zabrises niipalju wõimur kui temal. Tahab ta, siis wõib ta ju waeffeks teha, wanqi panma, õnnetusse saata, kui sa tema lootwi ei täida“.

„Ma palun järelemõtlemiseks aega“, vastas Hafisa Hanum. „Peau mollaga nõu. Ütle Mli Hafimile, et ta kolme päewa pärast saab wastuse“.

„Ta saab olema õnnelik“, seletas Zobeida ja lahkus Sumalaga jättes.

* * *

Juba pärast lõunat tuli Zobeida tagasi ja tõi Mli Hafimilt kingitusi. Ühtlasi tõi ta teate, et waibakaupmees Zussuf, Mli Hafimi hea tuttav ja isegi laugelt sugulane, walmis olla temaga filmakirjaks abiellu astuma. Mli Hafim olla juba päew warem ühe naisorja kolinud ja ta kohe jälle ära lükanud; tema poolt ei olla enam wähemadki tahtistust abiellu astumiseks.

Mli Hafimil oli abieluga tibe rutt. Temale oli tarwis Hafisa raha, et Teheranis walitsejakohta oma poole wõita ja ruttu wesiiriks saada.

Järgmisel päewal teatati Hafisale ühe molla*) tulekut. See tulla waibakaupmehe Mahmudi poja Zussufi poolt mingisuguse teadandega.

Hafisa wõttis tulija wastu eesriide taga istudes, ja molla awaldas waibakaupmehe kofimise.

„Ta tahab sind naiseks wõtta, Hafisa Hanum,“ ütles molla; „tahab sind pidada ja austada nagu oma abikaasa ja nii, kuidas piha korraan seda nõuab. Ta saab sulle olema hea mees ja tahab sind kätel kanda. Kas oled nõus temale naiseks tulema?“

Ma wõi järele ei wastanud Hafisa selle küsimuse peale. Ka kui ta teist korda esitati, waikis ta, ja alles kolmatkordse küsimise peale wastas ta „jah!“ Siis ulatas ta mollale eesriiete wahelt raha. Molla tunnistas siis, et Hafisa ja Zussuf nii ligidalt sugulased ei olla, et sellest tahtistus wõiks tõusta, ja siis määrati pulmad järgmiseks päewaks.

Järgmise päewa hommikul tuli Zussuf oma kõige paremates riietes Hafisa õue ja ootas purtskaabu juures, Ibrahimiga juttu wistes. Tal olid jalas sinised püksid ja seljas sinine siidikuub, nende peal punakas siidine kaftan.

Hafisa oli muudugi uudishimuline meest näha, kes, kui ta ainult filmakirjaks, mööduwalt ta abikaasaks sai, ja wahtis läbi ruutude eesriide tagant wälja õue.

Õdesti — ilus, tore mees oli see Zussuf, Mahmudi poeg. Sirge ja sihwas, laiadliline, paenduw ja osaw kõigis oma liikutustes; kõrge ohaesine, kena kottanina, ilus juu, pii-

*) Molla on Persias peale waimuliku mehe ka notaarius ja kohtuametnik.

ratud tõmmudest habemendemetest, kõesti juurhugu kehahoid, siis weel kallid riided — Hafisa pidi enesele üttema, et see kõige enam 25 aastat wana Zussuf ilus mees oli, kelle nii mõnigi rikas naine oleks heameelega oma meheks wõtnud, ka kui see just filmakirjaline abielu ei olnud.

Molla tuli, ja Ibrahim kostitas teda Zussufiga ja maja meesteeni ja erilises ruumis toiduga ja joogiga. Joogiks oli ainult puuwiljamahlast walmistatud limonaad; aga jõök wastas maja rikkusele. Et haarenielu igawües pisut waheldust saada, oli Hafisa ka oma lähemad sõbrannad kutsunud ja istus nende seltsis klaasruutudega ehitud ruumis eesriide taga, kallid riided seljas, kallid õhted ümber. Ta oli sõbrannade seltsis diivanile istunud ja tantsijannad, tõmmud mustlased — toredates kostiumides, tantsijid tamburiini ja kastagnettide saatel.

Wiimaks oli keelkõige kella 12 ajal kätte jõudnud — ettekirjutatud aeg abiellu astumise tarwis. Sõbrannad ja teenijannad saatsid Hafisa ühte kõrwalkappa, kus suur peegel seinäl seisis. Nii peeglisse kaitses kõigi pahade nõiduste est, mida pulmas wõib juhtuda, ka nõiduste est, mida pulmas wõib juhtuda, ka wad teha. Peeglilaul seisis waagnad kompekkidega.

Peegli ette asetati kaks tooli, ja ühele nendest istus Hafisa.

Siis tõmmati eesriided, mis ümberringi seatud, kokku, nii et Hafisa nägematuks jäi, ja nüüd ilmus molla Zussufiga ja hakkas läbi eesriide Hafisalt küsima, kas ta walmis on juuresolewat peigmeest oma meheks wõtma.

Kaks korda waikis Hafisa küsimuse peale; siis ütles ta jälle „jah“, ja abielu oli seatud.

Zussuf andis mollale kingituseks raha, ja see lahkus. Zussuf aga lõi eesriided kõrwale ja astus kinniseesse ruumi, et Hafisa kõrwale peegli ette istuda. Abielu oli joones, ja ta tohtis oma naist ilma loorita näha.

Weel oli magususe tseremonia kaita: pruut ja peigmees pidid üksteist wastastikkü kompekkidega kostitama ja toitma.

Kui Zussuf Hafisat filmitses, ilmutas ta nägu juurimat inestust; jänsk puna tõusis tal palgeisje ja waewaga ütles ta:

„Kui ilus ja oled, Hanum! Weel iial pole ma nii ilusat naist näinud, keda sinuga wõiks wõrrelda. Mulle näib, et ja oled kõige ilusam naine kogu Herbeidshanis. Ei, ei — sina ei olegi naine, sina oled Allah tiitar, oled ingel!“

See Zussuf oli Hafisa ilust joobunud.

Hafisa punastas, wõttis tüki kompekki ja pistis selle Zussufile suhu.

Zussuf wõttis selle mastlikult, kahmas

Hafisa käe ja suudles seda palavasti. Ta mustas silmad loifsid. Hülgawail silmil wahkis ta ilusat naist oma kõrwal. Nagu joobnult wiibisid ta pilgud Hafisa näol — kõik muu ta näis olemat unustanud.

Armastusvääriliselt ütles Hafisa:

„Kas sina siis mulle ei tahagi anda kompvekki, Zussuf?“

Seitsmendas taewas heljuw Zussuf wõtis tiiki kompvekki ja pistis selle ettevaatlikult ja aralt Hafisale suhu.

See tõusis nüüd üles, ja Zussuf tegi sedajama.

Hafisa ootas, et Zussuf nüüd kolm korda ärjestikkü ütles: „Ma liiklan su enesest ära!“ Aga Zussuf ei mõelnudki selle peale. Ta seisis hülgawail silmil ja silmi'ies Hafisat, kes selle pilgu all ikka segasemaks ja seega weel ilusamaks muutus.

Wiimaks manitses Hafisa:

„On maha tehtud, et sa mind nüüd pead ära liikkama, Zussuf!“

Noor persialane ärkas nagu raskest unest.

„Ei“, hüüdis ta waljusti, „Allah hoidku mind selle patu eest, et ühe ta iitardest ära liikkana. Sina oled minu naine ja jääd selleks. Minult kord elus näidatakse inimesele paradisi. Marr on see, kes siis sinna ei astu. Sina oled nagu Dshemi peeker. Kes teba joob, sellele awanevad kõik maailma saladused. Kelle oma ja oled, sellele saab selgeks kõik ilu, mis maailmas iial leidub“.

„Aga on ju maha tehtud, et sa minu enesest lohe pärast laulatust pead ära liikkama“.

„Kellega on see maha tehtud?“ küsis Zussuf. „Allah karistagu mind, kui ma iial midagi niisugust olen teinud“.

„Minuga ja seda küll maha ei teinud“, wastas Hafisa, „küll aga Ali Hafimiga, ja sa tead, kes ta on ja kui kaugele ta wõim ulatab. Tema tahab, et ma tema naiseks saan, ja ta häwitab sinu, kui talle wastu hakkad. Wõitmu tall selleks on.“

„Tehku ta seda“, wastas Zussuf niisuguse kindlusjega, et see Hafisat otse ehmatas. „Sa kui ma ka kummetubat furma peafsin surema, sinust ma ei lahku. Võrgu mind ei hirmuta, kui tarwis on sind omaks nimetada. Ei, Hannum, mina pole sulle mitte töotanud, et enda sinust lahutan, ja kui ma Ali Hafimile sellekohase sõna andsin, siis toimetasin kui pime, mitte teades, mis ütlesin. Arwasin, et oled wana, rikas naine, wõib olla inetu, wilets, ja lubasin seda Ali Hafimi meeleheaks teha — meespida: tasula — lubasin sind naiseks wõtata, et sind siis lohe jälle ära liikata. Aga ma ei teadnud, et mu ette Allah tütar ilmub. Ali

Hafim on mind petnud, ja sellepärast on meie mahategemine tühine“.

Armastajad ei ole iial loogilised; nii tuli ka Zussufile tema isäralik arwamine selle üle, mis peetus oli, ja ilmutatud mõtted õigusest andeks anda.

„Sa tahad wist küll seadust tarwitada, mis ette kirjutab, et naine, kes mehest tahab lahutatud olla, ühe osa oma warandusest temale peab andma? Mineta summa, mis tahad. Kui ta ei ole liig kõrge, siis ma annan ta sulle“.

„Mina sinu raha ei taha!“ hüüdis Zussuf wainustusega. „Mina ei taha sinult penni, ei taganemise raha ega ka sinu warandust. Allah kättemaksjad inglid Munkar ja Natir häwitagu minu, kui walekan. Dotan sind täna õhtul omas majas. Tule minu juure, sest mina olen sinu abikaasa. Sa ei pea kahetsema, et minu naiseks said. Waata, ma tahan sinu eest töötada niipalju kui jõuan ja weel enamgi. Tahan olla sinu ori, ma ei tunne muud ülesannet, kui sind teenida ja su wastu hea olla. Weel iial pole Njerbeidshanis ühtki naist nii armastatud kui mina sind armastan. Kõik warandused, mis shahhi omad, ja kõik see, mis shahhid Frankistanis omaks nimetawad, ei suuda mind meelitada sinust iial loobuma. Sina oled minu naine, Hafisa Hannum, ja püha raamatu käskude järele pead sa minu järele tulema. Dotan sind täna õhtul. Saadan sulle oma sõbra järele.“

Zussuf kummardas ja jättis Hafisa üksi. Hafisa kuulis ta sammude kaugenemist, nägi teda uhkesti üle õue ja wärawast wälja tänawale minemat.

Hafisa katsus oma tundeid wallata. Kaks mõtet täitsid teda: üks oli meelepaha, et Zussuf oma töotust ei tahtnud täita, mis ta neile annud, aga teine riiwetas temas mitte weel iial eme tuntud tunde, rõõmu- ja õnnetunde, mis talle pizarad silma ajas. Nii ei olnud temaga weel üksti mees rääkinud. Tõesti, see Zussuf oli luuletaja, wähemalt oli tal rinnus luuletaja hing.

Hafisa oli Labrises üks wähestest naistest, kes lugeda oskas. Ta oli Persia luuletajate töid lugenud, ja teadis, et keegi neist iial ei olnud tarwitanud ilusamaid sõnu, et ühele naisele oma armastust awaldada, kui Zussuf tema wastu. Jah, ta tundis seda: see mees armastas teda kirgliku leegiga. Mis Zussuf tema wastu tundis, see tuli ta sügawamast südamest. Weel iial polnud Ali Hafim temale niisuguseid sõnu ütelnud; tema oli alati olnud moodukas, enmast naisele üle arwawaks mõtlew mees.

Hafisa tundis midagi nagu joowastust.

Nägi alatasa Jussufi särasilmi oma ees ja kuulis ta kirglusest ja õnnest väriselwaid põnu.

* * *

Mees ikka waljumaks muutuvad sõbrannade ja teenijate hääled äratasid Hafisa mõtetest. Ta tõusis üles ja läks kõrvaltuppa.

Naer ja käteplagin wõttis teda wastu.

„Noh, noorik ja äratõugatu ühtlasi — mis juume meelesu sul on?“ hüüdsid naised.

Hafisa tegi wäga tõsihe näo ja pööras sils Zobeida poole, kes ka seal wiibis.

„Mine Ali Hafimi juure,“ kästis ta, „ja ütle talle, et mees, kelle ta mulle silmatirjalise abielu tarwis saatis, wabakaupmees Jussuf Mahmudi poeg, truuduseta mees on. Tema ei pea oma sõna ega liukka mind ära. Tahab mind oma naiseks jätta.“

Wali kisa teenijate suust tõendas, kui ootamatult see teade tuli.

Zobeida läks kohe Ali Hafimile Jussufi truudusmurdmisest teateid wiima.

Mahajääjad naised palusid Hafisat, neile ometi jutustada, mis tema ja Jussufi wahel äieti oli juhtunud.

Uga imelik — Hafisa ei jaksanud jeda korrata, mida Jussuf talle nii kirglitult oli tunnistanud. See oli tema arust nagu nooremehe tunnete riitwetamine ja iseenele porri kiskumine. Ta tegi enda wihaseks, nii wihaseks, et sõbrannad warsti lahkusid ja ka teenijad wälja läksid. Nii jäi Hafisa üksi ja wõis jälle mõtelda Jussufi peale tundega, mida ta weel ilal emre polnud tunnud ja mis talle kosutawad pisarad silma surus.

* * *

Säranevatel päewadel oli Zobeidal paiju jooksmist Hafisa juure. Mitu korda päewas tõi ta temale Ali Hafimist teateid. Ta jutustas, kui wihasne kuberner olla, kuidas ta Hafisa järele igatsawat ja truuduseta Jussufit kõige karedamate nuhtlustega olla ahwardanud, ilma et tagajärge oleks saawutanud. Nähtawasti oli Jussuf hull. Pani kõigele wastu, ei kartnud surmagi. Ta oli seletanud, et ta elada ei tahtwat, kui Hafisa tema omaks ei saawat.

Wiimaks tuli Hafisa teatega, Ali Hafim kirjutanud shiitide ülemale waimulikule Mustahidile Teherani kirja ja palunud, see üteldu wägew sõna ja lahutagu Jussufi ning Hafisa abielu. Ali Hafim lastis Hafisale welda, tema jaatku 50 kuldtükki kindla kästjala kaudu Teherani Mustahidile, et see abielu rutemini lahutaks. Peale selle olla ta Jussufi lastnud wangistada.

Basaaris, kus politseinikud ta kinni wõtnud, äratanud Jussufi wangistamine suurt ärewust, jutustas Zobeida.

Muidugi ei olnud Ali Hafimil õigust Jussufi wangistada. Uga Persia kubener wõis teha ja tegemata jätta, mis ise tahab. Tema peab seadustest ainult sedawõrd lugu, kuiwõrd nad ta soowidele wastawad.

Waltides oli Hafisa neid teateid kuulanud. Ta tegi, mis Ali Hafim soowis, aga tegi seda wastumeelt. Ta pidi sõna kuulama, teades, et mees, kes teda enesele naiseks tahtis, tema samuti wõib häwitada kui Jussufi. Uga ta jüda tundis kaastundmust, sügawat kaastundmust waele mehe wastu, kes teda armastas ja tema armastuse pärast niipalju pidi kannatama.

* * *

Melisteistkümmeend päewa oli möödunud, ja Jussuf seletas ikka weel, et olla seadust, mis teda wõiks sundida abielu lahutama.

Mustahid Teheranist ei annud wastust. Sülle üle rõõmistas Hafisa.

Rüüd tuli Zobeida hingetult Hafisa juure ja hüüdis:

„Bane loor ette, Hanum! Tee ruttu, tule wälja õue ja mine wärawa waateangu ette! Siit lähneb mööda keegi, keda sa pead nägema!“

Hafisa aimas, et ta Jussufit saab näha, ja ruttas kiiresti õue. Kettide kirin lähenes ja muutus ikka waljumaks. Salt wange, kätest ja jalust kettides, soldatid kaasas, läks mööda, ja wiimane wangidest oli Jussuf. Ta ei aimanud, et Hafisa, tema naine, wärawa taga seisis. Uga ärdus waldas teda wärawast möödudes, mille taga ta abikaasa elas. Lõpmata walusa pilgu heitis ta wärawale.

Seda pilku nägi Hafisa.

Ta karjatas ja tahmas käega jüdamele. Tal oli, nagu oleks Jussufi pilk temale seal haiget teinud. Ta wankus maija tagasi, waju diivanile ja nuttis seal mitu tundi südantlõhestawalt.

Õhtul lastis ta kutsuda molla, ja kui ta sellest ka oli lahutatud eesriide läbi, siis rääkis ta temaga pikemat aega, jutu lõpul talle eesriide wahelt paari peotäit kuldraha pihku pistes.

Mollad on weel wägewamad ametnikkudest. Igal mollaril on fajad poolehoidjad, kes nii poliitilises kui eraelus teewad, mis molla tahab. Kui mollarid ei oleks, waewalt jaksataks Persias ametnikkude omawoli ja tigidust wälja kannatada.

Iga päew wiidi Jussuf aheldatult Hafisa majast mööda. Ali Hafim tahtis Hafisale sel-

A.
B. Do
D. Pa
N. Pr
E. G.

lega tõendada, kui väga ta abielu fakistuse kõrvaldamist ihkas.

Ta kui aeg kätte jõudis, mil Zussuf mööda wiidi, waldas Hafisat hirmus rahutus. Ta mõitles wägigi iseenele wastu — aga asjata. Nägematu wõim kiskus ta wälja õue wärawa juure, et wähemalt kordki silmitseda Zussufit, ja iga kord nägi ta Zussufi kurba nägu ja walusat pilku.

Hafisa ei jäänud peaaegu enam midagi, ja uui põgenes ta filmist.

Uhel päewal ootas ta wärawa ees ilmaaegu — wangid ei läinud mööda.

Kui ta poole tundi ilmaaegu oli oodanud, nägi ta augu kaudu mollast ruttu lignemat. See oli sama molla, kellega ta oli rääkinud. Ta awas wärawa, sest et tal loor ees oli, ja molla astus sisse.

„Zussuf on päästetud,“ ütles ta. „Ta wiib sinises moshees.“

Tähtsa kaitseabinõuma ametnikkude omawoli ja tugevuse wastu on mollad Beršias asja nii kaugele ajanud, et teatud jumalakojad puutumatud on. Wang, kel korda lähneb ühte niisugusele jumalakohta põgeneda, on waba ja teda ei saa wastutusele wõtta. Kellegil ei ole tema üle wõimust ja kui ta ka kõige suurem kumategija oleks. Ta on kõigist tagakiusamisest pääsenud.

„Andsin wangiwahide ülemale altkäemahtsu,“ jatkas molla, „et ta täna wange ei wiits harilikku teed mööda, waid sinisest mosheest mööda. Sa tead, see maja on Beršias üks pihamatest. Kes tema läwest üle astub, on waba kõigest süüist ja tagaajamisest. Andsin sinu rahast mõnele mehele raha, kes sel filmapilgul, kui wangid mosheest mööda wiidi, tungi sumitajid, nii et Zussuf kõigist kettidest hoolimata mosheesse jai jooksta. Tungiwad mehed läkšid soldatitele nii ette, et nad edasi ei saanud. Nii siis on Zussuf väästetud ja oma kettidest juba waba. Mis peab müüd sündima?“

„Teab ta, kellele ta oma pääsemise eest tänu mõlgneb?“ küüsis Hafisa.

„Ta teab jeda, Hanum, ja lasseb sind täuada. Aga mis ta müüd peab tegema, jeda ta ei tea. Siia jääda ta ei wõi, sest ta äri on häwitatud.“

„Oled sa ratsakaamelid walmis waadandud?“

„Neli ratsakaameli on täna õhtul walmis, toredad loomad, kiired kui tuul, ja waldamiswäärt mehed saadawad neid.“

„Sa minu siijäämil pole enam mõtet,“ ütles Hafisa. „Hakim saab ometi teada, et ma Zussufi wabastasin, ja ta maksab mulle kätte. Tunni aja pärast lahkun ma siit ma-

last ja lähen üle raja Erivani wenelaste juure. Seal on suur ihitide kogudus ja mitu mosheed. Aga sina peakšid mulle ühe sealse molla tarwis soowitustirja ligi andma.“

„Molla Hussein on seal minu hea sõber ja isegi armas jugulane. Tema wõtab sinu wastu, nagu olekšid ja tema õde.“

„Tänan sind. Sinu kahju jee ei ole, kui mind aitad. Esiotsa wõtad ja walitsuse minu maja üle oma kätte. Oma muu waranduse annan ma sinu moshee kaitse alla, et Hakim jeda ei saaks ära wõtta. Üks ratsakaamel peab minu ja mu teenija siit ära wiima. Teine ratsakaamel lasse Zussufi jaoks walmis panna. Aga tema ei pea teadma, et ma minu jeltšis Erivani reisir. Alles seal annan ma enda temale tunda.“

„Ja sa jääd tema naiseks, Hanum?“

„Mul peaks südame asemel kivi rinnas olema, kui mind niisugune armastus ei liigutaks, nagu jeda Zussuf on ilmutanud.“

„Tõhin ma jeda temale ütelda, et tal lootust on sinu meheks jääda wõi kõijelt jaada? Ta waene on wäga kurw, ja see rõõmus teade tingib talle jälle elu.“

„Ära talle weel täit tõtt ütle,“ jeketas Hafisa, „aga anna talle lootust. Tule minuga tuppä. Mul on sulle raha anda, mis sulle minu äraolekul waja lähneb. Loodan, et sa mind minnes tüki maad saadad, et Tabrije wärawatest wälja saame. Sinu tõuseb wana ja me wõime kogu õõ sõita!“

* * *

Ratsakaamelid, jeda Beršias tarwitatakse, on dromedori ja nõndanimetatud Baktri kaameli ristjuguatuse saawutus. Nad on wäga kiired loomad, kes kergesti 120—140 kilomeetrit 15—16 tunniga läbi sõidawad, teel ainult kord kühikest aega puhates.

Mõned niisugused loomad oli Hafisa kuldneile muretšenud. Keskööd olid põgenenud Tabrisest juba nii kaugele, et neil enam kätte saamise kartust ei tarwitšenud olla, isegi kui Hakim nende põgenemist oleks aimanud.

Lõuna-ajal jõudis karawaan Wene rajale, ja mõned kuldtütid awasid piiri. Warsti jõuti Dshulfas raudteele ja õhtul Erivani.

Zussufil polnud ifka weel aimugi, misjuguat õnn teda Erivanis ootas. Ta teadis küll, et karawanis ka kaks naisterahwast olid, aga ta uskus, et need karawani juhi omad on.

Erivani eeslinnas üüris Hafisa enesele maja, kuhu mööblid weel õhtul sisse muretšeti.

Molla awaldas soowi, et Zussuf naisi sisse seadmise juures aitaks. Kui Zussuf tuli,

wõttis üks neist loori näo eest ära, ja Jusuf nägi oma ees seiswat Hafifat.

„Eina oled siin?“ hüüdis Jusuf, ja taganes rõõmsas ehmatuses.

„On see siis ime?“ ütles Hafifa naerata-

des. „Kas ei kuulu naine mehe juure, ja mina olen ju sinu naine?“

Hõifates tõmbas Jusuf Hafifa oma lainetaivale rinnale.

Punase surma mask.

Ameerika kirjanik | Edgar Allan Poe.

Käna juba mäsjas „punane surm“ maal; kunagi veel polnud katt häwitavam, tõbi hirmjam olnud. Meri oli algus, meri — lõpp, igalpool mere puna ja õudus. Ta algas torkima walu ja peapööritusega, siis woolas meri kõigist higiautudest, ja see oli lõdunemise algus. Sarlakipunased plekid kogu kehale — ja eriti näol — olid punase surma pitsatid, mis eemaldasid kõik märgitud kaasinimeste osawõtust; ja kõik — esimehest külgehakkamisest kuni jurnama lõpuni — oli poole tunni töö.

Prints Prospero aga oli rõõmus ja kartmatu ja tark. Kui ta mac elanikkudearw poole peale koku oli kuuwanud, walis ta oma rüütlite ja daamide hulgast tuhat lõbusat ja kerge-meelset feltfilist ning lõitis nendega ühe kindlustatud kloostreri eraldusse. See oli laialdane uhke ehitus, loodud printsi enese ekstsentrilise, kuid juurjuguise maitse järgi. Kogu ehitust piiras kõrge ja wägew müür, mil olid raudsed wärawad. Niipea kui kajakondjed kloostrisse olid läinud, tõid rüütliid julatisahjud ja raskek wäjarad kohale ning sulatasid wärawa riiwid kinni. Ei tohtinud awaust olla ei wäljas mäsja-wale ahastusele ega ka lufutaguste isikute juhuslikule rumalale soowile. Kuna kloostrer toiduainetega rikkalikult oli warustatud ja kõik wõimalikud etteawaatusabinõud ette olid nähtud, uskus feltskond, et ta siin kattu eest on kindlustatud. Iim wäljaspool kandu aga ise-eneje eest hoolt! Igatahes näis mõtteta praegu juba muret tunda.

Ka oli printsi igasugu meelelahutuste eest hoolt kannud. Kaasa olid wõetud weiderdajad ja komöödiandid, muusikandid ja tantsijad — ühes oli ilu ja wiin. Kõik see ja peale selle kindluse tunne walitses lossis — wäljas afus aga Punane Surm.

Wiendal wõi kuendal kuul katusus printsi Prospero oma tuhat lõpra erimeelmatu uhkusega korraldatud maskeraad-ballile; wäljas aga walitses katkestamatu hooga katt edasi. Pidu walitses rikkus ja takistamatu rõõm. Kuid tahan algul kirjeldada ruume, milles pidu aset leidis.

Need olid seitse kuningliku tuba. Aldehelt

moodustamad paleedes säärased piduruumid — kuna tiibused kabele poole kuni seinani tagasi liikatakse — pika tubaderea, mis wõimaldab kaugele waatamise. Nii polnud aga siin nii. Printsi eelistus kõige ijeeraliku wastu oli toad nii korraldanud, et igast seisukohast awanes pilgule ainult üks jaal. Läbi sammudes igast ühikruumist jõuti läänakuni, ja iga läänak andis filmale uue pildi. Iga lõrwalseina tekkohaks oli kõrge ja kitsas Gooti ateen, mille taga jälgis kitsas galerii tubaderea pöörded. Nende atende ruudud olid kaasmosaiikist, mille wärv alati oli kookukõlas wastawa ruumi waldawa wärvitooniga. Ibaotjas ajaw tuba, näiteks, oli sinine, ja nii olid ka ta aknad sinised. Ijärgmine tuba oli nii hästi seinte kui ka mööbli alal purpurpunane, ja ka ta aknad olid purpurwärvil. Kolmas oli üleni roheline ja seega ka ta aknad wastawalt rohelistjed. Neljas oli oranshwärvil ja ta walgustus oli ka oransh. Wides oli walge, kuues wiolett. Seitsemenda toa seinad olid kihedalt kattu musta sammetsiga, mis ulatas ijege üle laewõlwi ja langes rasketes woltides sama riide- ja wärvilisele waibale. Ja ainult selles ruumis ei wästanud atende wärv dekoratsioonil wärvile: siin olid ruudud sarlakipunased — kui meri.

Kõik jaalid olid täis kuldseid ehteasju, mis seifid seinte ääres wõi rippusid laest, kuid üheski ruumis ei leidunud ainuigi kandelaabrit wõi kroomlühtrit. Kogu tubadereas polnud ei lambi- ega ka kiiinlawalgust. Selle asemel oli wäljas tubasid piirawal galeriil iga akna ees üles seatud raste kolmjalg, mis kandis walfset tulepanni, mille leegid siis walgust heitfid läbi wärvilise akna ja seega tuba walgustasid kummalise helgiga. Sellega saawatati kõige fantastilisemad muljed. Kõige läänepoolsemas eht mustas ruumis oli leelidehõõg ja -läige, mis langes läbi meriselt punaste ruutude rüütlatele sammetsiwoltidele — niimõrra tondilil ja andis sija sisjeastumate külaliste nägudele seewõrra kahutawa ilme, et ainult ühikud feltskonnast julgesid oma jalga tõsta üle selle toa läwe.

Selles toas afus läänepoolse seinä ääres

tõrge püstkel hiiglasuures hoones. Kella pendel mõnks tuhmi ja hooa ühetoonilise lödgi-ga sira ja sinna; ja kui minutinäitaja oma ringjoosku üle kellalaua ära oli teinud ja tund löi, siis kerkis kella raudsetest kopsudest täis, sügaw ja soneerne toon, mille kõla oli nii imelikult tõsine ja nii pühalik, et iga turnilöögi juures muusikandid oma mängu katkestasid, et jeda tooni kuulata. Nii pidi tants alati katkema, ja lühike kurbmeel mõttis seltskonna üle mõimust. Nii kaua kui löi kell, kahwatasid isegi kõige lõbusamad, ja wanemad ning targemad häigatsid käega üle näo, nagu tahaksid nad eemale peletada meeskuid unelmaid ja wastikuid mõtteid. Waewalt oli aga kuetunud wiimane järellajaja, siis tormas läbi seltskonna lõbus naer. Muusikandid waatasid üksteisele otja ja häbenešid wastamisi naeratahes oma tundesikust ja rumalust, ja sošistades otjustasid nad, et järgmine tunnilöök neid enam nii ei tohi üllatada. Kuid kui jälle kuuekümmen minuti järgi (kolmtuhat kuusjada sekundit üürikest aega!) kell uuesti lööma hakkas, wõttis jällegi mõimust sama raske meel, sama õudus ja mõtlemine kui ennegi.

Kuid kui jeda asjaolu tähelepanemata jätta, oli seltskond wäga lustilik. Prints oli oma ainuarnast maitset ojanud awalbada. Tal oli peen tunne wärwimõjude suhtes. Kõik traditsioonilik ja moodne oli talle wastumeelt, tal olid omal julged ideed, ja ta fantaasia armastas hõõgumaid pilte. Oli olemas inimesi, kes teda pidasid waimuhaigeks. Ta saatkond aga teadis, et see mitte õige ei olnud. Kuid teda tuli näha ja tunda, et selles k i n d e l olla.

Seitsme ruumi ehtimine ja siseseadmine nimelt just selleks piduks sündis pea täielikult printsi oma juhtnõõride järgi, ja tema enese erisümmaline maitse oli määranud ka maske-raadi iseloomu. Tseenešetti mõista, see oli küllaladajelt grotesk. Seal leidus palju hiilgawat ja läikawat, palju fantastilist ja pikanti. Seal leidus maske isäralikult painutatud luulekontidega, mis pidid kujutama arabeske, ja teisi, mida wõidi ainult wõrrelda hullumeelse hallutsinatsioonidega. Oli palju ilusat ja uhket, palju naljakat ja üllatawat, ja ka õudset — kuid polnud midagi, mis kuidagi oleks olnud wastik. Näis, nagu wooguks läbi seitsme suure ruumi kari unenägušid läbiseegi. Ja need unenäod libisešid läbi saalide, milles igaühes neid ümbritšes wastaw walgušus, ja orkestri hullud wiisid kōššid nende liigutuste kauge kajana. Aeglaselt aga hiiüšid musta hiiglasella helid sammelaalst, ja küll aega walitšes jääne rahu — ainult kellaheli oli kuulda. Unenäod jahmatašid. Kuid kell waitis peagi — ja kerge, waewalt tagašihottud naer heljus üle küllalistte.

Muusika algas uuesti. Unenäod äratšid wastjele elule ja woogušid endilest mõi weelgi lõbusamini edašitagašit, wärwiliselt walguštatud leeknõõude loitwašit tulest, mis woolas läib paljude afende. Kuid kõige läänepoolsemasše seitsmešit toašit ei julenud ükski enam sisse astuda, ješt bö oli juba nii kaugele edenenuš, ja weelgi heredamalt tungis tuli läbi weripunaste ruutude ning leegitšes üle süngete draperiide pilkajuse; kes julges oma jala tõsta tumedale põrandawaibale, ellele mühas kõrwu hiiglasella lühedane, tuhm ja raske hingus weelgi hoiatawamalt ja õudsemalt — kui neile, kes lõbutšesid lustilikult naaberruumides.

Need teised ruumid olid üleni täidetud, ja neis tulus palawlikult elu jüda. Ja jagaräs ja lärmitšedes mõllasid inimesed edašit, kuni lõpuks kauge kell kuulutas keštöö lõõte. Ja muusika waitis, jamati kui warem; ja tants katkestati ägedalt, ja kui waremgi waitis kogu seltskond õudusešit rabatuna. Müüd pidi aga koštma katšestešit lõõti; ja sellešit siis teškis, et need, kes olid selles ringis järelemõtlikumad — weelgi süngemaid mõtteid pidid hellitama ja et nende unisšusaeg oli pikem, kui siamaani. Ja jamati teškis wišit sellešit, et mõnigi neist weel enne, kui oli jurnud wiimane lõõk — tähele wõis panna masši, keda seni weel ükski polnud näinuš. Kuuld sellešit uuesti isikust lagunes kiirešit laiali, ja kogu seltskonnas algas meelepaha ja sošistamine, mis hiljem arenes hirmu, koštumise ja juurima wastikuse awaldušteks.

Wõidatše ju aru saada, et see polnud harišit oler-us, kes wõis äratada jäärases üksšõitšes seltskonnas tähelepanu. Sel böli oli masšiwavadušele tõmmatud wäga awarad wõimalušed. kuid kšitaw olewus oli igatases liig kaugele läinuš — üle printšit awarate leppimise ra..moe. Isegi kõige julgemates jüdametes on teeli, mida ei tohita puudutada, ja isegi kõige kinnisema inimese jaoks, kellele elu ja jurn täitšja üksšõitšne — ekšisteerib asju, millega ei tohi naljatada. Üksmeelšit näis seltskond aimawat, et wõõra ülesastumises ja koštüümis puudub wuqatš. Šišif ja lõnu oli kogu, peašit jalatallani mäššitud jurnulinadesše. Masš, mis warjas nägu, oli jurnunäo sarnane. Kuid kõike jeda oleks ehk hullu printšit hullud küllalistes weel imatanud. Kuid hulljulge olewus oli — uni nii rauale läinuš, et ta punašit jurma' oli mõtelnud kujutada. Ta riitetus oli werewa määritšid, ja ta lai otšaešine. kogu nägu isegi — oli märgitud šarlakipunase jurnapitšeriga.

Kui prints Prospero pilgud leidšid selle waim-olewuse, kes liikus, et mõju sügawam oleks — aewaselt ja pühalikult läbi tantsijate ribade, nähti, kuidas ta algul jahmataš, siis

wastikust avaldas, mis aga järgmisel momendil muutus wihaavalduks.

„Kes julgeb teda“, küsis ta kähjewaal häälel oma koyalaste käest, „kes julgeb meid järease jumalawallatusega haawata? Saarake ta kinni ja kistuge mass eest, et teaksite, kes see on, kes ripub päewatõulul lossi tipu küljes!“

See sündis idapoolses, sinises toas. Need sõnad kostsid waljult läbi kõigi seitseme toa — sest prints oli tugew ja julge mees, ja muusika oli ta käeliigutusega lõpetanud.

See oli sinises toas, kus prints seisis, ümbrisetud reast kahwatutest koyalastest.

Ta käst pani koyalased liikuma, kõik ruttasid minema, nagu tahaksid nad jissetungijat haarata, kes parajasti läheduses wiibis ja pühalikul sammul printsile ligemale astus. Kuid nimetu õudus, mis hoomas maske hulljulguisest — oli nii tugew, et keegi ei julenud käit wälja sirutada, et teda peatada. Takistamata astus ta printsi ette — ja kuna kogu seltskond ehmatanult laiali jooksis ja seinad ääre end kogus, läks olemus pikkamisi ja pühalikult edasi, sama aeglaselt kui algulgi tülles. Ja ta sammus sinisest toast purpurpunasesse, purpurpunasest rohelistse — rohelistest — oranšwärvisse — ja sellest walgesse — ja edasi veel wioletti tuppa, enne kui tehti aiusstii otjustawat liigutust, et teda kinni pidada.

Siis oli see prints Prospero, kes määratsewas wihas oma arusaamatu arguse pärast läbi tormas tuuest toast — tema üksi; sest kõigist teistest ei julenud õuduse tõttu ükski järgueda.

Pistoda tõstetud käes, oli ta edasihammuwale mehele kolme-nelja sammu peale järgi jõudnud, kui wiimane, kes nüüd sammutoa lõpu oli jõudnud — äkiliselt ümber pööbras ja oma jälgijaga nägu-näo wastu seisma jäi.

Kuuldus üdini ulataw hisa, pistoda kukkus läikivana mustale waiwale, ja järgmisel filmatpilgul wajus ta prints Prospero maha.

Nüüd tungisid ahastawa julgusega mitu järgijäänut musta ruumi, haarasid maske, kelle kõrge keha seisis piissti ja liikumata musta müüri warjul. Kuid kirjeldamatu oli õudus, mis neid waldas, kui nad furnulinade ja furnu-näo tagant, mida haarasid toore liigutusega — ei leidnud miski haaratawat — need olid t i i h j a d. —

Nüüd jaadi aru Bunase Surma ligiolekust. Ta oli tulnud kui waras öösel. Ja üksiteije järgi langesid wereudustes pidusaalides külalised maha ning jurid — igaüks just selles moonutatud asendis, milles ta pörandale oli wajunud. Ja elu eebenpuust kellas kustas wiimse lõbusa wiimse hingetõmbusega. Ja leegid wäsknõudes kustusid. Ning piiramata walitjes üle kõige pikkasuse ja kõdunemise Bunane Surm.

Esivilisatsooni ohwer.

Wene kirjanik Arkadi Wertschenko.

Tundmata herra astus meie wäikesse kauplusesse, wõttis oma alla kõik waba ruumi ja pöördus hingelades minu poole:

— Tahan teilt midagi osta.

— Oleme väga rõõmsad, et teie walik just meie kaupmajale langes. Ja teil on õnne, et nimelt jia jattusite: paremat ja odawamat kaupa ei ole üheski teises kaupluses.

— Mitab juba.

Ta ei olnud paks. Ta ei olnud ka eraldi juure kastwuga, kuid tema külge, kui midagi imelise jõulupuul külge, oli riputatud igasugu pakikesi, kastikesi, kotikesi. Ei ühtki näppi wõi haaki olnud seal tühja. Taskud aga ahwardasid iga filmapilt lõhkeda. Herra üldine wälimus oli maakondne. Mustamulla järgi lõhnas tema.

— Mida käsite näidata?

— Näidake mulle esialgu, noh... kindaid!

— Teile omale, herrad!

— Minu õndsale wanaisale! Ma annan omale.

— Mis number?

— Börgu käigu, need neetud numbrid! Näidake mulle number... noh, kahesümnes esimene wõi!

Ma pörtsasin leti tagant eemale.

— See on... kuulmata fuur!! Olge lahked, näidake käsi...

Sõnakimelikult poetas ta käed nõõride ja paelte wõrgust wälja ning sirutas mulle.

Käed olid kõige talwalisemad.

Neid mõõtes, kehitasin õlgu.

— Teie number, kõige rohkem — seitse ja weerand.

— No—noh?

— Kinnitan teile.

— Ah, ma segan neid alati, neid numbrid.

See, mis teile nimetasin, on minu naise kortile.

— Kahesümnes esimene?

— Jah. Mis te seal siis filmi pööritate?

— Sa—haa!... Teile teeb wist lõbu summitõõle sattuda?

— M—mis see tähendab?!

— Ma tahan teile ainult nõu anda: kui teie naisel jäärane talje — ärge viskeerige siis millalgi kuumal pilgul... Ta murdub kui kõrreline. Ja wannutatud meeste osavõttel mõis-tetaksje siis teie üle kohut.

Ta puhkes naerma.

— Paljahammast niisugune, muud ei midagi! Andke siis mulle veel taclusid, piist.

— Aga number?

— Tahmane toni! Siin ka number? Noh, andke seitsmeteistkümmes.

Ostjastasin viisakust temaga lõpetada.

— Kui teid, herra, jumal hoidku juhtumast, millalgi pooma hakataks... ka siis saab filmuse number kaks korda suurem olema.

— Mis see tähendab?

— Et teile läheb number 42—43.

— Tõesti?

— Wammun seda.

Ta kullus kiruma.

— Olen hoopis segane. Ostsin kalosje — üks number. kvaad — teine... Brillid — kolmas! Kübar — neljas... ja kõik isesugused! Professorilgi ei seisaks meeles!

Ma waatlesin eemalt tema ostusid ja film peatus ühel kahtlasel pakil.

— On teil perekonnas õnnetus?

Ostja kohkus.

— Kuidas nii?

— Ma näen paberisje mähitult midagi lapse puufärgi taolist.

— Mis te niidid! Need on kalosfid.

— Number?

Ta kirjistas hambaid.

— Jätke rahule! Wist 42-ne!

— Te ostsite neid küll mereministeeriumis?

— Ei, kaupluses. Ah, ja! Andke mulle sel seepi. Aga numברי olen unustanud.

— Numbrit ei ole tarwis. Ega te teda ometi ninale pane.

Ta rõõmul ei olnud piiri.

— Mis te räägite! Suurepäraline! Andke mulle siis . . . kümme tükki.

Kui ma neid pakki mõttis ta ühe tüki fätte, waatas ja põrutas ühe silmaga letile, kuni seebitükk murka lenkas.

— Olge lahked! See on nummerdatud! . . . 4711-s! Ei taha 4711-at! Andke mulle 953-s wõi . . . 2149-s! Misk' just 4711-s!

Suure waewaga läks mul korda teda rahustada.

Oles diendanud arwe, koormas ta end endiste paksidega.

— Aga wued, need pange minu woorimehele.

Poijs wiis pakid wälja ja tuli jalamaid tagasi.

— Seal ei ole woorimeest!

— Kuis ei ole?! Sa waletad, poisijõmpfikas!

Ma waatastin üle utse ja ütlesin:

— Tõesti, läheduses ei ole ühtki jõiduriista.

Ostja haaras peast kinni ja oigas.

— Mis ma olen teinud! Seal oli ju lapje jalgratas, kaks puuda jahu ja külastingid!!

— Aga woorimehe numbrit te ei mäleta?

— Sõitke teie . . . kaugemale! Mu jumal! Need numbrid wiivad mind hullumajani!

— Pange tähele, et ka seal jaate olema numברי all — hoiatastin ma kaastundlikult.

Pakkidega weheldes jooksis ta kauplusest wälja, aga tuli warsti tagasi, weel enam õnnetu ja murtud.

— Mis käsete?

— Ütelge . . . kas ma ei õelnud teile juhtumisi, kus ma siin Peeterburis kerteri wõlgin?

— Ei. Kas hotellis?

— Tuttawate juures. Mäletan küll — Ma tänaw . . . Aga number, jumala eest, ununenud.

— Olete te jaoskonnas märgitud?

— Wist küll.

— Siis wõite elukohja teada jaada — aadressilaua!

— Aga kus see laud seisab?

— Mitte seisab, waid asub . . . Kas peate meeles: Bespanelnaja, maja nr. 49, korter 37.

Ta waatas mulle otja. Ta nägu punetas itka rohkem ja rohkem. Siis tuli nähtawale mõkkadel punane waht, siis lõi ta jalul kõikumata ja, lõpuks, kaasa wiies kõiki oma numerdud ostusid, kullus pikali põrandale.

* * *

Maeti teda ilma iseäralise uhkusetä. Surmambriis, enne matmist, oli ta number neljateistkümmes.

Häbitunne ja külm.

Rootsi kirjanik August Strindberg.

— Kus kohalt tulete, kõlwatud olemused? hüüdis lumefana-mamma.

— Tuleme lõunast, kus on liig soe, et jalutada pükstes, vastas üks põldpüüdest.

— Siis tehke, et lõunasje lähete, ja nimelt ruttu! Meie ei taha teie lõunapoolsetest kommetest midagi teada siin meie karškel maal.

— Jah, küllap olete karšked oma pükstes, heitis wahele põldpüü.

— Jah muidugi, meie pole veel kaotanud oma loomulikku häbitunnet.

— Vori, vastas põldpüü, mitte häbitundest pole te pükšid jalga tõmmanud, waid külma pärast.

Ja kõik põldpüüd hüüdsid kooris:

— Mitte häbitundest, waid külma pärast.

— Kui rumal, mamma, hüüdis lumefanake, kui ta alt orust mõgede tippu tagasi oli jõudnud, seal all on linnud, kes oma jalgu näitawad.

— Halb jeltškond noorte tütarlaste jaoks, ütles ema ja silus nokaga oma walgeid pükse, mis rippusid alla kuni küünteni. Kuid kes on need häbematud olemused? päris ta.

— Tõesti, ma ei tea seda, vastas nooruke.

Ema tahtis alla rutata, et asja kohta selgusele jõuda. Ta ronis läbi kanarpiku ja kuremarjade, ja jõudis kasemetsa juurde. Seal istusid — kokkuliititult — terve perekond põldpüüsid, kes siia madalmaa põldubelt ära olid ekinud. Ja kõigil olid jalalikkmed katmata, nagu need Looja oli teinud.

Ameerika naiskelm.

Ameerika kirjaniku Miriam Michelson'i romaan.

(Lõpp.)

Ta urises midagi wihaselt oma ette, aga tegi ometi õige imestawa näo. Ta imestus kuivas, kui meie, naine ja mina, waewalt poole tunni pärast jälle peabüroosse tagasi tulime, ja naine teatas, et ta minu juurest mingisugust paberit pole leidnud.

Mina? Ah, mina olin otse armastuswäärilikkus ise, nii naise kui seersandi wastu, kes kangesti kohmetu oli. Aga Tausifiga —

Mis? Ega sa mulle ometi ütelda ei taha, et ja loost weel pole aru saanud, Mag? Sa heldene aeg! Noh, on õnn, et sa iluja punase paruka oled maailma laaja toonud, see käib Carteristki üle, sest tõjiste — ettewõtete tarwis pole sul vähematki andekust.

Kas ma naist petsin? Ei. Niisugust naist ei saa petta. Ei. See oli ainult ühe filmapilgu geniaalne mõte, kui Tausifgi häält kuulsin, ja ehk ma küll kindel olin, et ta mind arreteerida ei julge lasta —

Mõistata, Mag, mõistata! Üks pääsetee oli ometi weel olemas.

Muidugi mõista laps. Sel lühikesel momendil, mis mulle jäänud, olin kummardanud, nagu oleksin last weel lahkudes juudelbata tahtnud, ja paberi filmapilk pleetnõela abil lapse alusküue külge kinnitanud, sest see ei olnud ifkagi weel nii riskant, kui —

Muidugi oli see riskant. Ja nüüd pidi Mance Olden waatama, kuidas seda lugu jälle lorida ajada.

Kuna Tausif weel tiki aega urises ja siis

wiimaks, mulle weel kord wihaselt otja wadates, seersandi jeltšis wälja läts, ajasin ma naisega, kes mind läbi otjinud, armastuswäärilijelt juttu.

Mul puudus selgus, kui kaugele temaga mõisin minna. Et mul paberit ei olnud, seda ta teadis, ja ma nägin, et tal kalduwusi oli mind nii peeneks pidada, kui ta mind heameelega oleks pidanud. Aga ta oli liig kogunud ja teadis, mis suurem hull, ta kõige enam kogunud naised teawad, et kuigi seal, kust suits tõuseb, igakord tuld ei ole, seda tihti ometi juhtub, et keegi küllalt osaw on olnud tuld diigel ajal kustutama.

„Noh, siis muud kui Jumalaga“, ütlesin ma ja pakkusin talle kätt. „See oli ju paha, aga ma olen Teile tänulik — Jssand Jumal, kus on siis minu rahatott? Selle jätsin küll wiist tuppa —“

Ma pöördin ja tahtsin tuppa tagasi rutata. „Rahakotti Teil ei olnud.“
Need sõnad tulid ta juust külmalt ja terawalt. Toon jooksis mul kui jääpurikas üle selja.

„Mul polnud rahatotti! Hüüdsin ma. „Aga muidugi —“

„Polnud Teil rahatotti! Olets Teil ta olnud, ma oleksin ta läbi otjades ju leidnud ja läbi otjinud.“

Mis ja ütled niisuguse naise kohta?
„Mance Olden“, ütlesin iseendale, enam kurralt kui kurralt, „jee on sinu määriline. Kui

üks naine ühest asjast on aru saanud ja seda nii rahuliku kindluslega konstateerib, ilma mit-tetarwiliku rõhuta, ilma üleliigse sõnata, siis ei ütle ma midagi muud kui: „Selle naisega ole ettemaatlik!“ Siin on ainult üks abinõu, nimelt weel silmapilk wiibida ja lapse järele küsida. Katju seda!“

Ma silmitsesin teda auhartlikult. See waade oli teatud mõttes otsetohene ja hiiski ta sil-matirjalit.

„Teie peate seda ju loomulikult teadma“, ütlesin ma alandlikult. „Waevalt mõib ole-tada, et esjite, aga kas lubaksite, et weenduf-sin, mind weel kord tuppä minna ja ise järele waadata?“

„Ah, Maggie, otsimine oli raske ülesanne. Kuidas nii? — Noh, sest et tuba liig wäike ja liig tühi oli. Temas oli ainult wähe liiku-waid asju, ja kõigest hoolsast otsimisest hooli-mata olin ruttu walmis.“

„Teil oli ometi õigus“, ütlesin lõpuks ja waatasin talle kurwalt otja.

„Jah, seda teadsin mina selgesti“, ütles te-ma rahulikult.

„Maotasin ta wist ära.“

„Muidugi.“

„Ist oli lootusetu ja ma pöörasin minema.“

„Vaenan Teile sõiduraha, kui mulle oma aad-ressi annate“, ütles ta natulese aja pärast.

Ta oli imeastamiswääriline. Ta olesks pi-danud waraste läbiotsimise asemel kuningrii-kide üle walitsemata. Mõtle ometi tema rahulik-kuje peale. Mõit mu kommetimäng oli ta rahu-likuks jätnud. Ta oli waba tollest kardetawast uudishimust, mis nii paljudele, kes — noh, üt-leme, ajutiselt autu, — wõrgupaelaks saab. Te-male oli sellest küll, et ta ennast minust ei ol-nud peita lastnud. Aga ta ei olnud wäiklane ja tahtis mulle sõiduraha laenata.

Ta imponeeris mulle kangesti, aga mu waimustus olesks suurem olnud, kui olesks teadnud, kuidas lapse ja paberi juurde saada.

Wõtsin raha ja tänasin teda, aga minu tä-nulikkus jättis ta külmaks. Ta oli nagu puhaz, hniselt riietatud kalsu puhta walge põllega; seal põlnud parata.

Ja mina wiivitasin weel ifka. Kes mõis enesele ette kujutada Nancy Oldenit, kes selle üle õnnetu on, et ta poliiseijaoskonnast peab lahsuma?

Aga, mis oli teha? Pidin minema. Tuhat plaani tuhises mul peas, aga lähemal waatle-misel polnud ütski neist tõlbulik; mu mõtled keerlesid tulise kiiruga, kuna nii ukse ees seisin ja eit mind, käsi usserawal, nii terawasti sil-mitses, et —

Mag, ma ei olnud seda tõesti kuulnud, kui naine esimest korda rääkis.

Teine kord pöörasin küll ümber — nii õn-nelikult, et mu häääl wärises.

„Arwasin, et ju aminu olete läinud“, ütles ta.

Me olime head sõbrannad, meie kaks! Meie sõprus oli tekkinud lapse läbi, mis naiste juu-res umbes sama tähendab, kui meeste juures klaas weini wõi pubel õlut. Läbiotsija eit aga ei lastnud ennast selle läbi eskitada, et ta üle-mus minu wastu nii lahke oli, ta kuulas pealt ja pani tähele, mis asjaloo, kui su nimi Nan-ce Olden on ja sa töit pead üttema, wäga ras-keks teeb.

„Mind peeti siin wastu minu tahtmist kin-ni“, ütlesin ma auhartust äratawalt. „Aga see on nüüd korras ja ma lahtun. Jumalaga.“ Ma noogutasin pead ja mõtsin kleidi üles. „Pealegi“, küüsin weel, kui eit minu taga pa-rajasti tahtis ust kinni panua, „kas laps ma-gab? Kas mõitksin teda enne minekut weel kord näga?“

Üksluisest toonist hoolimata põksus mu sü-da nagu metsikutks läinud masin, ja mu pea kumises kui hull. Aga ma jäin rahulikult seis-ma ja wastust ootama, ja läksin siis wälja, na-gu olesks mu süda hoopis kerge, kuna ta sõnad mu südames wiimase lootuse surmajid.

„Saatsime lapse ühelt ametnikult sinna kan-ti tagasi, kus Teie ta leidjite. Küll tema juba wälja uurib, kelle laps ta on. Jumalaga!“

Wiieteistkümnes peatükk.

Mu Jumal, Maggie, olin ma aga põru-nud, kui poliiseijaoskonnast lahtusin! Kui ini-mesel oma tulewik on käes olnud kui nõõri-hoidwal saatusejumalalannal, ja tuul ta sul siis käest minema puhub, Jumal teab kuhul!

Ei tea enam, kuhu poole ma läksin, kui tä-nawale jõudsin. Ja mulle oli see öieti üks ka-ma köit.

Kusagil ei näinud ma lohutust, troosti. Kat-fusin omale ette kujutada, kuidas sinu juurde koju jaan. Pidasin aru, kuidas Obermüllerile köit jutustan. Aga see ei läinud. Oli ainult üks asi, mis olesksin wõinud Obermüllerile ütelda, ja seda ei suutnud ma nüüd ka enam.

Aga pikk, hirmutatud kana moodi hullumi-ne pole Nancy Oldeni wiis. Oli ainult üks, kui ta õige kindluseta pääsetee, ja selle ma siis wa-lisingi.

„Tagasi, sinna, kust lapse leidsid, Nancy!“ hüüdsin enesele. „Wäga wõimalik, et läbiotsija eit, kui kuulis, et lapsega tuttam oled, tahtla-keks saab ja sellest seerjandile kohusetruult tea-tab. Wõimalik ka, et laps nüüd ju koju on jõudnud ja ema leitud paberi isale andis, ja siis põlegi enam midagi teha. Wõimalik ka —“

Nägi dieiti uskujin ma ühe ainja võimaluse jüsse — last leida ja kallist paberit tagasi saada.

Isustuin tänavateele ja olin varsti jälle walbal platžil. Üks teine leierkastimees mängis seal müüd neegrilaule ja teised lapsed tantšijid. Nägi üks pehme käsi ei wõinud minu käest kinni. Salustasin edasi ja tagasi, kuni jalad hakkasid walutama. Olin oli wäga jõe ja mu kuit kuitwas. Olin nälgjane, pea walutas, ma olin lootusteta. Ja ometi ei wõinud ma weel lootust kaotada. Olin juba paljudelt lastelt ja lapsehüdnikutelt küsinud, kas nad midagi ei tea lapsest, kes hommikul kaduana läinud ja politseiist tagasi toodud. Nad kõik wahtisid mulle otša, nagu oleksin hull, wõi mõni, kes lapsi murrab.

Näljane ma ju olin. Wäike puuwiljapood nurga peal kiskus mind oma poole, ja ifka jälle kartsin ma, et wiimaks mõne wirsiku wõi wiinamarjakobara warastan.

Kujuta enesele ette Nancy Oldeni, kuidas ta niisuguse lolluse teeb ja nälja päraft kõige tarwilikuma warguse tõrda saadab, mille juureft kõige kergemini tabatakse.

Uusin, suured kindralid kujutawad oma kaotuse tammil enesetele küll ette, kuidas kõige rumalamaid ja nõrgemaid tüfke teha. Kõina ma seal pingil istusin ja oma ette wahtisin, nägin kõik wainus oma ees — Nancy Olden, kõige oma kiiklemise, murkkaikude, oma pääsemise ja tagajärgede järele müüd päise päewa ajal tunnistajate juuresolekul arreteeritud, sest et ta pensilise mahlaste wiinamarjakobara oma kuitwaima kõri tarwis warastanud! Juba nägin wainus politseiinikku, kes mu kinni wõttis; ta oli seersant Mulbilli sarnane, keda ma kaua, kaua aja eest olin Latimeri aias näinud. Nägin ametnikku, kes mu pidi wastu wõtma; temal olid sinised silmad nagu sel defektiivil, kes minu Manhattanist ära tõi. Nägin naiswangiwahti — see oli täpapealt läbiotsija eit, kes mu rahulikult wastu wõttis, kongi pistis ja ühe minu taga lufustas; nii rahulikult, ilma ärewuseheta ja wõidurõõmuga, nagu ei oleks teda iial kord kawalusega üle lööbud, kuna ma ise enda kawalusega üle löidin, sest et temast ette jõudsin. Nägin —

Wõistata, mis nägin, Maq! Ei, ei, mis ma tõesti nägin! See ajas mu istmest üles, ma kargasin piisti ja kahmasin taft kinni!

Oma rahakotti nägin ma liiwal, peaaegu mu jalgade ees, wäike puuwilja poe ligidal, mis mind oli tahtnud kiusatusse jaata.

Wäitja kühi oli ta, täielikult tühjats reytud, mitte pennigi, ei paberit tikikest, ifegi mitte minu wõtit polnud sinna jäetud. Ja ometi tundsin ma rõõmu, kui ta jälle lätte jain. Ta

nagu kistkestas mind jelle koha külge. See osaw wäike waras, kes ta wõttis, oli kahtlemata siin olnud. Mõte jelle kawala Nancy Oldeni peale en miniature labutas mind silmapiguts ja juhtis mu mõtled kõrwale minu murelt — ja, Maggie, kulla jõbranna, minu mure oli suur.

Läksin puuwiljapoe poole, rahakott käes, ja wana müüja waatas mulle kujukawalt naratades wastu. Ei oleks ju kuskumist wajagi olnud, kui mul aga oleks raha olnud.

„Wahum ütlege mulle,“ ütlesin ma, „kas wäletate täna hommikul ühele wäiksele tütarlapssele, kel rahakott käes, mitmesuguseid asju müüinud oleswat?“

Näitasin talle rahakotti, ja tema silmitses jeda ning kobas oma krobeliste kätega.

„Siis oli ta täis — igatahes täiem kui praegu,“ naersin ma.

„Ega Te teda ometi ei taha õnnetuks teha?“ küüsis tema ettewaatlikult.

Ma naersin.

„Oh ei. Mina — mina ise —“

Wõid ifegi arwata, mis ma sel kombel peaaegu oleksin ära annud.

„Noh, seal, seal ta istub. Kitty Wilson on ta nimi.“

See tuli mulle nii ootamatalt, et peaaegu hingetuks jain. Tõsi, ülal pingil istus ta — see Kitty Wilson. Kui ma -ei oleks pime olnud nagu mütt ja murest nii waewatud — ja jah, mure teeb niirimeelsaks — teda nähes oleks mulle ju kergem pidanud kahelus tõusma. Sest seal istus Kitty Wilson, umbes kaheteistkümnendaastane kõhn olemus, kübarata, ja tema ümber nagu sipelgad juurtiiki ümber kari lapsi, muste ja walgeid, pois- ja tütarlapse. Sest Kitty, waesjel, kahetsemiswäärt Kitty oli raha wäljaandmiseks ehk õigemini: oli maiustusi kinkida. Ta oli puuwiljapoeft kõiksugu maiustusi ostunud, terve rümpäie. Ta põsed ja suu olid kleepivate ollustega koos, ta kleit täis plekke. Ta lõual ja põlles oli koogiraase, ja Kitty — mina armastan heldeid wargaid — trakteeris kogu tarja.

Siimutad wõõrad toitsid endid ta põllest; närijid ja krabistasid ja nõudsid ifka weel enam. Kui hea see neile maitseks. Ifegi linnud. Hüppasid nii ligidale kui wähegi võimalik ja noppisid raasukest ja orawad pildufid pähtlatega linde.

Kõik Nancy Oldeni raha eest!

Rappusin naerdes ja see tõstis tuju. Nancy Olden ei saa kaua kiirt olla, see pole talle hea. Siis läksin sinna, kus mu külalised sõid.

Tead, Maggie, ühes fuhtes ei saa ma enast läbiotsija-eidega wõrrelda. Olen liig wüdishimuline. Ifka pean teadma, mis teiste

meel mõtleb; nägemisest, mis nad teevad, minule ei aita.

„Mõh, Kitty“, ütlesin ma, „sulle maitseb see sõid ju väga. Aga — kas ei ole ja midagi ära kaotanud?“

Ta imes parajasti pikka sukropillirootükki ainult maiustamise pärast, sest kõht oli tal juba ammu täis. Äkitselt aga jäi ta juu seisma, kuna ta minu väljasuretatud häält, kus mu rahakott oli, minu näole vaatatas ja mind teravasti silmitses.

Kui täpselt ma seda pausi tunnen! Ta tähendab:

„Kannata pijut ja las ma toibun, kuni näen, mis ja tead ja kuidas ma sulle kõige paremini saan juud-silmad täis maletada“.

Aga niipea kui ta mulle oli näkku waadatud, mõtles ta asja üle järele. Tead, Maggie, kui meile midagi meele jääb, siis on see nende nägu, keda oleme petnud. Muijatel inimestel on oma kurjategijate-album, aga meil pikanäpu-meestel oma narridealbum.

Kummas minu pilt küll seisab? Aga Margarete, see pole sinust ilus. Nagu seda väga hästi tead, seisab ta mõlemates.

Waatastin alla tüdrukule, kes minu wiinje gallerii tarmis maalinud, ja äkki kargas ta püsti. Sõid maiused kukkusid ta sülele maha, ja Kitty lendas minema.

See oli mulle kibedaks pettumuseks, Mag! Olin siin teinud wale diagnoosi; temal on olemas ainult kehalik osavus, andekas härmus. Pädaaajal pole tal teist warjupaika kui jalgade wäledus, mis aga kelmi ilal nii kaugele ei juuda kanda, kui härmas keel ja külm pea.

Julges kauguses peatas ta ja silmitses mind wihajest. Tema waenulikkus äsitas ta kogu jalga mulle kallale, nii et kõige julgemad neist mulle ütlesid, mida Kitty ainult silmadega julges wäljendada, kuna kookuhoidlikud kummardasid ja raajufesi korjama hakkasid.

„Ütle temale, et ma midagi ei tee“, ütlesin ühele ta adjutantile.

„Ta ütleb, et sulle midagi ei tee, Kit“, võirgas laps.

„Ei julge“, kirjendas julge Kitty tagasi. „Ta teab, muidu räägin ma, mis ta lapsega tegi!“

„Lapsega! Misjuguje lapsega?“ küüsiin mina jüidilt.

„Selle lapsega, kelle te hommikul warastasite. Jah. Ütlesin politseinikule, kes ta siia tagasi tõi, et Teie ta kaasa wõtsite, kui ma parajasti —“

„Kitty!“ hüüdisin ma. „Tore tüdruk!“

Ja jooksin nii ruttu kui suutsin temale järele.

Muidugi oli see lollus. Olesin ju pidanud teadma, mis peened jalad lühikesel kuue all

juudawat. Ta oli minust ilka wiiskümmend jammu ees. Ma jäin seisma; seisjs temagi ja tantjis paar maja edasi wõidurõõmsalt ringi.

Mis pidin tegema. Soowisin enesele veel üht rahakotti, et seda kurjale Kittyle kinkida, aga mul polnud midagi, mitte midagi, peale — äkitselt tuli mulle meele wäike nõel, mis sina, Mag, mulle jõuluts kinkinud. Wõtsin ta wälja ja pöörsin esimese ta tormitiiwul lahkuwa lendjalga poole, kes meid oli saatnud.

„Jookse, ja ütle talle, maingin talle selle nõela, kui ta mulle ütleb, kus see laps elab“.

Laps lippas teele ja rääkis Kittyga, ja kuna nad rääkisid, kõtsin ma nõela kõrgele, et Kitty lubatud taju wõiks näha.

Ta müwitas nii kaua, et ma juba kartsin, et ta mul plehku paneb, kui äkki üks peen hääl hüüdis:

„Mina näitan Teile selle maja, preili!“

Seda wõistlust ei wõinud Kitty lubada.

Julges kauguses, mis teda äraandmise eest kaitseb, Kittyst juhitud ja waimustatud publikumist jaadetud, kätšin ristil üle tänawa, pöörsin ümber murga ja jäin wiimaks ühe kolme-kordse maja ette seisma.

Saatjaid tänawale jättes, jooksin trepist üles ja helistasin. See ei olnud jugugi liis juurtjugu maja, see tegi mu südame kergetks.

„Kas wõin ma rääkida daamiga, kelle laps tänaw hommikul oli ära ekinud?“ küüsiin tüdrukult, kes ukse awas.

„Olge nii lahke, preili. Keda wõin teada?“

Keda? Siin ma olin müüd. Ma ei wõinud ju ütelda Mance Olden Vandeville teatrist, pärast Van Twilleris ja wiimaks politseijaoskonnast. Ei see ei läinud . . . see —

„Palun ütlege, mis Murieson „X-kiirte toimetusest“, ütlesin kindlasti, „ja et toimetaja mind siia on saatnud.“

See mõjus. Elagu ajakirjanduse wõimus! Mind wiidi ranniklasse tuppa, kus istet wõtsin.

Oli wilsu, waike, ilus tuba. Kolood olid maha lastud, flauer lahti, toolid moodjad ja pehmete patjadega kaetud. Laskusin toele ja pigistasin filmad.

Ja äkitselt, Mag, tundsin omast käest kinni kahmatawat. See näis olevat nagu pool lumehelbe, pool roosileht.

See ta ju oligi, see tore laps!

Wõtsin lapse üles, wõtsin sülle ja kaelustasin jüdamlikku waerwat olewust, nagu olesin ainult jels otstarbeks tulnud. Siis tuli mulle äkki dokument meele, ja ma wõtsin lapse walgel kleidilise üles.

Ei midagi näha, Mag. Ei jälgegi paberist, mille ta olustkuse külge olin kinnitanud!

Süda jäi mul seisma. Arvatavasti nälg, väsimus, palavus ja mure nõrgestasid minu, sest mu silmad lasid kirjuts, kui äkki kleidi kabinat luubisin ja lasje ema oma ees nägin.

See wäike mudilanel! Jättis mu lihtsalt istuma ja lippas oma ilusa ema juure, kel walge sabaga kleit seljas, istus ta põlwele ja naeris mu wälja.

Juttu alustada polenud raske.

Ma jutustasin talle, ma olla akatirjanik ja teateid kogumas, kui lapse leidsin.

„Pean Teilt tülitamise eest andeks paluma“, lõpetasin, „aga ma tulin kahel põhjusel esitels kuulama, kas lasz õnnelikult koju jõudnud ja siis,“ waewalt juutsid seda wälja ütelda, „küsima, kas olete näinud üht paberit, mis ma pleetnõelaga lapse alustuue külge kinnitasin.“

Tema raputas pead.

Nüüd all s märvasin, et lapsel kleidi ülilises roosjad paelad olid, kuna tal honunikul olid sinised olnud.

„Teie olete talle muidugi teise kleidi selga pannud,“ ütlesin ma, „ja —“

„Muidugi,“ wastas ema. „Wõtsin ta kohalaks ja wannitasin teda, siis aga lasin tüdruk, kes ta silmist kaotanud, lahti.“

„Ja must kleit, mis lapsel hommikul seljas oli — siniste paeltega kleit?“

„Küsin järele.“

Ta helistas ja andis tüdrukule käsu.

„Oli see mõni kallid paber?“ küsis ta.

„Mitte — wäga,“ kogelesin ma, lootuse ja kartuse wahel wõideldes.

„Minult minu ülestähendusjed, mida mulle aga hädasti waja on. Last oli õige raske lasta, sellepärast panin paberi ta kuue külge, arwates — a.wales —“

Tuli tüdruk ja wiskas minu ette wäitese pambu.

Ma langeisin põlwili.

Wõesti, ma palwetasin, aga otsisin ühtlasi.

Ja seal ta oligi!

Mis ma proovale muidu weel ütlesin, ei mäleta ma nüüdki weel. Wendasin korridorist läbi, trappist alla, ja —

Ja seal ootas mind Kitty.

„Teie, ütlege, kus on siis nõel?“

„Ei — siin, südamekene!“ ütlesin ma ja surusin selle ta kätt. „Ja kuule, Kitty, kui sul tulewikus weel kord himu on nõnda rabaotsti warastada, siis jäta see parem tegemata. Ei taju maewa. Tule kord Baudeville teatrisse ja küsi Nancy Oldeni järele, siis seletan sulle, miks see maewa ei basu.“

„Sumalusene!“ ütles Kitty, talle peale rõõm nähtawasti mõjus. „Kas — kas pean Teile trooska tooma, preili?“

Kas? Õnnelik mõte!

Üstusin trooskasse ja weeresin minu armsa Baudeville poole.

Ütjehoidja oielsin peaaegu pikali jooksnud, waewalt juutis ta mind nähes oma juurt imestust wariata.

Sis tormasin Fred Obermülleri büroosse.

„Wõtte!“ hüüdsin ma ja wiskasin hirmsa paberi tema ette lauale. „Nii, nüüd häwitage see kaabakatefalk, Fred Obermüller, nagu nemad Teid häwitasiid. Seft saab kõige aujam wäljapressimine, mida ial nähtud — ah — ja siis, olge head, makske minu woorimees tinni!“

Stuuesteistkümmes peatüft.

Eine esimesest poolst ei ole mulle kuigi palju meele jäänud. Elin nii nälgane, et olesin kõige parema meelega lõik, mis minu ees seis, ablasti ära jõbunud, ja nii õnnelik, et ma midagi suhu ei juutnud panna.

Wga herra Obermüller pani mulle ifka jälle ette, ja niipea kui tahtsin jutustama hakata, ütles ta:

„Weel mitte — enne peate puhkama ja nälgaga kustutama.“

Wina naerisin.

„Eõn ma siis nii — aplalt?“

„Teie — Te näete waematud wälja, Maurice.“

„Noh“, ütlesin ma pikkamisi, „see ei olnud ju ta sugugi lõbus nädal!“

„Mulle ka mitte; weel lõbutum mulle kui Teile, usun ma. See ei olnud õige, et mul midagi niijugust lasjite mõelda ja ütelda. Stahetun seda, Vance — mul on häbi. Kui suur häbi on mul! Minule oleisite ifkagi wõinud tõtt teatada.“

„Et Teil wõimalik oleks olnud mulle kaitaid teele wifata! Ei! Ei!“

Tema naeris. Omaft lõuast ja prillist hoolimata wõib ta naerda kui poisike. Ta täitis mu klaasi uuesti ja andis mulle weel enam jallatit.

Wb, Mag, kui wõlur see on, kui ennaft ihe mehe poolt lasjed teenida! Milline nali see on istuda hea ifuga ilusa, kabe inimese tawis kaetud lawa wäres, mille peal lilled I hwiatud klaasis, teenitud waike, karme, patju kelnari poolt ja sinu ees igas waagnas maiusroad!

Maailm on ometi tore ja ilus, armsam Maggie. Wina seal pimedat nurka ei leia — täna wõhemalt.

Waid kõige toredam restoraan kogu linnas olla minu jaoks hea küllalt, olt Obermül-

ler ütelnud. Kellnerid silmitsesid meid iseäralikult, kui sisse astusime — mina oma tolmaste ja abastega, sejutud juustega ja kulunud kleidiga ja Obermüller bürooüliõnna!

Uga meie ei teinud sellest väliagi!

Kui ma viimaks ju olin jutustama saanud hakata, istus Obermüller juitsitades minu vastas, kuna mina õunu koorisin.

Ta kuulab mind tähelepanelikult ja ei seganud sõnagagi. Bahetewahel uskusin, asi huvitab teda nii, et ta sõnagi ei taha kaotada. Siis jälle oli mul, nagu ei oleks ta mu juttu kuulanudki, vaid nagu oleks kõik ta tähelepanu pöördunud sissepoole.

Kas võid teha sin istumas näha, Mag, minu vastas ilusasti kaetud laua juures, reiserweeritud toas, meie kahekehi täitsa üksi? Kui ta seal istus, nii suur ja nii tugev ja mehine, ja mind p. l. silmil kuulab, oleksin võinud iseennast kadestada võõmu pärast, et minul, minul, Nance Oldenil, korda oli läinud temale kasi saata, mida ta enesele ise ei oleks muidugi saata suutnud.

See tegi mu nii uhkeks, nii joowastaw uhkeks ja edevaks, et mind sama joowastaw tunne valdas, mis lamal mu südamesse tuleb, kui kogu publikum mulle vastu tarjub ja meie kaks, paljudele, heatahtlik mees teisel pool lampe ja mina, üheskoos hullama hallame ja endid lõbustame nagu tals head jeltzilist.

Kui lõpetasin, waikis ta filmapilgu. Siis pani ta sigari kätte ja sirutas mulle kae vastu.

„Sa põhjus — kõige selle põhjus, Nance?“

Ma waatafin talle otja.

Nii ei olnud ma teda veel ilal kuulnud väärivat.

„Põhjus?“ kordasin ma.

„Jah, põhjus.“

Ta oli mu kätte kinni võtnud.

„Nah, et tiiger Trusti tappa — ja Taufigile minanipju teha.“

Tema naeris.

„Nii, ja see on kõik? Vullus, Nance Olden! Sellepärast ei teinud Te seda mitte. Niisuguseid tiigrid on maailmas veel rohkem. Kas tahate kui naispoost rüütel reifile minna ja kõikide sündikaatide vastu võidelda? Ei — Teil oli veel üks — palju sügavam põhjus, Nance. Kas pean seda Teile ütleva — jah?“

Ma tõmbasin oma kae tema kätte ära, aga mitte, enne kui pakul kellneril kelle tulekut mu ei olnud näinud, midagi naerda oli.

„Wabandage, herra“, ütles ta. „See kiri on mõist Teile. Dalle on peale kirjutatud „tungetwalt tarwilik“, ja keegi teine —“

Obermüller võttis kirja ja rebis lahti. Ta naeratas õige kummaliselt kirja lugedes, siis

ajas ta pea kullasse ja hakkas märkewalt naerma.

„Lugege ka, Nance,“ ütles ta ja ulatas kirja minule. „See on mulle büroost jia järele saadetud.“

Ma lugesin.

„Herra Fred W. Obermüller'ile, Baudeville teatri direktorile New-York City, N. Y.“

Armas Obermüller! Praegu jutustas mulle Teie wäite laitselune, Nance Olden, ühest lustmängust, mis Teie olete kirjutanud. Kui see, mis preili Olden Teie tüki sisust ja kofkujeadest — „Sõge toredam kõigest“ on ta pealkiri — ja pealkiri on suureärane — on jutustanud, õige on, siis peab see tükk ju haruldane hea olema. Herra Majon, minu dramaturg ja sekretäär, arwab ka, et see tükk kui ta õieti on wälja töötatud, suurt tõmu saab sümmutama.

Kas usute, et preili Olden peaosja oma peale võtaks?

Kas ei võiks Teie täna õhtul tulla minu juure, et kõike läbi rääkida? Viimastel päewadel jai meie juures üks koht wabaks, kuhu Teie sugune mees nagu loodub oleks. Ja — jeda palun ainult omale hoida — mul on korda läinud Braun'ile ja Löwenthalile selgetks, selgetks teha, et nende narr waenlus Teie vastu isiklik on ja ärimehed niisugust asja ärihuwidega ei tohi segada. Ja mis see siis ta õieti oligi, mis Teil nendega oli? Tähi asi wäike arusaamatus, mida poole tunniga võib lahendada ilaasi weini ja ha sigari juures.

Kui olete mees, kelleks ma Teid pean, siis tulge täna õhtul Van Twillerisse ja matke waenukirwes maha. Nad on mõlemad head poisid ja lawalad pead, olgugi selle juures kangekaelsed kui oinad.

Wootes, et Teid täna õhtul näha saan, armas sõber, terwitab Teid kõige südamlikumalt

Teie wana sõber

J. M. Taufig.“

Ma lasin kirja langeda ja waatafin Obermülleri poole.

„Preili Olden,“ ütles ta walgul toonil ja tuli minu juure, „kas suudate nii wali olla ja nii ausameelselt meest haawata?“

„Ta on hiiglatäpne, eks, ja nii —“

Ja siis hatlasime mõlemad naerma.

„Kas märkajite, et kirja ümbriul seisib „isiklikult?““ küsis Obermüller.

Ta seisib veel ikka minu kõrwal.

„Ei — tõesti?“

Ma mina tõusin üles ja hakkasin kindaid kätte kiskuma, aga mu käded wärisesid nii, et sellega hakkama ei saanud.

"Jah. Sellepärast ma seda Teile näitan. . . Nance — Nance — kas ja siis ei näe, et siin olemas on ainult üks pääsetee? Maailmas on ainult üks inimene, kes minu jaoks seda võib teha, ja ainult üks inimene, kelle käest ma seda võin vastu võtta —"

Ma ringutasin abitud käsi. Ah, Sumal, Maggie, mis pidin ma ometi tegema, kuidas ta minu ees seisis, käed laiul?

"Kas Teile siis — ei — kardab?" sõjistasin ma.

Ja tema pigistas mu oma rinnale.

"Kardab? Seda, et sa niifugust wana meest, kui mina, ei võiks armastada?" küsis ta naerdes. "Jah, see oli mu ainus kartus. Aga ma ei küsinud sellest, Nancy, Nancy Obermüller, kui sa paberi minu ette wistajid. See oli juba kahe tunni eest — kas ma siis juba küllalt kama ei ole oodanud?"

* * *

Ah, Mag, Mag, kuidas pean talle seda ometi selgeks tegema? Mis ju, et ta teab, et ma tulewikus tahan hea olla?

Jah, hea! Et ma hõr mehe pärast, kes mind armastab, sama hea võin olla, kui ma teise paha mehe pärast, keda mina armastasin, paha olin!

Seitsmesteistkümmes peatükk.

Philadelphias, 27. jaanuaril.

Armsam Maggie!

Kirjutan sulle veel ruttu enne sõbrist, kuna ma Fredi ootan. Tema on all kassa juures, kus ta ettetellimiste üle walwab. Võin sulle ütelda, Mag Monahan, meie oleme wäga en vogue — meie, Obermüllerid. Minu juur kuuljus Broadway ääres on mulle siia ette rutanud, ja ma usun, linn on juba meile wõidetud.

Aga see ei ole, millest sulle tahaksin kirjutada. Mul on sulle palju huvitavamaid asju teatada, mu armas wana selfiline sünges asutus.

Balun, kujuta enesele nüüd kord ette Mag, ja näeksid mind kama eme lõunat suurest kauplusest Chestnut Streetil wälja astuwat kama pakke käes. Mul peab aga pikk punane, siidiga wooderdatud mantel, mis nii wäga ilufasti seljas istub ja kõrge hinchilla-kraega on, seljas olema, sell selle kinkis Fred mulle meie pulmapäewaks. Ja ilus wäike toque punajest kalewist, ühelt poolt üleskeeratud ja sama kama nahaga garneeritud, peab mul selle juures peas olema.

Tean küll, et see mullune mood oli, kui

nad jain, aga lugupeetud näitlejanna kannab, mis ise tahab, ja teised teevad talle seda järele. Pealegi ei küsi ma palju meest, kui mulle mu oma mees ütleb — nah, sel kõigel pole aga midagi tegemist piiskopiga.

Jah, piiskopiga, Mag!

Olin parajasti enesele ütelnud: "Nancy Olden," — iseenejega juttu ajades ütlen ma enesele ikka veel Nancy Olden; see on mulle hea, hoiab mu abandliku ja igawesti tänuliku selle eest, et nii õnnelik olen. — "Nance, ja ei või ju tõesti lõki neid asju ja ühtlasti oma ilusat saba kanda. Ja kui lund sajab, pole ial saada troskat, ja —"

Ja siis nägin tõlda. Jah, Maggie, sedasama ruumikat, madalat, mõnusat, toredat, soliidset tõlda, kõhukas, hästi hoiatud ja kummiratastega. Ja mõlemad rasked hobused ka maokad, toredad ja soliidised. Miipea kui neid nägin, teadsin ta, selle omad nad olid, ja siis ei jaksanud ma lihtjalt wastu panma.

Mees püüis, ikka veel hästi rawijetud, oli seekord väitja ärtwel. Temale pead noogutades, lipsasin ma tõlda ja panin tõllaukhe kinni.

"Ma ootan herra piiskoppi", ütlesin ma oma punase mantli iseteadwusega, nii et mehel üle jäi mulle ainult aupakkimust pead noogutada.

Sees oli pehme ja soe nagu tol päewal kawa, kawa aja eest. Jste oli lai ja ruumikas. Padjad olid wästi üle tõmmatud — see ei meeldinud mulle — aga kui ta riie sama ei olnud, nad olid ometi jälle plooniwarwa, kuigi pisut tumedamad. Ja "Quo Vadis" ajemel oli piiskop "Allestõusmisi" lugenud.

Wõtsin raamatu ja lehitsejin seda, aga, nagu sa ju tead, Mag, ei ole mul draama tarwis ial arusaamist olnud. See ei passi mulle. — ei meeldi mulle, võib olla sellepärast, et lapsena sellest liig palju nägin.

Ngatahes oli raamat mulle igaw, mispärast ma ta käest ära panin ja oma mõtted unenäoliktult lastsin heljuda selle wäikse warga juure, keda ma kord nii hästi olin tunnud, kui üks arwanes, piiskop tõlda astus ja me teele sõitsime.

Kui wäike piiskop on! Kontrast tema ja ta ruumika tõlla wahel oli liig filmaborkam! Ta paistis olewat wähem ja kõhnem kui ial enne; ta walge habe oli õredam, ta head filmad pehmemad — ta hea sõida —

"Sjand Sumal!" hüüdis ta ja largas ehmatades üles, kuna ta mulle läbi terawate priililkaaside terawaste wäga wõhtis.

Mis ta nägi?

Ei muud midagi kui punases riides toni, kes unistades tõllanurgas nõjatas. Ta ei

afaldanud oma filmi, uskus, et on hulluks läinud. Jumal teab, mis sest oleks saanud, kui punasel tondil unistamisest ei oleks himu ära läinud ja ta ei oleks hakanud waljusti naerma.

„Jafene!“ jostastasin ma unijelt.

„Ei, see naljakas wäike piiskop! Kangelst kui püstitikk istus ta seal; weri woolas tal näkku ja paistis ta õrnast lapšenahast läbi. Ta oli nii hirmus — nii hirmus, nagu seda niisugune wäike piiskop üldse jaab ja wõib olla.“

„Teie olete wiist küll ekhinnud, mu preili“, ütles ta kangesti.

Ma filmitsejin teda.

„Te teate, et see õige ei ole“, wastasin ma uuesti.

See tegi ta kohmetuks, aga ta filmitsejese mind ometi umbuslikult.

„Miks ei küsi Te minult, herra piiskop van Wagener, kust ma selle mantli sain?“ ütlesin tema poole lastudes.

Ta kohkus. Arwatawasti oli talle just samal filmapilgul meelde tulnud, et ma oma asjad tooford olin prona Ramsay juurde maha jätnud.

„Jumala pärast!“ hüüdis ta ahastades.

„Ega Te ometi — ega Te ometi uuesti —“

„Ei, ei ole.“

„Ah, Maggie, kui õnnelik ma olin, et jeda talle wõisin puhtast südamest ütelda. Siis jätkasin:

„Sain ta kingituseks. Mõistatage, kellelt.“

„Tema raputas pead.“

„Oma mehelt.“

Maggie Monahan, ta ei fergitanud kuulugi. Wõib olla, ei ole tema ringkonnas abielumehed sugugi haruldased wõi, mis meel tõenäolisem on, jeal pole aimugi, mis niisugune abielumees, nagu Fred Obermüller, tähendab.

„Soowin Teile õnne, armas laps — wõi — olite juba tooford —“

„Siis polnud ma ju Fred Obermülleriit weel näinudki“, hüüdisin ma. „Kas Te minu juures siis muudatusti ei märka, herra piiskop?“ ütlesin ma rõhuga. „Kas ma ei näe siis wälja nagu arwäärt abielunaine? Kas ei ole ma siis sugugi — kenamaks läinud?“

Ta lastus ettepoole ja filmitsejese mind ligemalt.

„Teie näete täpselt niisugune wälja, kui see ilus noor neiu suurte filmadega ja meelitama hädlega, keda ma tooford omale tütreks soowisin.“

Nüüd wõtsin ma tal kätest finni.

„Nüüd räägite kui mu ainus armas, hea piiskop!“ hüüdisin ma.

Mag — Mag, ta punastas nagu fooli-

pois, nagu süütu, pisut ehmunud foolipois, kes, ja ometi — ma teadsin, et tal südamest minu wastu sõbralikud tunded olid, sest ta oli mulle ju üliwäga armas.

„Waadake, herra piiskop van Wagener“, algasin ma tajakseji, „mul pole ju ialgi isa olnud.“

„Mga, laps! Tooford ütlesite mulle ju, et mind oma — isaks olite arwanud!“

Kas ei olnud ta päris mähtmelaaps! Olin üsna unustanud, et wana kole Edward mulle ford ütles: see ufaldaja hing uskuwat tõesti weel ikka kõik, mis ma talle olin ette luisanud. Mis pidin nüüd peale hakkama? Wõin sulle ütelda, Maggie, ei ole ferge tõtt ütlema harjuda. Ei tea ju ial, kuhu see ju wiimaks wiib. Kui ma talle nüüd paar sõawat walet ette ladusin, oli wäike piiskop jälle õnnelik ja rahul. Mga see ei läinud; olen wäga harjunud sinu ja Fredi wastu alati õiglase olema ja sellest wiisist ei jaksanud ma nüüdki loobuda.

„Teate, herra piiskop“, ütlesin kinnisimil õige ruttu, et asjast kiiremini üle saada, nii kuidas jina seda arwatawasti teed, Mag, kui paater Pshelanile pihtib, „kõik see oli wigur — fogu lugu, iga sõna!“

„Wigur?“

Ta pead teda lahtijulnil wälja naerma, tema oli liig kohmetu.

„Wäike pektus, arwan ma; mina — mina — ma olin parajasti — seda on juba kaua aega tagasi — ja ma pean Teid seda uskuma panema.“

Ta filmitsejese mind oma wanade mahedate filmadega uskmatult.

„Kas tahate seega ütelda, et mulle olite waletanud?“

Jah, jeda tahjin sellega ütelda, just jeda, ega mitte sel toonil.

Mga see kõik ei aidanud nüüd midagi. Ma waatajin talle otja ja noogutasin pead.

Kui wäike ja madal ma ise oma arust paistjin olewat, Maggie! Peawatjuta ajast saadik pole mu meel enam nii paha olnud. Ja ma ei ole madal, Maggie, ja olen Fred Obermülleri naine, ja —

Ta see andis mulle mu ijeteadmuse tagasi. Obermülleri naine ei tohi juba armastusest oma suure, targa mehe wastu, kelle peale ta nii ufte on, mõõndada, et keda madalamalt hinnataks, kui jeda just hädasti waja on.

„Nüüd kuulge mind, herra piiskop van Wagener“, algasin ma kähku. „Kui ma olesin see hullaläinud wäike olewus, kelleks Teie pilk mind tembeldab, siis ei istuks ma nüüd siin, Teie tallas ja pihtis Teile, mida mu me sugugi waja ei ole. Teil peab ometi Teile piat

tegevusajal kottupuutumist olema olnud noorte meidudega, kes esiti effiteele sattunud, aga pärast igavesti ägele teele jäävad. Ja mina olen nüüd äägel teel — ainsal äägel. Aga — aga — mõnikord ei olnud see mul juugugi ferge. Noil ajal — Teie peate ju tundma, kui otsekohene ma olen — noil ajal katsusin ma enesele meelde tuletada Teie hääle kõla, nagu ta mul veel tolt püevast saadik kõrvus kõlas, kui ütlesite, Teie sooviksite mind enesele koju viia ja oma tütreana enese juures pidada. Oleksin ma Teie tütar olnud, siis oleks Teil olnud süda täis muretsevat armastust minu vastu. Ja ometi — oleksin ma ilal tunda saanud niisugust isalikku armastust ja hooletandmist, mulle oleks jeda vähem vaja olnud — palju vähem kui sel päeval, mil ma Teid palusin minu eest palvetada... Aga nüüd on kõik hea. Teie ei tunne mind, eks? — Ma olen Nance Olden."

Ta kargas piisti ja vahtis mind tarretult. Ægei piiskop oli juba Nancy Oldenist kuulnud. Æna äkki aga muutus ta näoilme kummaliselt kurvaks, ja ta pööras pilgu kõrvale.

Mina waatasin talle rahutult otta.

"Mis Teil siis äkki on? Palun, ütlege jeda mulle", palusin ma.

"Teie näikse unustawat, et mulle praegu jutustasite, Teie olla herra — herra — Ober —"

"Obermülleri naine. Jah, see on õige."

"Pidin naerma, nii ferge tunne oli mul."

"Muudugi olen ma see, ja tema on minu direktor, minu autor, minu sekretäär ja — minu armastatud mees. Nii see on."

Lõpuks oli mu naer waikinud. Ma ei wõi kunagi naerda, kui wäljendada katsun, mis õied mulle on.

"Kasjafas, mis? — See wõitks tannulle."

"Na, na!" ütles ta ja patutas mulle õlale.

"Urge minu peale pahane olge, wäike. Olen südamest rõõmus, et olete õnnelik. Olen tihti Teie peale mõelnud —"

"Õdesti?"

"Jah — jutustasin isegi oma prouale Teist, ja kui hästi Te mulle meeldisite, ja kuidas ma uskusin — hm!"

"Si, õdesti, Teie prouale?"

"Ma kõmerduisin, kui mulle Malta pits meelde tuli, mida Maria heameelega soowis ja mille ma — hm!"

Õnneks ei märganud ta jeda. Ta oli minu käest kinni wõtnud ja silmitses mind üle prilliflaaside waral aamjal kombel isalikult.

"Nüüd ütlege mulle ferd, wäike, kas üks wana waimulik Teile kuidagi wiisi wõib kasutada. Mul on siin ligidal kottusaamine ja wõib olla, et me ilal enam kottu ei saa. Ma

ei wõi ju loota, et Teid lähemini oma tõllaist leian. Teie elate õnnelikult — kas elate ka mooruslikku elu, laps? Wabandage, aga näiteltama —"

"Kui õrn ja rüütlimeelne ta oli! Tema hooliksus oli nii armas. Tüdrukud, nagu meie, Aga, kes isaarmastuse järele janunevad, oskawat niisugusest hoolikusest lugu pidada."

"Mis meid, naissi, ausaks ja meie mehi unustawat hoiab", ütlesin ma pikkamisi, "ei ole ei kõrged müürid, ei sõsetuubitud mõtted, ega eluharjumused. See on midagi lugewamat ja paremat. See on meie wastastikku armastuse nõiajõud, mis meid pühitseb. Selle poolt kaitsitud —"

"Muudugi, muudugi", ütles ta ja filitas õrnasti minu fätt. "Aga — wanadus näeb hädaohtu ümbruses, mis ühele noorele, impulsiwõrsele naisele, nagu Teie, filma ei paista. Teie selfilised —"

"Minu selfilised? Mh nii, Teie olete wist kuulnud Beryl Blackburnist? Koh, ta on ju — jah — ta on ju paraku Beryl. Ei oska teifiti elada. Mõned inimesed warastawat, mõned joowad ja mängiwad, mõned jälle... Nah, Beryl kuulub paraku wiimaste liiki. Ta ei tee ennast paremaks kui ta on. Ja, meie wahel helda, herra piiskop, mina pean ühest niisugusest tüdrukust enam lugu kui Grace Westonist, kelle mees meie esimene armastaja on. Tema pillub oma mehele liiwa filma ja teeb ta kogu teatri pillelauaks. Mina sallin jeda sama wähe kui Marie Wwanit, kel iffa faks —"

Ma peatasin äkki. See oli ometi narrus, et kõike oma lobaga tahtsin nurja ajada. Wõin sulle ütelda, Maggie, liia palju tõtt ei suuda piiskopi ringkonnad ära seebida.

Kartsin juba, et asja ära olen rikkunud, sest tema wääkis aumäärilikul toonil, kui tõld äkki seisma jäi. Olin nii sügawasti jutustuse õhinas olnud, et tähelegi ei pannud, kuhu kõitfime.

"Eiin me olemegi!" ütles ta. "Pean Teist nüüd lahkuma, preili — ah nii, proua — hm. Meil on teine awalik koosolek laste peksmise wastu wõitlemas selfis. See peetaffe ära siin peawarjuta jäetud laste kodus, ja mina ei tohi wiibida. Nii siis, elage hästi —"

"Ma, Teie tahtsite ka lastekodusse minna?" küsisin ma. "Mina ju ka. Ja — siin me siis juba olemegi!"

Maja seijah veel wanal kohal, Mag, nii, kuidas mina ja sina jeda ferd nägime; Philadelphia on üldse wähe muutunud. Dige, kiviõrsele näeb täpselt veel sama wali ja ametlik wälja kui enne. Trepp ei näi olemast

enam nii järsk ja maja nii kõrge, mida võib olla mõrdlus pilvelõhkujatega teeb, jettjaadik, kui need on ehitatud. Aga, Maggie, armsam, veri jääb inimesel soontes seisma wael, nagu waremgi, kui talle meelde tuleb, mis otstarbekaks see maja on ehitatud. Mitte, et meeste hirmsust meeste wastu, ei, et naiste hirmsust laste wastu ära hoida!

Kujuta seda enesele ette, Maggie, kui oskad, nagu kuuleksid seda täna esimest korda, ja küsi eneselt, kas seda võimalikuks armad.

Ma küsufin enda sest mõttest lahti ja läksin piiskopi taga trepist ülles. Kui fange ja külm ja mõõras ta selg wälja nägi! Selle eest oli mul Beryl Blackburnile tänu ütelda. Wae-me, ilus, fetserlik Beryl!

Et piiskopi saatel ilmusin — igatahes paistis nii, nagu oleksime ühesfoos tulnud — siis tegi see mulje, nagu oleks ta minu kaasa toonud; nii siis kuulusin kahtlemata heaste feltstonda.

Lajsin teenril mänguastjad, mis wälja tõlsta jäänud, sisse tuua ja andsin nad majamale ära sõnadega:

„Meed on lastele. Soowin, et lapsed kõik saawad ja nimelt kobe ja et nad nendega wõiwad teha, mis ise tahawad. Tuleb itta jälle nusi mänguastju. Mina tahan, kui lubate, alati midagi jaata, et araminjad midagi nendest omanusena kaaja wõijid wõtta — saate aru, omandusena ja niijugusena, mis kellegi teise oma pole olnud. Teie ei tea, kui hirmus see on, olla wigane, mahajäetu. wõit piinatud laps ja teiste leitud laste jeltis ülmal tühjas, puhtas toas tonutada wõit tegewuse ta järele mõelda hirmuise üle, mis ta siia saanud ja mida armatawasti jälle tunda saadakse, kui siit ära minnakse. Kui mul oleks olnud mõni nuff, kui oleks olnud Magil ainult paar potikest ja taldrufest wõit wäike nukufööf, kui wäljalöödud silmaga poisil oleks olnud üks tööriistade kastike — jah — kas Te siis aru ei saa — “

Ma märkasin äkki, et majaema — see on uus, Mag, meie onna seal enam ei ole — mulle tarretult wiia wõhtis ja et minu ümbruses seiswad inimesed mind kuulufid, nagu oleksin hull.

Kes mulle appi tuli?

Küütlimeelne wäike piiskop nuudugi. Sel filmapilgul andis ta mulle andeks Berhliigi.

„See on Nance Olden, mu daamid,“ ütles ta, mind aumääriliku läelikutusega teistele tutmustades. „Ta osineb täna õhtul Philadelphia's üllastäigu etundusel näitemängus: „Kõige tõredam kõigist.“

See saab inimesele lõpuks ju harjumuseks, Maggie, aga mulle on see ometi wäga

armas. Kõik suurtfugu daamid kahisefid minu ümber ja nende leffel seijis Nance ja wõimustas ja naeratas oma ette, kui — kui siidi ja piifide fugu hulgast keegi lahkus ja minu juure astus. Tal oli juar, file nägu ja mitmelordne lõug. Ta juufsed olid walged ja nina kumer; ta kahises siidis ja —

See oli briljantidega ehitud kirikufugi alias Henrietta, alias proua Edward Ramsay. „Suurepärawel! Tõeste suurepärawel!“ hüüdis ta, nagu oleks nuufsumine minu hääles, mida ma kõrwaldada ei suutnud, näitemängimine olnud.

Ta kalmas loognette jäle. Aga kui ta selle leidis ja ninale jurus, lastis ta selle, niipea kui mind oli filmittenud, prantsatades pörawdole luffuda.

Maatasin tema pealt piiskopile.

„Mäletan Teid weel wäga selgesti, proua Ramsay. Loodetawasti pole Teiegi mind unustanud. Kui tihti soowisin Teid Teie lahufe eest tänada,“ ütlesin ma pikkamisi, kuna tema sama pikkamisi toikus. „Wahest on Teil hea meel kuulda, et ma — tähta t rwe s olen saanud. Kas pean proua Ramsayle jutustama oma rawitsemist, h rra piiskop?“

Tema tuli mulle selle awaliku küsimuse peale oma harilikku mehifufega wastu — wahest oli ka minu wäike heategewus teda minule wõitnud.

„Seda ei ole nüüd küll waja, preili Olden,“ ütles ta pehmelt. „Seda wõin ju mina parajal ajal Teie eest teha.“

Kõige parema meelega oleksin teda selle eest kaelustanud, kui aga oleksin julenud.

Jõure teed eestseijuse toas. Kas mäletad weel, Mag, kuidas meie niisse hirmsat sse eestseijuse ruumidesse armastafire wõhtida? Kas mäletad weel, kui kohretu ja trofifim sa olid, kui sind sinna sisse toodi, et sind näitata sellele daamile, kes sind tahtis kasutapfels wõtta?

See oli nii kummaline, et alatafa pidin waikima, et mitte unistustesse wajuada. Ma rääkisin majaemaga ja piiskopiga mängutoa üle, mida ülemises tühjas, wäifses ruumis tahan sisse seada. Kui ta ütles, lapsed sinna kauaks ei jää, siis tulewad sinna itta ja itta jälle uued, parafu, parafu!

Sis rongin piiskopi jeltis ülles seda waatama ja oma kawafufe üle aru pidama. Aga pijarad tuhmendafid mu pillu, ja ma ei wainud ei tuba ega ta waejed waifjeid litud lapsi oma wanatafude kahwatanud nägudega, kes meie järeftulijateks on saanud, waid itta ainult sind ja mind, wäljalöödud silmaga poisist, wigast ja kõiki teisi.

Kui piiskop nägi, mis minus jündis, pa-

ni ta oma wana kuitetanud käsuwarre filmapilguks ümber minu Blade. Ja, ta mõistab mind, jee mu piiskop! Ja siis läksime jälle alla.

„Ah — ma tahaksin — tahaksin neid nii heameelega aidata!“ hüüdsin ma. „Tahaksin teha midagi nende heaks, midagi, mis neile taju jaatab, mis arusaavast südamest tuleb! Teie teadsite, et ma tõtt väiksin, ennist, all, eks? Mina olin — olen ka üks selle maja kaswandikkudest. Aidake mind, kuidas ma oma-juukseid wõin aidata.“

„Armas laps,“ ütles ta täis armastuswäärilist kõrgust, olen uhke, kui Teid wõin aidata.

Teil on aus, truu sõda, ja — “

Just sel filmapilgul, kuma ma piiskopi ees kitsast treppi mööda alla läksin, pani üks noor naine, kel puuane mantel ümber ja sama tarwa nahaga garneeritud toque peas, meie trekiini. Me silmitsejime üksteist. Kas oled kahte waud näinud, kuidas nad ratast lööwad, kui üksteijest mööda uheldawad? Nah, nii-palju wõin sulle ütelda, wau, kes trepist üles läks, ei wõinud ennast mööda wauga, kes trepist alla tuli. Tema mantel ei olnud kaugelkki nii tore ja ta liibar kaugelkki nii tema. Preili Gwelyn Kingdon tegi sel liihikesel filmapilgul kõik jälle heaks, mis ma kaduse läbi, mida ta ilus kostüüm minus äratanud, olin kannatanud.

Ta mind muidugi ei tunnud, ehk küll mõlemad punased mantlid, kui ta meid mööda lastes seisis, üksteijele nii lähedale jattusid, et üksteijst demujust puudutajid, enne kui lahkusid Aga, Mag, Nancy Oldeni juures on uhkus alati enne langemist. Preili Kingdoni taga seisis proua Kingdon — tänu Nancy Oldenile, ikka weel proua Kingdon — ja selle taga, trepi jalaal õrn, wäike, wäpamoodi must pitsipamp. Mu hing jäi kiini, kui piiskop oma prouat hüüdis.

„Maria,“ ütles ta — mõned mehed ütewad oma naise nime kogu eluaja nii wälja nagu pulmapäewal — „tahaksin siud heameelega tutvustada preili Oldeniga — preili Nancy Oldeniga, kuulsa näitlejannaga. Tema on see noor naine, keda ma kord omale tütreks jooiwisin — kas mäletad weel? —

Seda on juba enam kui aasta tagasi, kui ma sulle temast jutustasin?“

Singetult wotosin ma proua wastust.

Aga tema wärsed liihikewägelised filmad wiibisid minu õhetawal näol, ilma et ta mind oleks ära tunnud.

„See on meie juures kodus wana nali,“ ütles ta armastuswäärilijest, „jutt piiskopi tütrest.“

Me jäime juttuwestes seisma, kuma piiskop proua Kingdoni poole pööras.

Näid kahtasin ma wõimalust.

„Olen kuulnud, proua Wagenau,“ ütlesin tajajest, nii armastuswäärilijest kui wõimalik, „et Teie ilinwaga pitse armastate. Meil on wõn kewadel Euroopasse reisirida, minu mehel ja minul, ja me läheme ka Malta jaarele. Kas bohin Teile jealt kaaja tuua tükt pitst kõik selle järelle mälesuseks, mis Teie abikooja minu wastu on ilmutanud?“

Ta pani kokku oma wäiksed pergamendikarwa känd, milles pitstikindad, ja awas nad siis jälle peaaegu otse kui lapseliku süütuusega.

„Ah, tänan tuhat korda; aga kui Te selle jumma parem annaksite heategemateks otstarbeks —“

„Heameelega,“ ütlesin ma naerdes. Ta ei olnud ju ainugi, kui heameelega ma seda tegin.

„Aga sama jumma tahaksin Teie pitst peale kulutada, ja oleksin õnnelik, kui selle miinult wastu wõtaksite.“

Lubasin Heiriettale looishi täna õhtuks, Maggie, ja proua Hamshyle samuti. „Lugi“ ütles, ta tuleks wõga hea meelega, ehk küll ta mees paraku rehil olla.

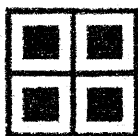
„Aga Teie tulete ju kaasa, herra piiskop, eks ole, ja Teie, proua von Wagenau?“ küsis ta, nende poole pöördes.

Piiskop punastas. Wõib olla Berysi peale mõeldes? Ma ei kuulnud ta wastust, jett ja-mal filmapilgul kajas Fredi hääl mulle kõrwu. Fred oli ütelnud, et mulle järelle tuleb. Ujun, ta kartis, et wana ajutus mind erutab — nagu mõnikord juba, kui teda uies nägin. Sellepärast tuli ta mind ära wiima ja oma armsate, tugewate kätega kaelustama, nagu tühti õffel, kui ma wärsedes ja hoigades hirmjatest unenäoudest ärkan ja tema juures-olek mu wabastab rainaja käest, keda mulle mälesusest alati kallale toowad.

See Nancy, kelle ta siit leidis ja ruttu himoga kaetud trepist alla trostasse ja sellega proowile saatis, polnud aga mitte suuugi kurb. Sest piiskop oli, kui ta Sumalaga jättes minu kätt wärsitas, mulle ütelnud: „Sumal õnnistagu Teid, armas laps“, ja kui ma oma Fredi seltsis teele sõitsin, oli mul, nagu oleks ifegi kuni wana alutuzmaja õnnistades alla waadanud meie kahe peale, kes on, nagu tead, Fred ja Nancy Olden.

Ateljee
GUIDO MAMBERG

Tallinn, Instituudi tän. 34-8.



Kunstreklaam ja graafilised
joonistused.

H. LEOKE, Wiljandis

Kõige täielikum näitekirjanduse
keskladu Eestis

==== Nimestikud hinnata ====

Raamatukogudele, koolidele, seltsidele
ja kirjandusarmastajatele!

Soovitame oma ajakirja

'Romaan' 1922. aastakäiku,

mida veel mõnikümmend eksemplaari
saada on

Kogu komplekt maksab 500.— marka ühes
koju kättesaatmisega.

Shokolaad Kausmann & Ko. Kompwekid

Shweitsi
Piima
Dessert
Noisette
Silva
Mignon
Vanille
Kalewjne.

Gasóe

Shokolaad
Karbi
(shokolaadi)
Paberi
Dessert
Karamell
Mompensjer
Marmelaad
Pastilla jne.

Tallinn, Narwa maantee nr. 32